

Uluslararası

maarif

Yıl 4
Sayı 10
Ocak-Şubat-Mart
2023

Dergisi

Okulun Geleceği: **PANDEMI** **SONRASI EĞİTİMİN** **İHTİYAÇLARI**

OKULA YENİDEN DÖNÜŞ
COVID NESLİNİN GELECEĞİ

2. İSTANBUL EĞİTİM ZİRVESİ

FARKLILAŞTIRILMIŞ EĞİTİM
EĞİTİMDE ALTERNATİF ARAYIŞLAR

Senin desteđin olmasa,
Kızılay da olmaz.

KIZILAY #SENSİZOLMAZ

Desteđinin verdiği gle,
her gün ihtiyaç sahiplerinin yanındayız.
Biz iyiliğini, senin adına yaymak için varız.

TÜRKİYE MAARİF
VAKFI

Eğitime değer!

Türkiye Maarif Vakfı

E-posta: iletisim@turkiyemaarif.org | **Tel.:** +90 216 323 35 35

www.turkiyemaarif.org   tmaarifvakfi

Uluslararası Maarif Dergisi, **2. İstanbul Eğitim Zirvesi** özel dosyasıyla, zirveye katılan uluslararası düzeyde akademisyen ve bilim insanlarının eğitimin geleceğine ilişkin sunumlarını sayfalarına taşıyor.

ÖZEL DOSYA

SUNUŞ

04 / İKİNCİ İSTANBUL EĞİTİM ZİRVESİ'NİN ARDINDAN
Prof. Dr. Birol Akgün

EĞİTİM GÜNDEMİ

- 05 /** Türkiye'de 811 Bin Mülteci Çocuğa Eğitim Verildi
- 06 /** ABD'de Şiddet ve Travma İçerikli Çocuk Kitaplarına Talep Artıyor
- 07 /** UNESCO Dünya Konferansı: Tüm Çocuklara Okul Öncesi Eğitim
- 07 /** Yoksul Öğrenciler ve Akranları Arasındaki Uçurum Tarihte Hiç Olmadığı Kadar Açıldı
- 07 /** Eğitim Bütçesini Kismak Ciddi Kayıplara Neden Olabilir

EĞİTİM DÜNYASINDAN

08 / Eğitimin Geleceğinde Bulut Teknolojisi

ANATOLY OLEKSIYENKO
Öğrenme Türleri ve Üç Sorun Alanı
S.16

DR. ELAINE WILSON
Pandemi Sonrası Dijital Dünyada Eğitime Dönüş
S.36

ANDREAS SCHLEICHER
Geleceğin Dünyasında Eğitim ve Beceriler
S.22

KADER KANEVE
Yerel Kalkınma İçin Eğitim
S.40

LERA BORODITSKY
Dil Öğretimi ve Pandemi Sürecinin Dil Gelişimine Etkileri
S.30

CHRISTOPHER DEDE
Hibrit Bir Dünyada Eğitimin Geleceği
S.46

PROF. DR. SADETTİN ÖKTEN
Üç Muallimin Öğrettikleri
S.52

Eğitimde
iyi
Örnekler

“Eğitimde İyi Örnekler” çalışması; Maarif Okulları arasındaki iletişimi ve etkileşimi artırmak, yapılan başarılı çalışmaların okullar arasında yaygınlaştırmak, tüm eğitimcilere kaynak oluşturmak için bir çalışma grubu aracılığıyla yürütülmektedir.
S.36

2. İSTANBUL EĞİTİM ZİRVESİ

İÇİNDEKİLER

Yıl: 4, Sayı: 10

Ocak-Şubat-Mart 2023

MAKALE *Selim Cerrah*

Hakikat Temelli Bir Eğitim

Aklı doğru kullanan, duyguları geliştiren yaklaşımları esas almalıyız. Düşünen insan yerine okumuş çocuk yetiştirmeyi amaçlayan eğitim sistemi sermayenin ihtiyacına uygun eleman yetiştirir, kapitalizmin değerlerine su taşır. **S.78**

Uluslararası
maarif
Dergisi

İmtiyaz Sahibi

**Türkiye Maarif Vakfı Adına
Prof. Dr. Birol Akgün**

Genel Yayın Yönetmeni

Prof. Dr. Ahmet Emre Bilgili

Danışma Kurulu

Zekeriya Akçam

Prof. Dr. Cihad Demirli

Selim Cerrah

Tuğba Işık Ercan

Prof. Dr. Ayşen Gürçan

Prof. Dr. Mehmet Özkan

Prof. Dr. Semih Aktekin

Prof. Dr. M. Akif Kireççi

Prof. Dr. Zarfie Seçer

Yayın Kurulu

Dr. Hasan Taşçı

Mahmut Mustafa Özdl

Mustafa Çaltılı

Ahmet Türkbek

İpek Coşkun

Doç. Dr. Yusuf Alpaydın

Dr. Metin Çelik

Ali Çiçek

Sait Karahasan

Ahmet Yavuz

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Bekir Bilgili

bbilgili@turkiyemaarif.org

Muhabir

Enes Tecim

Firdevs Kapisizoğlu

Minşa Güler

Fotoğraf

Zekeriya Güneş

Tasarım

Ahmet Said Çelik

Yönetim Adresi

Altunzade Mah.

Ord. Prof. Dr. Fahrettin

Kerim Gökay Cad.

Erdem Sk. No: 5

Üsküdar - İstanbul

0 216 323 35 35

www.maarifdergisi.com

[instagram.com/maarifdergisi](https://www.instagram.com/maarifdergisi)

[facebook.com/MaarifDergisi](https://www.facebook.com/MaarifDergisi)

twitter.com/MaarifDergisi

ISSN 2717-9222

Baskı ve Cilt

Özlem Matbaacılık ve

Reklamcılık LTD. ŞTİ.

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sit.

A Blok Bodrum Kat No:1BA11

Topkapı/İstanbul

0212 612 06 62

Dergide yer verilen yazıların bütün sorumluluğu yazarlarına aittir. Yazıların yayın ve her türlü telif hakkı Uluslararası Maarif Dergisi'ne aittir. Makale gönderen yazarlar bu durumu baştan kabul etmiş sayılırlar. Dergide yayınlanan yazılardan kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz.

RÖPORTAJ *Serdar Kılıç*

Tabiata Ait Olduğumuzu Hatırlamalıyız

"İnsanın ilham kaynağı, öğrendiği bilgileri pekiştirdiği yer tabiattır. Bunun farkında olmayan birisinden siz ne bilim ne sanat bekleyebilirsiniz. Tabiata yaklaşmayı bilmeyen insanın iç dünyası karanlıktır. **S.62**

ÜLKELER VE KÜLTÜRLER

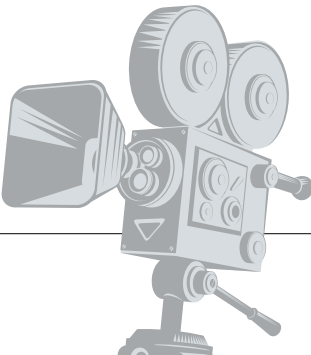
Farklılıkların Zenginliğe Dönüştüğü Ülke **Avustralya**

2022 sayımına göre Avustralya'nın nüfusu 26 milyon'dur. 1945 yılından itibaren ülkeye 7 milyondan fazla göçmen yerleşmiştir. Bugün Avustralya toplumunun %28'i Avustralya dışında, 200 farklı ülke ve bölgede doğmuştur. **S.68**

76 / Avustralya'da Türkiye Maarif Vakfı

KÜLTÜR SANAT

96 / Türk Dünyasından Sinemacılar Bursa'da Buluştu: II. Korkut Ata Film Festivali **Kâmil Engin**

PORTRE

Bezmiâlem Valide Sultan: Ömrünü Vakıf Hizmetlerine Adanmış Bir Kadın Sultan

Bezmiâlem Vâlide Sultan'ın bütün hayatı, vakıf hizmetleri ve hayır işleriyle geçmiştir. 3 Mayıs 1853 günü Beşiktaş Sarayı'nda vefat ettiğinde arkasında onlarca vakıf eser bırakmış, tarihe adını 'hayırsever ve gureba dostu' olarak yazdırmıştır. **S.91**

EĞİTİM TARİHİ

100 / Çin'de Bir Osmanlı Mektebi: Darû'l Ulûm-İl Hamidiyye Medresesi Pekin Hamidiyye Üniversitesini **Prof. Dr. Azmi Özcan**

KİTAP

106 / Türkiye Maarif Vakfı'ndan İki Önemli Eser

108 / Eğitimin Geleceğine Işık Tutan Kitaplar

ÖZEL EĞİTİM

84 / Zekânın Metalaşması ve "Üstün Zekâ" Piyasası/ Sektörü **Dr. Psk. A. Sena Sezgin**

PROF. DR. BİROL AKGÜN
TÜRKİYE MAARİF VAKFI
MÜTEVELLİ HEYETİ BAŞKANI

İkinci İstanbul Eğitim Zirvesi'nde; okula yeniden dönüşün akademik tahlilini yaparak, pandeminin en çok etkilediği çocuklarımızın ve gençlerimizin, yani COVID Neslinin geleceğini; farklılaştırılmış eğitim modellerini, eğitimde alternatif arayışlarını uzman konuşmacılarla detaylı bir şekilde masaya yatırdık.

İKİNCİ İSTANBUL EĞİTİM ZİRVESİ'NİN ARDINDAN

Yoğun bir ilgi ve katılımı ile ikincisini düzenlediğimiz İstanbul Eğitim Zirvesi'nin ardından Zirve özel sayımızla sizlerle yeniden buluşmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Geçtiğimiz yıl Eğitimde Yeni Eğilimler ve Dönüşüm teması ile ilkini gerçekleştirdiğimiz İstanbul Eğitim Zirvesinde bu yıl, birbirinden değerli konuşmacılarımızla Pandemi Sonrası Eğitimin İhtiyaçlarını değerlendirme fırsatımız oldu.

Aralık 2019'da başlayan ve çok kısa zamanda tüm dünyaya yayılarak yüzyılın en büyük pandemisine dönüşen Koronavirüs salgını, başta dünya sağlık sisteminin işleyişi olmak üzere siyaset, ekonomi, güvenlik ve eğitim alanlarında küresel yönetim süreçlerini ciddi zaafılara uğrattı. Pandemi dönemi toplumsal hayatımızı da çok yönlü ve radikal biçimde etkiledi. Siyasetçiler, kanaat önderleri, medya ve aileler; toplum sağlığının korunması ve pandemiyle mücadelenin başarısı için gerekli olan sıkı izolasyon tedbirleri ile yeni neslin geleceğe güçlü biçimde hazırlanması için kesintisiz eğitimin sürdürülmesi arasındaki ikileme yüzleştiler. **Dünyanın dört bir yanında COVID-19 virüsü ile mücadele için okullarda yüz yüze eğitime ara verildi, salgının bulaşma hızı ve etkisi azaltılmaya çalışıldı. Bu durumdan yaklaşık 1.6 milyar öğrenci etkilendi.**

Pandeminin eğitime etkileri, üzerinde en çok düşünmemiz gereken konulardan biridir. Bu süreçte, internet ve teknolojiye erişim imkânı olanlar ile olmayanlar arasında makas çok açıldı. COVID neslinin kayıplarının telafisi kolay olmayacak. Bu neslin toplumsal refahı üzerinde hayat boyu devam edecek bir etkiden bahsediyoruz. **UNESCO'ya göre dünyada salgından etkilenen nesillerin yaşam boyu yaklaşık 17 trilyon Dolar seviyesinde bir gelir kaybı yaşama riski söz konusudur. Böyle bir kayıp dünyanın gayrisafi hasılasının yüzde 14'ünü oluşturmaktadır.** Bu nedenle son yıllarda artan nesiller arası adalet taleplerini de bu gözle okumak gerekir.

Pandeminin etkileri azalıp okullar tekrar açıldığında da birçok sorun kendini gösterdi. Okula uyum sancıları, teknoloji kullanımındaki artış, yeni dönemin koşullarına uygun personel sayısındaki yetersizlikler bunlardan bazılarıydı. Kuşkusuz bu sürecin bazı kazanımları da oldu. Uzaktan eğitim ve teknolojinin eğitim süreçlerine entegrasyonu ciddi bir tecrübe birikimine yol açtı. Bu da yeni dönemde eğitimde teknoloji kullanımı ve insan faktörü gibi konuları tartışma gündemimize taşıdı.

Bütün bu dile getirilenler etrafında İkinci İstanbul Eğitim Zirvesi'nde; okula yeniden dönüşün akademik tahlilini yaparak, pandeminin en çok etkilediği çocuklarımızın ve gençlerimizin, yani COVID Neslinin geleceğini; farklılaştırılmış eğitim modellerini, eğitimde alternatif arayışlarını uzman konuşmacılarla detaylı bir şekilde masaya yatırdık.

Zirve özel sayısı olarak kurguladığımız dergimizin 10. sayısında zirvede sunulan tebliğlere yer vererek, Zirvenin etkisinin daha kalıcı hale gelmesini ve ilgili kamuoyuna aktarılmasını amaçladık. Yıl boyunca da değerli katılımcıların konuşmalarına yer vermeyi sürdüreceğiz.

Bu vesileyle İkinci İstanbul Eğitim Zirvesine katılan, destek sunan bütün Bakanlarımıza, akademisyenlerimize, öğretmenlerimize; bizlere her zaman destek olan Sayın Cumhurbaşkanımıza, Milli Eğitim ve Dış İşleri bakanlığımıza; ayrıca Zirvenin düzenlenmesinde emeği geçen Müttevelli Heyeti ve Yönetim Kurulu üyelerimiz ile vakfımızın her düzeydeki yöneticilerine ve tüm çalışanlarımıza şükranlarımı sunuyorum.

811 Bin
Türkiye'de eğitim verilen
mülteci çocuk sayısı.

%70
Mülteci nüfus içerisinde
kadın ve çocukların oranı.

Türkiye'de 811 Bin Mülteci Çocuğa Eğitim Verildi

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı ve UNICEF ile çeşitli kurumların iş birliğinde yürütülen programda, 81 ilde 811 binden fazla çocuğa eğitime erişim sağlandı.

Bu kapsamda çocukların okullaşması ve okula düzenli devam etmesi amacı ile 2003 yılında başlatılan 'Mülteciler İçin Şartlı Eğitim Yardımı' programı, 2017 yılında Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından Suriyeli ve diğer mülteci çocuklar olarak genişletildi. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakan Yardımcısı İsmail Ergüneş, UNICEF, MEB ve Türk Kızı-

lay ile yakın iş birliği içinde yürüttükleri program kapsamında amaçlarının dünyayı çocuklar için daha yaşanır kılmak olduğunu

belirterek, "Hedefimiz, ülkemizdeki en kırılgan yabancıların onurlu bir hayat sürdürmelerini sağlamaktır. Göçle gelen insani

değerleri yaşatmak hepimizin ortak sorumluluğudur. Savaşın yıkıcı ve tahrip eden gücü, insanları doğup büyüdüğü topraklardan sökülmüştür. Şu an dünyada 103 milyonun üzerinde yerinden edilmiş kişi ve 32,5 milyon civarında da mülteci bulunmaktadır. Bu 103 milyon yerinden edilmiş kişinin maalesef yüzde 70'i kadın ve çocuklardan oluşmaktadır." dedi.

Kız Öğrencilere Kodlama Desteği

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından "**Kızlar Kodlar Projesi**" hayata geçirildi. Proje kapsamında Mesleki ve Teknik Eğitim Anadolu liselerinde okuyan kız öğrencilere geleceğin mühendisleri ve bilim insanları olmaları için eğitim desteği verilecek. MEB ve yeni nesil

teknoloji ürünleri şirketi **Reeder** tarafından imzalanan protokol kapsamında "**Kızlar Kodlar**" projesiyle Mesleki ve Teknik Eğitim Anadolu liselerinde öğrenim gören kız öğrencilere, mesleklerinde yazılım kullanma becerilerini arttırmak amacıyla kodlama eğitimleri verilecek. Proje, ilk olarak Samsun, İstanbul, Manisa, Mersin ve Gaziantep'te uygulanacak. Kızlar Kodlar projesiyle 12-18 yaş aralığında en az 2 bin 500 kız öğrenciye ulaşılmaya hedefleniyor. Kız öğrencilere,

okul yönetimi ve öğretmenleri aracılığı ile çevrimiçi olarak bilim, teknoloji, mühendislik, sanat ve matematik disiplinlerini bütünlük olarak ele alan "STEAM" eğitimi verilecek.

İlk aşamada, 5 ilde 50 okulda eğitim gören kız öğrenciler; **Maker** kültürünü Tasarım Odaklı Düşünme, 3 Boyutlu Tasarım, Algoritmalar, Oyun Tasarımı, Arduino ile Kodlama ve Mobil Programlama dersleri görecektir ve birer Maker olmaları hedeflenecek.

ABD'de Şiddet ve Travma İçerikli Çocuk Kitaplarına Talep Artıyor

Amerika Birleşik Devletleri'ndeki yayıncılara göre, okullarda silahlı saldırılar gibi travmatik olayları anlatan resimli çocuk kitaplarına olan talep önemli ölçüde arttı.

NPD BookScan'e göre, genç okuyucular için şiddet, kederi ve duyguları konu alan kitapların satışı, dokuz yıl üst üste arttı. 2021'de travmayla ilgili yaklaşık altı milyon çocuk kitabı satıldı bu sayı 2012'deki miktarın iki katından fazla.

Uzmanlar, kitapların çocukların duygularını işlemesine, belirli bir durumu anlamalarına yardımcı olmak için harika bir yol olabileceğini söylüyor. Bir çocuk psikoloğu olan ve Illinois, Highland Park banliyösünde 4 Temmuz 2022'de düzenlenen silahlı saldırıda yedi yetişkinin öldüğü ve aralarında çocukların da bulunduğu pek çok kişinin yaralandığı bir geçit törenine katılan çocuklarla çalışan Aryeh Sova, "Çocukların terapide daha fazla ortak olmalarına yardımcı olmak için harika bir yol olabileceğini düşünüyorum, çünkü bu kitapların çoğu katilbilecekleri etkinlikler içeriyor" dedi.

Kaynak: <https://www.euronews.com/culture/2022/10/12/demand-for-childrens-picture-books-addressing-grief-and-trauma-soars-in-us>

İngiliz Okullarında Finans Krizi

GCSE (The General Certificate of Secondary Education) sonuçları, öğrencilerin geçim krizi nedeniyle işe başlamak için tam zamanlı eğitimden vazgeçmeleri gerekebileceğine dair korkuları artırdı.

Mali Araştırmalar Enstitüsü'ne göre, İngiltere'deki okullar, hükümetten gelen ekstra fona rağmen bütçelerinde "önemli bir daralma"

ile karşı karşıya. Kolejler, üniversiteler ve okul öncesi hizmetler, ek ödenek ayrılmazsa artan fiyatları hesaba katmak zorunda kalacak.

IFS'nin eğitim harcamala-

rına yönelik yıllık değerlendirmesi, ileri eğitim ve altıncı sınıf kolejlerinin, 2019'a kadar finansmanda yapılan ve hükümet tarafından yalnızca kısmen tersine çevrilen

büyük kesintilerin ardından artan öğrenci sayısı ile büyük zorluklar yaşayabileceğini ortaya koyuyor.

Kolejler ve altıncı sınıflar için finansman durumunun, hükümetin Eğitim Bakanlığı'nın (DfE) harcama planlarını 2024'ten sonra azaltmasıyla birlikte, 16 ila 18 yaşındaki öğrencilerin sayısının 2030 yılına kadar tahmini 200.000 artmasıyla daha da kötüleşeceği tahmin ediliyor. 2024'te öğrenci başına üniversite harcaması, 2010'dakinden yaklaşık %5 daha düşük olurken, öğrenci başına altıncı sınıf harcaması 2010 seviyelerinin %22 daha altında olacak.

UNESCO Dünya Konferansı: Tüm Çocuklara Okul Öncesi Eğitim

Gezegemizde doğan her çocuğun kapsayıcı ve kaliteli bakıma ve okul öncesi eğitime erişimini nasıl sağlayabiliriz? Bu soru Özbekistan'ın başkenti Taşkent'te gerçekleştirilen UNESCO Erken Çocukluk Bakımı ve Eğitimi Dünya Konferansı'nın (ECCE) ana sorularından biriydi.

UNESCO Eğitimden Sorumlu Genel Direktör Yardımcısı Stefania Giannini, Dünyada 5 ila 6 yaşındaki çocuk nüfusunun dörtte biri, yani 33 milyon çocuk hâlâ okul öncesi eğitimin dışında olduğunu söyledi.

Bu konuda çözüm için, üye devletleri başta olmak üzere, tüm paydaşları harekete geçirmenin önemli olduğunu vurgulayan Giannini, erken çocukluk eğitimi için eğitimle uğraşan tüm toplulukların işbirliğinin önemine değindi.

Konferansın sonunda, 'Taşkent Deklarasyonu ve Erken Çocukluk Bakım ve Eğitimi Dönüştürmek için Eylem Taahhütleri' kabul edildi. ECCE'nin çocukları iklim değişikliği ve salgın hastalıklar gibi küresel zorluklarla mücadele etmeleri için desteklenmesi taahhüdü de deklarasyonda yer aldı.

Yoksul Öğrenciler ve Akranları Arasındaki Uçurum Tarihte Hiç Olmadığı Kadar Açıldı

İngiltere'de faaliyet yürüten bir düşünce kuruluşu tarafından açıklanan bir rapor, Covid salgınının daha eşit bir eğitim ortamı oluşturma çabalarını sekteye uğrattığı için, daha yoksul öğrencilerin geçen yıl akranlarının gerisinde kaldığını ortaya koyuyor.

Eğitim Politikası Enstitüsü (EPI), dezavantajlı öğrenciler ile ekonomik durumu daha iyi arkadaşları arasında uzun süredir devam eden akademik başarı farkının 2021'de daha da arttığını tespit etti. Rapor bu uçurumu kapatmaya yönelik çabaların geçen yıl çok yetersiz kaldığını belirtiyor. Konuyla ilgili açıklama yapan İşçi Partisi, araştırmanın hükümetin çocukları yüzüstü bıraktığının "güçlü kanıtı" olduğunu söylerken, bir sendika da araştırmanın eğitimde "köklü eşitsizlikleri" ortaya çıkardığını söyledi.

Eğitim Bütçesini Kısmak Ciddi Kayıplara Neden Olabilir

BM Genel Sekreteri Guterres, "*Dönüşen Eğitim ve Uluslararası Eğitimin Finansmanı Zirvesi*"'nde yaptığı açıklamada, dünyanın dört bir yanındaki eğitim sistemlerinin "daha az değil, daha çok paraya" ihtiyacı olduğunu söyledi. Küresel Eğitim Özel Temsilcisi Gordon Brown ile birlikte söz alan Genel Sekreter António Guterres, eğitim için yenilikçi finansmanın kritik olduğuna dikkat çekti. "Dünyanın birden fazla kriz yaşadığını" ve her yerde hükümetlerin, işletmelerin ve ailelerin mali baskı altında olduğunu hatırlatan Guterres, eğitimin barışçıl, müreffeh, istikrarlı toplumların yapı taşı olduğundan bahisle, yatırımları azaltmanın daha ciddi krizlere yol açacağını altını çizdi.

Guterres, Zengin ülkeler yerel kaynaklardan gelen finansmanı artırabilirken, birçok gelişmekte olan ülkenin yaşam maliyeti krizinden etkilenmediğini savundu ve bu ülkelerin eğitim için acil desteğe ihtiyaçları olduğunu sözlerine ekledi.

Kaynak: <https://news.un.org/en/story/2022/09/1126911>

Enes Aydın

Bilgisayar Mühendisi,
Türkiye Maarif Vakfı

Eğitimin Geleceğinde Bulut Teknolojisi

Veriyi işlemekten ziyade, veriye ulaşabilmek daha güçtür. Bulut teknolojisi veriyi depolama ve işleme kolaylığı sağlamaktadır. Böylece öğrencinin başarılı/başarısız olduğu konular rahatlıkla belirlenebilmekte veyahut verilen eğitimlerdeki başarı değerleri rahatlıkla gözlemlenebilmektedir.

Teknolojinin gelişmesiyle beraber yüzlerce yıldır devam eden geleneksel eğitim uygulamalarının sürdürülebilir olması pek olası değildir. Endüstri 4.0 ile hayatımıza giren teknolojik yeniliklerin eğitime entegre edilmesi ve dijital dönüşüme uyum sağlaması elzemdir.

2011 yılına gelindiğinde Almanya Hannover fuarında dördüncü sanayi devrimi duyuruldu. Endüstri 4.0 olarak kayıtlara geçen bu gelişmeyle beraber hayatımıza birçok yeni teknoloji girdi. Bunlardan bazıları; bulut sistemleri, nesnelerin interneti, büyük veri ve yapay zekâ gibi teknolojilerdi. Pandemiyle birlikte ivmelenen uzaktan eğitim sistemleri; sürdürülebilir, nitelikli eğitim çözümleri olarak karşımıza çıkmıştır. Eğitim söz konusu olduğunda teknolojik yenilikler ve sürdürülebilirlik eğitimin kalitesi açısından büyük önem arz etmektedir.

Bulut bilişim olarak da anılan bulut teknolojisi bilgisayar, telefon, tablet ve sunucu gibi birçok çeşitli cihaz arasında zaman ve ortam kısıtlaması olmadan veri paylaşımına olanak sağlayan, internet tabanlı bir hizmettir. Böylece ne zaman ve nerede olduğumuzun bir önemi kalmıyor, eğitim süreçlerinde bilgisayar, tablet gibi birçok farklı teknolojik ürün aracılığıyla ortam ve zamandan bağımsız veri yönetimi sağlanabiliyor. Günümüzde eğitimin birçok farklılık ve çeşitlilik barındırdığı göz önünde bulundurulursa bulut bilişim ile veri depolama ve yönetiminde kalite artışı sağlamak da mümkün hale geliyor.

Günümüzde, zamanın petrolü olarak ifade edilen veri, aynı zamanda stratejik bir anlam ifade etmektedir. Veriye hükmetmek ve veriden anlamsal değerler çıkarmak için öncelikle veriyi depolayabilmek ve erişilebilirliğini kolaylaştırmak gereklidir. İşte tam da bu gibi durumlarda bulut bilişim bizlere eşsiz fırsatlar sunmaktadır. Eğitimde günden güne artan yeni teknolojik müfredat ve getirdiği birçok yenilikle birlikte artık okullarımızda robotik kodlama, programlama, algoritma gibi derslerle teknolojiyi benimseyerek öğrenen bireylerin yetiştirilmesi hedeflenmektedir. Bu bireylerin hem okul hem de okul dışında çalıştıkları konularla alakalı verilere tablet, telefon, bilgisayar gibi çeşitli araçlarla erişebilmesi eğitim kalitesini artırmakla kalmayıp eğitimde sürekliliğin sağlanmasında da büyük rol üstlenmektedir. Böylelikle eğitim belli bir zamana ve ortama sıkışmaktan kurtulup özgürleşmektedir.

Eğitmen ve öğrencilerin yeni nesil müfredatla değişen derslerinde ürettikleri büyük veriyi bulut bilişimde depolamak ve bu verilere kolayca ulaşmak önemli bir değerdir.

Peki nedir bu büyük veri? Büyük veri özellikle birçok farklı veri kaynağından gelen daha büyük, daha karmaşık veri kümeleridir. Karmaşık olması gözünüzü korkutmasın. Makina öğrenmesi algoritmalarıyla anlamsal değerler çıkarılabilmektedir. Veriyi işlemekten ziyade, veriye ulaşabilmek daha güçtür. Bulut teknolojisi veriyi depolama ve işleme kolaylığı sağlamaktadır. Böylece öğrencinin başarılı/başarısız olduğu konular rahatlıkla belirlenebilmekte veyahut verilen eğitimlerdeki başarı değerleri rahatlıkla gözlemlenebilmektedir. Yani aslında bulut bilişim bizlerin tahmin bile edemeyeceği birçok gizemli kapıyı aralamaktadır. Veri günümüzün petrolü ise onu işleyebilmek de adeta eğitim kalitesinin yakıtıdır. Bunun için veriye erişmek birincil önceliğimiz olmalıdır. Gençlerimizin teknolojinin bütün imkanlarını kullanarak en iyi şekilde eğitim hayatlarına devam edebilmesi birinci önceliğimiz olmalıdır. Bizlerin gözünden belli değerler analizler kaçabilir ama algoritmalar hayatımıza, geleceğimize bizden daha iyi yön verebilecektir. Bunun için de veriyi sağlıklı bir şekilde depolamalı ve korumalıyız.

Veriye tablet, telefon, bilgisayar gibi çeşitli araçlarla erişilebilmesi eğitim kalitesini artırmakla kalmayıp eğitimde sürekliliğin sağlanmasında da büyük rol üstlenmektedir. Böylelikle eğitim zaman ve mekana bağlı bir faaliyet olmaktan çıkmaktadır.

2. İSTANBUL EĞİTİM ZİRVESİ

OKULUN GELECEĞİ, PANDEMİ SONRASI EĞİTİMİN İHTİYAÇLARI

Türkiye Maarif Vakfı tarafından “Eğitimde Yeni Eğilimler ve Dönüşüm” temasıyla ilki 2021 yılında çevrimiçi gerçekleştirilen İstanbul Eğitim Zirvesi’ni bu yıl “Okulun Geleceği, Pandemi Sonrası Eğitimin İhtiyaçları” temasıyla 4-5 Kasım 2022 tarihlerinde İstanbul’da yüz yüze gerçekleştirildi. Uluslararası düzeyde alanında söz sahibi uzmanların katıldığı zirvede, eğitimin geleceğine ilişkin ufuk açıcı fikirler ortaya konuldu.

Ahmet Türkben / Türkiye Maarif Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi

BAĞLARBAŞI KONGRE VE KÜLTÜR MERKEZİ

ISTANBUL
EĞİTİM
ZİRVESİ

04-05 KASIM'22

ISTANBUL
EDUCATION
SUMMIT

Panel: *Ensuring Quality of Education*

www.istanbulsummit.com

ISTANBUL
EDUCATION
SUMMIT

04-05 NOV'22

Eğitim konusunda uluslararası etkinlik ve çalışmalarıyla öne çıkan kurum ve aktörlerin buluşma noktası olan İstanbul Eğitim Zirvesi; eğitime ilişkin gelecek perspektiflerinin, kuramsal yaklaşımların ve uygulamaların tartışıldığı uluslararası bir platformdur. Zirvede bu yıl da dünyanın dört bir yanından çeşitli ülkelerin eğitim bakanları ile yurt içi ve yurt dışından seçkin akademisyenler ve uzmanlar tarafından ufuk açıcı ve alana katkı sağlayan çok kıymetli sunumlar gerçekleştirildi. Türkiye Maarif Vakfı olarak bu çapta bir zirveye ev sahipliği yapmak gerçekten gurur vericiydi.

Dünyanın iyiliği için eğitimin geleceğe hazırlanması ve geleceğin eğitimi üzerine düşünen insanların bir araya gelip tecrübe ve fikirlerini paylaşmaları hayati önem arz etmektedir. İnaniyoruz ki İstanbul Eğitim Zirvesi uluslararası düzeyde her yıl artan etkinliğiyle bu alandaki çabalara büyük katkı sağlayacaktır. Çok zor zamanlarda, kompleks sorunlarla yüzleştiğimiz bir geçiş döneminde, özgün çözümler bulmak ve yeni nesillerin geleceği için kolektif bir tartışma ortamı oluşturmanın gereğine samimiyetle inanıyoruz. Küresel bir eğitim markası olan Türkiye Maarif Vakfı olarak gelişmenin, ilerlemenin ve sorunları çözebilmenin yolunun uluslararası iş birliği ve karşılıklı müzakerelerden geçtiğini biliyoruz.

İki gün süren zirvede pek çok başlıkta oturumlar, sergiler, video sunumları da gerçekleştirildi. Sayın Cumhurbaşkanımızın onur konuğu olarak teşrif ettiği zirvede, farklı ülke bakanlarının katıldığı **Üst Düzey Oturumda** “Okulun Geleceği, Pandemi Sonrası Eğitimin İhtiyaçları” bölgesel ve küresel boyutlarıyla tartışıldı. Türkiye Maarif Vakfı okullarında görev yapan öğretmenlerin konuşmacı olarak katıldığı **“Öğretmen Paneli”**nde öğretmenlerimiz bu süreçte edindikleri tecrübeyi ve çözüm önerilerini katılımcılarla paylaştılar. Ana temanın farklı yönlerinin tartışıldığı diğer dört farklı panelde ise akademisyenler ve alan uzmanları tarafından **“Okula Yeniden Dönüş, Covid Neslinin Geleceği, Farklılaştırılmış Eğitim ve Eğitimde Alternatif Arayışlar”** konuları ele alındı. Zirvede ayrıca çeşitli ülkelerdeki Maarif Okullarından derlenen “Eğitimde İyi Örnekler”, konulu sunumlar yapıldı, Maarif Fotoğraf Yarışmasında ödüle layık görülen eserler sergilendi.

Dergimizin bu sayısında 2. İstanbul Eğitim Zirvesi'nin de teması olan “Okulun Geleceği, Pandemi Sonrası Eğitimin İhtiyaçları” başlığını dosya konusu olarak ele alıyoruz. Zirveye katılan çok değerli eğitim bakanları, akademisyenler, uzmanlar ve sektör temsilcilerinin ortaya koyduğu tecrübe ve fikirlerin dünyada eğitimin geleceğine ilişkin çok önemli tespitler içerdiğini, ülkemizde ve dünyada eğitim konularındaki tartışmalara yepyeni açılımlar kazandıracağını düşünüyorum.

2. İstanbul Eğitim Zirvesi'ne katılan, destek sunan bütün Bakanlarımıza, akademisyenlerimize, öğretmenlerimize şükranlarımı sunuyorum. Bizlere her zaman destek olan Sayın Cumhurbaşkanımıza, Milli Eğitim ve Dış İşleri Bakanlığımıza ve sponsor kuruluşlarımıza; bu Zirvenin düzenlenmesinde emeği geçen Mütevelli Heyeti ve Yönetim Kurulu üyelerimiz ile Vakfımızın her düzeydeki yöneticilerine ve gizli kahramanları olan tüm çalışanlarımıza teşekkürü bir borç biliyorum.

ZİRVE KONUŞMACILARINDAN SATIR BAŞLARI

Uluslararası düzeyde bir katılımıla gerçekleştirilen zirvede katılımcılar çok önemli tespitlerde bulundular.

Recep Tayyip Erdoğan

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı

Amacımız ülkemizi kalkındırarak, dünyada söz sahibi kılacak, donanımlı, okuyan, araştıran, sorgulayan, katma değer üreten, başarılı, ahlaklı ve erdemli gençlere sahip olmaktır. Türkiye olarak bunun adına da “Teknofest Kuşağı” diyoruz.

Türkiye Maarif Vakfımız; milletimizin değerlerini ve evrensel ilkeleri sınırlarımız dışında başarıyla temsil ederek bu noktada hayati bir rol üstleniyor.

Prof. Dr. Birol Akgün

Türkiye Maarif Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı

Bugün sınıf esasına dayalı 19. yüzyılda oluşmuş yüz yüze eğitim ile dijital dünyanın gerçeklerine uygun eğitim yöntemleri ve pedagojisi birbirinden çok farklıdır. Okullarda artık smart board sistemleri; dijital eğitim materyalleri öğretmen-öğrenciler arasında 7/24 iletişime dayalı öğrenme süreçleriyle eğitim yapılmaktadır. Yeni nesil daha iki yaşındayken teknoloji ile tanışmaktadır. İstedığı bilgilere her an ulaşmaktadır. Dolayısıyla öğrenciler sınıfta ders öğrenmeyi sıkıcı bulmaktadır. Dijital neslin dikkati çok kısa ve dağınıktır. Dolayısıyla pandemi sonrası dünyada hız kazanan endüstri 4.0 ve toplum 5.0 gerçekliği ile yüzleşmeli ve çocuklarımızı yarınlara daha iyi hazırlamalıyız.

Osman Sezgin

Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakan Yardımcısı

Eğitimin bir felsefesi olmalı.

Bizim kültürümüzde özellikle 67 ülkede teşkilatı bulunan, 55 ülkede fiili eğitim faaliyetini icra eden Türkiye Maarif Vakfı'mız vasıtasıyla eğitimdeki hedeflerimizi şöyle ifade edebiliriz: Birincisi "hayırlı bir evlat" yetiştirmektir. Yani anne ve babasına itaat eden, anne ve babasının duasını alan, onlara saygıda kusur etmeyen evlat. İkincisi "iyi bir vatandaş" yetiştirmek. Üçüncüsü ve çok daha önemli olan "iyi bir insan" yetiştirmektir. İyi bir insan; eliyle ve diliyle hiç kimseye, hiçbir şeye zarar vermeyendir. İyi bir insan; kendisi için istediğini karşısındaki için de isteyendir. İyi bir insan; kendisi için istemediğini karşısındaki için de istemeyendir.

Bütün dünyanın eğitim felsefesini kültürümüzde var olan bu hedefe yöneltmeye davet ediyorum.

Pauline Nalova Lyonga

Kamerun Orta Öğretim Bakanı

Politik karar alıcıların bu yeni sisteme hazır olması gerekiyordu. Bana soruyorlar, siz yeni sisteme geçmeyi nasıl başardınız, diye. Cesur davranarak, parayı bularak, öğretmenleri eğiterek bunu yaptık ve başardık.

Kemal Sayar

Psikiyatri Profesörü, Marmara Üniversitesi

Eğitim mihver değiştirebilirse belki bize tabiatı ve çevreyi tahakküm altına almaktan önce; kendi nefislerimizi kendi egolarımızı tahakküm altına almayı, zapt etmeyi, isteklerimizi sınırlamayı öğretebilir.

Bir öğretmendeki arzu ve şevk bile bir öğrencideki cevherin çok daha iyi bir şekilde açığa çıkmasına ve

kendini göstermesine vesile olur. Yani öğretmenin aşkı, öğretmenin şevki, onun gözündeki pırıltı bir öğrencinin çok daha öne çıkmasını sağlayabilir. Bilinçli bir eğitim sorular soran ve sorular sorduran bir eğitimidir.

Öğretmenlerimizi cevher avcılarına benzeti-yorum. Her istirdiyeden bir inci çıkmaz; fakat derinlere dalan ve inciyi bulmak isteyenler ancak o inciyi çıkarırlar.

Wafa Sharabati

Eğitim Koordinatörü, Irak Uluslararası Maarif Okulu

Bence her krizde, her zaman birinin onu değerlendirmesini bekleyen bir fırsat vardır ve bu fırsatı en iyi şekilde değerlendirdiğimizi düşünüyorum. Aslında pandemi, öğretmenler olarak potansiyelimizin kilidini açmamıza yardımcı oldu, ancak bunu yapmak için yeni yaklaşımlar ve yeni yöntemler bulmak ve bunları kendi bağlamımıza uyacak şekilde uyarlamak için konfor alanımızı terk etmemiz gerekiyor.

David Stroupe

Öğretmen Eğitimi ve Fen Eğitimi Profesörü, Michigan Eyalet Üniversitesi

Öğretmenlerin, zaman içinde öğrenilen, geliştirilen ve uyarlanan özel uygulamaları ve araçları kullanarak tüm öğrencilere titiz ve eşitlikçi öğrenme fırsatları sağladığı yeni bir öğretim şekli ortaya koyabilmeliyiz.

Öğrencilerin özel araçlara ve programlara erişimlerini sağlayın ve STEM'e özgü yazma, konuşma ve aktiviteye katılım girişimlerini destekleyen araç ve programları öğrencilerle birlikte geliştirin.

Carlos Vargas Tames

Öğretmen Gelişimi Bölüm Direktörü, UNESCO

Sosyalleşme, öznelleşme, kimlikleri geliştirme, tercihler, etik davranış için bir araç olarak da bu eğitim fikrini baltalamamalıyız. Kayıpları ve kazanımları; iyileşme veya dönüşümü düşündüğümüzde, uyum sağlama ve dönüşüm arasında bir denge kurmamız gerekir.

Öğretmenlerin bir fark yaratmasını, bizim yaptığımız gibi uygulamada yenilik yapmasını istiyorsak, onlara bunu yapmaları için gereken özerkliği ve yetkiyi vermemiz gerekir. Eğitimde dönüşüm öğretmensiz olmaz.

ANATOLY OLEKSIYENKO

Hong Kong Üniversitesi

Öğrenme Türleri ve Üç Sorun Alanı

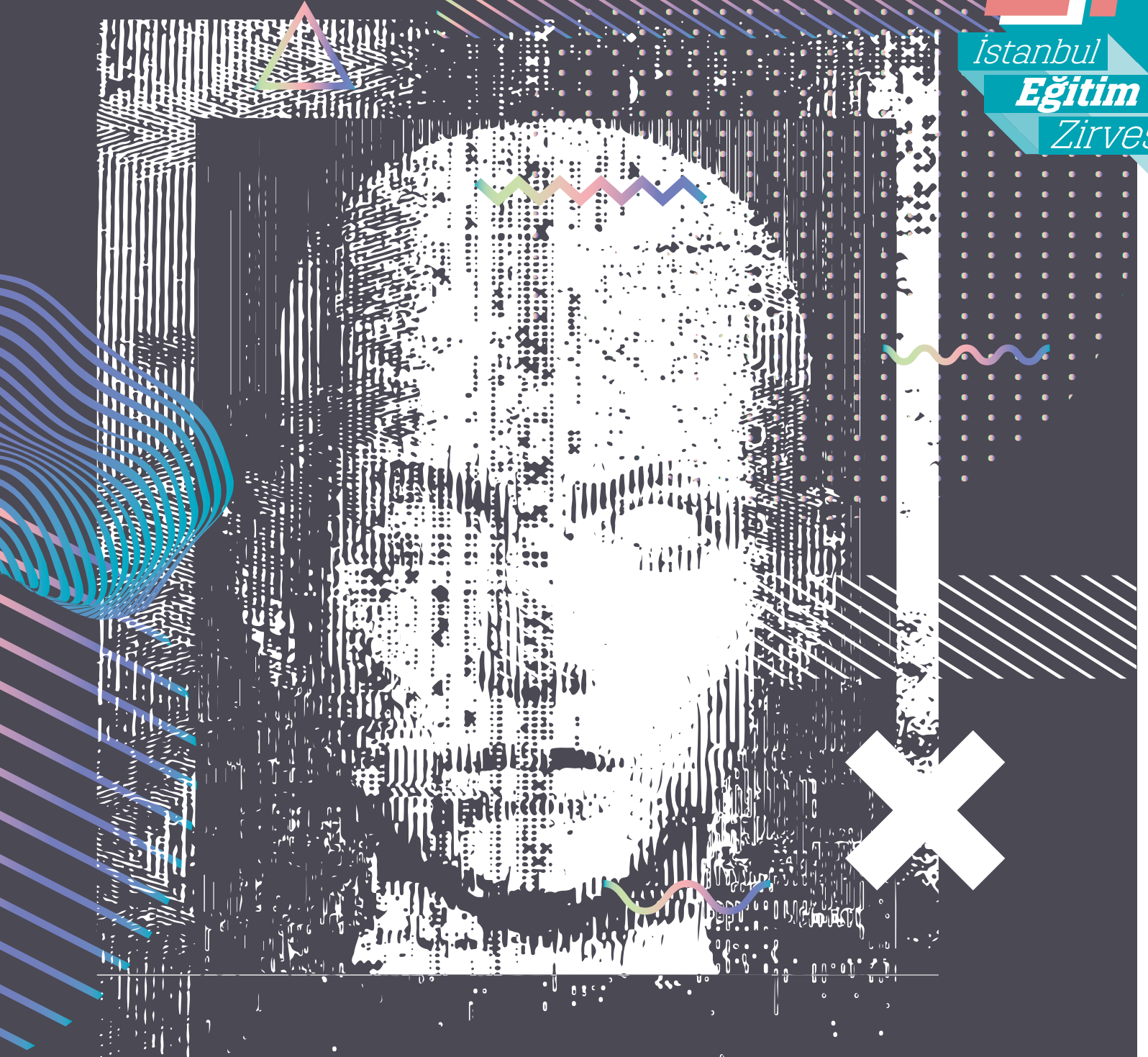
Genel olarak, üzerinde düşünmenin yararlı olabileceği üç ana öğrenme türü olduğunu söyleyebilirim:

Bireyselleştirilmiş öğrenme, organizasyonel öğrenme ve üst düzey öğrenme.

Gelecekte yansımaları daha büyük olan üç de sorunlu alan var. Bu alanların ilki değerler, ikincisi eylemlilik, üçüncüsü ise bilgidir.

2.

İstanbul
Eğitim
Zirvesi

Son iki yıldır akademik kariyerimi geri plana iterek, öğrenme kariyerime odaklandım diyebilirim. Bangladeş, Kamboçya, Kolombiya, Hindistan, Kazakistan, Uganda ve Ukrayna olmak üzere yedi ülkede araştırmacılarla birlikte çalışmalar yürüttüm. Ukrayna benim anavatanım ve Ukrayna'daki yönetici ve akademisyenlerle görüştüğümüzde kendi kültürümü anlamam bir bakıma daha kolay oldu. Başka kültürleri tanımıyordum. Bu yüzden networkümü kullanarak eğitim fakültesi profesörlerini davet ettim. Kırktan fazla üst ve orta düzey yönetici ile kriz yönetimi, krizlerle başa çıkma model ve yaklaşımlarını anlamak üzere derinlemesine görüşmeler yaptım. Bu araştırmayı, devlet ve özel üniversitelerde çalışan, farklı disiplinlerden öğretim üyeleri, kadın ve erkek akademisyenler, yönetici ve yönetici temsilcilerinden oluşan katılımcılarla yürüttük.

Araştırmada, devlet ve vakıf üniversitelerinin kriz yönetimine yaklaşımlarında bazı farklılıklar olduğunu gözlemledik. Özel üniversitelerin kriz anında alınacak tedbirleri erteleme lüksü yoktu ve çok hızlı tepki vermeleri gerekiyordu. Çünkü özel üniversiteler bir şekilde krizin en kötü sonuçlarını, krizin üreteceği maliyetleri hesaba katmalıydılar. Devlet üniversitelerinde öğrenciler destekleniyordu ama özel üniversiteler için böyle bir durum söz konusu değildi. Bununla birlikte özel üniversitelerin konuya daha ilgili olduklarını ve taahhütlerde bulunabildiklerini gördük.

Fakat devlet üniversitelerindeki yönetici ve akademisyenler, karar alma konusunda inisiyatif kullanamadıklarını, daha yukarılardan alınacak kararları beklemek zorunda kaldıklarını belirtiyorlar, kaynakların yetersizliğinden ve zamanın daraldığından şikâyet ediyorlardı. Bu yöneticilerin tümü, hızlı ve esnek tutum alma

“FEN BİLİMLERİ ALANINDA ÇALIŞAN HOCA VE ÖĞRENCİLER KRİZDEN DAHA FAZLA ETKİLENDİLER. ÇÜNKÜ, LABORATUVAR VE KLİNİKLERE ERİŞİM İMKANLARI SINIRLIYDI. ÖNÜMÜZDEKİ BEŞ ON YILDA, ÖZELLİKLE FEN BİLİMLERİ ALANINDA DERS VEREN ÖĞRETMENLERİN, BİYOMEDİKAL BİLİMLERDE ÇALIŞANLARIN ARAÇ VE GEREÇLERE ERİŞİM İMKANLARININ KISITLI OLABİLECEĞİNİ DE HATIRDA TUTMALIYIZ.”

konusunda farklılık gösterse de kurumları adına kendilerini insanlara karşı sorumlu hissediyorlardı.

PANDEMİ EN ÇOK UYGULAMALI BİLİMLERİ ETKİLEDİ

Fen bilimleri alanında çalışan hoca ve öğrenciler krizden daha fazla etkilendiler. Çünkü, laboratuvar ve kliniklere erişim imkanları sınırlıydı. Önümüzdeki beş on yılda, özellikle fen bilimleri alanında ders veren öğretmenlerin, biyomedikal bilimlerde çalışanların araç ve gereçlere erişim imkanlarının kısıtlı olabileceğini de hatırd tutmalıyız.

Araştırma bulguları, özellikle gelecekteki toplumlarda kadınların daha fazla sıkıntı yaşadığını gösteriyordu. Kadınlar; ailelerine, çocuklarına, yaşlı anne babalarına karşı daha fazla sorumluluk alması gereken bireyler olarak görülüyorlardı. Savunmasız oldukları, hasta

ebeveynlerine ve kardeşlerine bakmakla yükümlü addedildikleri için evde tutulan kız öğrenciler krizden daha fazla etkilenebilirlerdi. Bu çerçeveden bakarak, akademisyenlerin ve yöneticilerin deneyimlerinden çıkarabileceğimiz derslerin ortak yönlerinin neler olduğunu da anlamaya çalışabiliriz.

Genel olarak, üzerinde düşünmenin yararlı olabileceği üç ana öğrenme türü olduğunu söyleyebilirim. Gelecekte yanısıması daha büyük olan üç de sorunlu alan var. Şimdi bunlara kısaca bakalım.

ÖĞRENME TÜRLERİ

Üç tür öğrenme biçimi vardır. **Bireyselleştirilmiş öğrenme, organizasyonel öğrenme ve üst düzey öğrenme...**

Bireyselleştirilmiş öğrenme dediğimde, öncelikle öğrencilerin evlerinde, topluluklarında, kurumlarında nasıl konumlandıkları ve sosyal yapının onlara dair

kabulleriyle ilgili bağlamsal değişkenlerdeki öğrenme stilleri arasındaki farklılıkları kastediyorum. Bireysel haklar, sorumluluklar ve bireysel öğrenme düşüncesi, bir yandan kişiselleştirme ile ilgili olsa da sosyal ve kültürel bağlamda bir birey olarak öğrencinin kimliğinin nasıl inşa edileceği ile de yakından ilgilidir.

İkinci tip, **organizasyonel öğrenme**, eğer gelecekte öğrencilerin daha bağımsız, daha özerk, daha fazla öz düzenleme becerisine sahip olmalarını istiyorsak, nasıl organize olmamız gerektiğini öğrenmekle ilgilidir. Bu becerilerin öğrenilmesi gerekiyor.

Özellikle toplumdaki savunmasız bireyler ve ailelerden bahsediyorsak örgütsel öğrenme, sınıfta öğrencilere sorumluluk yüklemek ve kendilerinden sorumlu olmalarını sağlamak için mevcut müfredatta çok önemlidir.

Bir diğer öğrenme biçimi **üst düzey öğrenmedir**. Üst düzey öğrenmeden eğitim

basamaklarını atlamayı anlamamalıyız. Bununla kastedilen, kimlik belgeleri, sertifikalar, diplomalar, daha iyi dereceler elde etmek değildir. Bu öğrenim türünde altı çizilen husus, öncelikle, bakıma muhtaç, yakınımızdaki insanları, savunmasız, dezavantajlı grupları ve ihtiyaç sahiplerini desteklemenin yanı sıra, krizle başa çıkmak, belirsizliği yönetebilmek ve hayatı idame ettirebilmek için gereken **ruhsal ve duygusal kapasitenin geliştirilmesidir**.

Bu bağlamda (Pandemi döneminde) bir kavram ve norm haline gelen “**sosyal mesafe**” hakkında yeniden düşünülmesi gerekmektedir. Yani bazen ihtiyaç duyulan “mesafe”, felsefi ve ahlaki bir konsepte oturmayabilir. Çoğu zaman çevrimiçi konferans ve eğitimler keyifli olsa da bizatihi mesafe, krizle başa çıkmanın en iyi yolu olmayabilir.

ÜÇ SORUN ALANI

Üç öğrenme türünü açıkladıktan sonra, üç sorun alanına gelirsek; bunlara genel terimlerle işaret edeceğim. Bu **sorun alanlarından** ilki **değerler**, ikincisi **eylemlilik**, üçüncüsü ise **bilgidir**.

Değer kavramı; bir yanda **empati**, **hayırseverlik**, **fedakârlık**, diğer yanda **bencillik**, **açgözlülük**, **öfke**, **saldırganlık**, **yabancı düşmanlığı** arasında seçim yapmakla ilgilidir. Bu nerede durduğunuzu kavrama yetisidir.

Değerleri dikkate almak gerektiğini sürekli vurguluyoruz, ama araştırmamızda, bu değer ve inançlara çoğu eğitim sisteminde yer verilmediğini gözlemledik. Ayrıca araştırmamızda, kurumların çözüm için yeterince inançlı olmadıklarını ve insan dehasına yeterince itimat etmediklerini de tespit ettik. Bu kurumların krize verdikleri tepki de oldukça yetersizdi. Bu bir seçim yapmak ve kendi kaderini tayinle ilgilidir. Son tahlilde yaptığımız şeyin amaçlarının doğruluğuna olan inançla ilgilidir. Sanki bazı insanların enerjisi tükenmiş gibiydi ve değerlerden yararlanma arzusu da yoktu. Ancak

**DEĞER KAVRAMI;
BİR YANDA EMPATİ,
HAYİRSEVERLİK,
FEDAKÂRLIK, DİĞER
YANDA BENCİLLİK,
AÇGÖZLÜLÜK, ÖFKE,
SALDIRGANLIK, YABANCI
DÜŞMANLIĞI ARASINDA
SEÇİM YAPMAKLA
İLGİLİDİR. BU NEREDE
DURDUĞUNUZU KAVRAMA
YETİSİDİR.**

ANATOLY OLEKSIYENKO

Hong Kong Üniversitesi

Anatoly Oleksiyenko, uluslararası karşılaştırmalı eğitim ve eğitim politikaları profesörü olarak Hong Kong üniversitesinde görev yapmaktadır. Çalışmaları ağırlıklı olarak yüksek öğretimin uluslararasılaşması, Sovyet sonrası ve gelişmekte olan ülkelerde yüksek öğretim üzerine odaklanmaktadır. Profesör Oleksiyenko, doktora derecesini Toronto Üniversitesi Ontario Eğitim Araştırmaları Enstitüsü'nden almıştır. “Küresel Hareketlilik ve Yüksek Öğrenim” adlı kitabı, 2019 yılında CIES Yurtdışı Eğitim ve Uluslararası Öğrenci Özel İlgisi Grubu tarafından verilen “En İyi Kitap Ödülü”nü kazanmıştır. Ortak editörlüğünü yaptığı “International Status Anxiety and Higher Education: The Soviet Legacy in China and Russia” kitabının yanı sıra birçok çalışması uluslararası övgü kazanmıştır. Profesör Oleksiyenko, UNESCO ve OSF gibi çok sayıda uluslararası kuruluşa eğitim geliştirme projelerinde danışmanlık yapmış ve Times Higher Education'a uluslararası eğitim hakkında yazılar yazmıştır.

doğru değerler üzerine oturmuyorsa aktivizm; toplum, topluluk veya kurumlar için hiç de yararlı olmayabilir.

Bilgi, özellikle **post-truth** çağda, bireylerin olduğu kadar toplumsal ve kurumsal yapıların da hayatta kalması için önemli hale geldi. Pandeminin de diğer pek çok kriz arasındaki yerini alacağını biliyoruz. Pek çok toplum zaten bir sürü krizle aynı anda boğuşuyordu. Aynı anda birçok krizin birleştiği bu noktada topluluğunuzla nasıl çalışacağımızı bilmek, önemli paydaşlarla iletişim kurmak, onlardan öğrenmek, bilgileri analiz etmek ve ayrıca ortaya çıkacak verileri sentezlemek için gerçekten iyi bir araştırma becerisine, aynı zamanda sadece neyin doğru neyin yanlış olduğunu dinleme yeteneğine sahip olmak gerekir. Bilim adamları bile neyin doğru neyin yanlış olduğunu bilmezken, bu tür bir bilginin çok iyi muhakeme ve eleştirel düşünme yeteneği gerektirdiği malum. Bilgi, özellikle akademisyenler, yöneticiler ve öğrenciler ile

kurumlarımızın ve topluluklarımızın geleceği için önemli bir beceridir.

Bu tür öğrenmeler gerçekten hiçbir şekilde ayrılmaz. Çünkü yine, bireylerin bütünsel gelişimi bireysel, toplumsal, yerel ve küresel olanı içine alan karmaşık bir süreçtir. Pek çok belirsizliğin olduğu kaotik bir dünyada yaşıyoruz. Pandemi, gerçekten sürdürülebilir bir sistemimiz olmadığında küresel krizin ne olduğunu da bize gösterdi.

Diğer kültürlerden ve başkalarından bir şeyler öğrenmek zorundayız. Bu yolla bir kişiyi bir birey olarak eğitebiliriz. Böylelikle örgütlerinde, okullarında, kolejlerinde, hükümet veya iş hayatlarında karmaşık durumlarda sorumluluk üstlenecek şekilde iyi organize olabilirler. Aynı zamanda onlar, her zaman daha da fazla büyüme ihtiyacı hissederler.

Bu noktada her zaman daha fazla öğrenmenin, bireysel olarak organize olmanın, gelişmek için dünyaya açık olmanın önemli olduğunu söyleyebilirim.

ANDREAS SCHLEICHER

OECD Eğitim ve Beceriler Başkanlığı Direktörü

Geleceğin Dünyasında Eğitim ve Beceriler

Dünya artık sizi yalnızca bildiklerinizden dolayı ödüllendirmeyecek. Zaten Google'ın da bildiği şeyleri bilmek size bir şey kazandırmayacak. Bundan sonra dünya bildiklerinizle yapabildiklerinizi ödüllendirecek. Böyle bir konumda olmak sadece bilişsel becerileri değil, aynı zamanda sosyal ve duygusal becerileri de içerir.

2.

İstanbul

Eğitim

Zirvesi

Öyle görünüyor ki pandemi, eğitimi derinden sekteye uğrattı ve bu duruma hazırlıksız yakalananları geri bıraktı. Ama bu salgın sırasında sadece teknolojik değil sosyal alanda da çok fazla yenilik girdi hayatımıza. Bu günlerde öğretmenlerine gelip kendi başına öğrenmeyi öğreten, yeni şeyler keşfetmeyi, hedef belirlemeyi ve kendi öğrenme sürecini izlemeyi sağlayan pek çok ilginç öğrenme kaynağı keşfettiğini söyleyen öğrenciler görebilirsiniz. Benzer şekilde okul yöneticilerine, pandemi sürecinde iyi bir eğitmen olmanın yeterli olmadığını fark ettiğini itiraf eden öğretmenlerin varlığına şahit olursunuz.

Bu öğretmenler bu farkındalıkla; *“Gerçekten iyi bir koç olmalıyım, öğrencilerime yeni yöntemlerle yaklaşan iyi bir akıl hocası, yol gösterici, iyi bir değerlendirici, yenilikçi öğrenme ortamları için iyi bir tasarımcısı olmalıyım.”* diyorlar. Söz konusu öğretmenler, Öğrencilerinin kim olduğuyla, ne olmak istedikleriyle ilgilenmenin, onlara yolculuklarında eşlik edebilmenin önemine inanıyorlar.

Yani, rolleri konusunda yeniden düşünen öğretmenlerimiz, yerel yöneticilere taleplerini ileten okul müdürlerimiz var. Onlar; pandemi sırasında yöneticilerin onları yalnız bıraktığını, buna rağmen bazı şeyleri başardıklarını, eğitim ortamlarını pandemi şartlarına göre yeniden yapılandırdıklarını söyleyerek sistemi yeni modele göre dönüştürmek için yöneticilerden teknoloji konusunda destek istiyorlar. Pandemiden sonra kendilerine yöneticilerin alan açmasını ve bu sayede eğitimde bir ivme yakalacağını savunuyorlar. Ancak asıl problem, **eğitimde daha işbirlikçi bir kültür** oluşturmaktır. Sadece sınıfın dört duvarı dışına çıkmayan öğretmenlere güvenirse, eğitimi

değiştiremeyiz. Öğretmenleri birlikte çalışmaya, yeni öğrenme ortamlarını araştırmaya, işbirlikçi mesleki gelişime katılmak için karşılıklı olarak sınıf faaliyetlerini gözlemlemeye ikna edersek öğretmenler arasında daha güçlü bir mesleki dayanışma meydana gelir. Unutulmamalıdır ki, eğitimi yeniden keşfedecek ve yeniden tasarlayacak olanlar öğretmenlerdir.

Daha güçlü okul ağları kurduğumuz takdirde, bu salgının uzun vadeli olumlu sonuçlarının sağlayacağı yararlar konusunda oldukça iyimserim. Okullar genellikle kendi çalışmalarını yürütür, komşu okulda olan bitenle ilgilenmez. Sistemde hep yukarıya bakarız. Yani başımızdaki okula, biraz öte-

deki sınıfa, yanımızdaki öğretmene, başka eğitim sistemlerine dönüp bakmayız. Bundan sonra, yüksek derecede profesyonel özerkliğe yönelik daha fazla kültürel değişimle birlikte daha işbirlikçi bir kültüre geçiş yapacağımızı umuyorum.

DİJİTAL DÜNYADA İNSAN NEREDE?

Evet, öğretilen konuların ve testlerin dijitalleştirilmesinin ve otomatikleştirilmesinin kolaylaştığını farkındayız. Kendilerine anlattıklarımızı tekrar eden ikinci sınıf robot insanlar yetiştirmeyi iyi biliyoruz. Peki öğretilmesi kolay olan şeylerin kolayca dijitalleştirilebileceği bir dünyada sizi insan yapan nedir? Şu soruyu sorduğumuzda cevabımız

ne oluyor? **“Bilgisayarlarımızda yaratılan yapay zekayı tamamlayan insan becerileri nelerdir?”** Çevremizi saran teknolojik ürünlerin, bilişsel düzeyde; hayal etme, yaratma, bir şeyler inşa etme, içsel arayışımızla ilgili olduğunu göreceksiniz. Bunu çok önemli buluyorum.

Gençlere keşfetmeleri ve deney yapabilmeleri için daha fazla alan açmalıyız. Gençlerin yaratıcı olmasını istiyorsanız, deney yapabilecekleri ortamlara sahip olmaları gerçekten önemlidir. Deney yapıyorsanız risk almanız gerekir; risk alırsanız hata yaparsınız. Ama eğitim sistemlerimiz gençlerin hata yapıp bu hatalardan ders çıkarmasını sağlayacak bir anlayışa göre kurgulanmadığından, bu gençler belki de asla beklenen düzeyde yaratıcı olamayacaklar.

Sosyal duygusal beceriler üzerine yaptığımız bir değerlendirmede 15 yaşındaki çocukların 10 yaşındakilere oranla yaratıcılık konusunda daha yetersiz olduklarını gördük. Size, matematikte 15 yaşındaki çocuklarımız 10 yaşındakilerden daha kötü durumda desem, bu işte büyük bir terslik olduğunu söyler, bu durumu tuhaf bulurdunuz. Konu yaratıcılık olduğunda kendimizi sorgulamıyoruz. Oysa yaratıcılığı bir tür kişilik özelliği olarak değerlendirmeliyiz. Eğitimde nasıl daha iyi olabileceğimizi de bu açıdan sorgulamalıyız. Zira çocuklar büyük bir yaratıcılık potansiyeliyle dünyaya gelirler. Üç yaşında bir oğlunuz veya kızınız varsa, onlara anlattığımız her şeyi sorguladıklarını bilirsiniz. Önlerine ne çıkarsa kurgulamak isterler, öğrenmeye karşı sürekli bir merakları vardır. Ama daima belirli kalıplara yaslanma eğiliminde olduğumuzdan onları okullara koyuyor ve kendi düşünce yapımıza uygun hale getirmeye çalışıyoruz. Onlardan sorgulayan bireyler olmalarını değil, kendi zamanımızın yerleşik bilgi anlayışını yeniden üretmelerini bekliyoruz. Bence bu yolla yarısı kullanılmayan bir zihin inşa ediyoruz. Gelişmenin kaynağının gösterdiğimiz çaba ve yaratıcılık değil zekâ olduğuna inanıyoruz.

**BUGÜN İÇİN TEMSİLİYET
DUYGUSUNUN EN
BÜYÜK DÖNÜŞTÜRÜCÜ
OLDUĞUNU
DÜŞÜNÜYORUM.
ÖĞRENCİLER,
ÖĞRENME İÇERİĞİNİN
PASİF TÜKETİCİLERİ
DEĞİLDİRLER. ASIL SORU,
KENDİLERİ VE BAŞKALARI
İÇİN SORUMLULUK
ALIP BİR GELECEK
YARATABİLECEKLER
Mİ? BU GERÇEKTEN BİR
BEDEL KARŞILIĞINDA
EĞİTİMİ TOPLUMUN
TAMAMINA YAYMAKLA
İLGİLİDİR.**

Hayal gücünün belirsizlikleri aşma, gelişimleri ve ikilemleri yönetme kapasitemiz kadar önemli olduğunu düşünüyorum. Dünya artık siyah beyaz değil. Özellikle bugün yaşadığımız dünya, belirsizlikler içerisinde yönümüzü bulmaya çalıştığımız bir yer. Eskiden yaşlılara akıl danışabilirdiniz. Çok yavaş değişen bir dünyada soruların cevaplarını onlarda bulabilirdiniz. Tecrübe sahibiydiler. Bugün onlara bir soru sorduğunuzda, cevaplarının zamansız bilgelik veya modası geçmiş ön yargılar olup olmadığından asla emin olamazsınız. Bence bu durum 2000’li yılların insanının en büyük ikilemi.

**BİLGİYİ DEPOLAMAK MI,
DERİNLEŞMEK Mİ?**

PISA ölçümlerine ilk başladığımızda, okuma ile ilgili değerlendirme, önceden hazırlanmış metinlerin özünü kavramakla ilgiliydi. Güvendiğimiz televizyon sunucularımız, dünyayı bizim için analiz eden ve haberleri bize ileten gazete editörlerimiz vardı. Günümüzde ise bir sorunun cevabını bilmiyorsanız, bunu bir arama motorunda arayabilir veya doğru olduğuna kani olduğunuz bir cevaba güvenebilirsiniz. Bugün bilgiyi Google’da arıyorsunuz ve kimse size neyin doğru neyin yanlış olduğunu

söyleyecek konumda değil. Okuryazarlık artık bilgi edinmekle ilgili değil bilgiyi inşa etmekle ilgilidir. Çok farklı türde bir **beceri seti**, ancak belirsizlikle başa çıkma, karmaşıklığı yönetme kapasitesi kazanabilir. Teknoloji gerçekten harikadır, sizi dış dünyaya bağlar. Ama gerçekte, sizin gibi çalışan, sizin gibi düşünen insanlarla bağlantı kurmanızı sağlar.

Aslında alternatif düşünme biçimleri, değişik bakış açıları, farklı fikirlerle ilişki kurmayı daha da zorlaştırıyor. Bir kez daha bilimde, farklı düşünme tarzlarını, farklı çalışma biçimlerini anlamak ve takdir etmek için dünyanın belirsizliğinde yön bulma kapasitemizin ne denli önemli olduğuna geliyoruz. Fizik ve kimya hakkında bir şeyler bilmek önemlidir. Ama daha da önemlisi, bir bilim insanı gibi düşünebiliyor musunuz? Bir deney tasarlayabilir misiniz? Bilimsel olarak yatırım yapılabilir alanları olmayanlardan ayırt edebilir misiniz? Tarih sadece isimleri ve yerleri ezberlemekle ilgili değildir ki... Bir tarihçi gibi düşünebilir misiniz? Toplumsal bir anlatımın nasıl ortaya çıktığını, nasıl geliştiğini, nasıl ilerlediğini ve bazen nasıl çözülüp bağlamının değiştiğini anlayabilir misiniz? Bir tarihçi gibi olaylara bakıp, bir matematikçi gibi düşünebilir misiniz? Matematik; formüller, denklemler ve üslü sayıların fonksiyonunu hesaplamakla ilgili değildir, üslü fonksiyon kavramını anlamaktır.

Meselenin bilişsel yanı böyledir. Daha da önemlisi, dünyanın artık sizi yalnızca bildiklerinizden dolayı ödüllendirmeyecek olması. Zaten Google'ın da bildiği şeyleri bilmek size bir şey kazandırmayacak. Bundan sonra dünya bildiklerinizle yapabildiklerinizi ödüllendirecek. Böyle bir konumda olmak sadece bilişsel becerileri değil, aynı zamanda sosyal ve duygusal becerileri de içerir. Kendinizle barışık mısınız? farklı insanlarla bir arada yaşayabilir misiniz? Gezegene (barış içinde) yaşayabilir misiniz? Sorumluluk alabilir misiniz? İşe koyulmak için bilişsel, sosyal ve duygusal imkanlarınızı harekete geçirebilir misiniz?

ANDREAS SCHLEICHER

OECD Eğitim ve Beceriler
Başkanlığı direktörü

Andreas Schleicher, OECD'de Eğitim ve Beceriler Başkanlığı direktörüdür. Farklı ulus ve kültürlerden politika yapıcılar, araştırmacılar ve eğitimciler için eğitim politikaları ve uygulamalarına yenilik getirmek ve onları dönüştürmek için başlatılan PISA sınavını uygulamaktalar. 20 yılı aşkın süredir bakanlarla ve dünya çapında eğitim liderleri ile eğitimde kaliteyi ve eşitliği geliştirmek için çalışmaktadır.

OECD'ye katılmadan önce Uluslararası Eğitim Başarıları Kuruluşu'nda analiz direktörlüğü yapmıştır. Almanya'da fizik okumuş ve Avustralya'da matematik ve istatistik bölümünden mezun olmuştur. Federal Almanya Cumhuriyeti'nin ilk cumhurbaşkanı adına "Örnek Demokratik Katılım" için verilen "Theodor Heuss" ödülü de dahil olmak üzere çok sayıda onur ve ödülün sahibidir. Heidelberg Üniversitesi'nde fahri doktora unvanına sahiptir.

ÖĞRENME DAHA GERÇEK BİR DENEYİME DÖNÜŞMELİ

Bugün için **temsiliyet** duygusunun en büyük dönüştürücü olduğunu düşünüyorum. Öğrenciler, öğrenme içeriğinin pasif tüketicileri değildirler. Asıl soru, kendileri ve başkaları için sorumluluk alıp bir gelecek yaratabilecekler mi? Bu gerçekten bir bedel karşılığında eğitimi, toplumun tamamına yaymakla ilgili. Eğitim, sadece öğrencilerin eğitim gördüğü, öğretmenlerin öğrettiği ve velilerin müşteri olduğu bir kamu hizmeti olmamalıdır. Eğitim, gelecekte toplumun tamamını kuşatacak ve ödülü de bu denklemin bir parçası haline gelmek olacaktır.

Karşılıklı alışverişin öğrencileri dünyanın geri kalanıyla buluşturmak açısından yararlı olacağını düşünüyorum. Okulları dünyaya açık hale getirdiğimiz ölçüde gerçek dünyayı okullara taşıyabilir, eğitim ve iş dünyasıyla bağ kurabiliriz.

Türkiye örneğine baktığımızda, mesleki eğitim genellikle gençler için ilk tercih değil, son çaredir. Ne yazık ki insanları, ya çok akademik, soyut, gerçek dünyadan oldukça uzak bir eğitime zorluyoruz ya da onları çok dar ve nesnel bir alana sıkıştırıyoruz. Gelecekte eğitim, öğrenilenlerin dünyasıyla gerçek dünya arasında daha iyi bağlar kurmak anlamına gelecek. Açık olan şu ki, çokukken görmediğiniz bir şeyi olamazsınız. Örneğin, dezavantajlı bir aile geçmişinden

**BİLGİNİN KOLAYCA DİJİTALLEŞTİRİLEBİLDİĞİ BİR DÜNYADA SİZİ İNSAN YAPAN NEDİR?
ŞU SORUYU SORDUĞUMUZDA CEVABIMIZ NE OLUYOR? “BİLGİSAYARLARIMIZDA
YARATILAN YAPAY ZEKAYI TAMAMLAYAN İNSAN BECERİLERİ NELERDİR?” ÇEVREMİZİ
SARAN TEKNOLOJİK ÜRÜNLERİN, BİLİŞSEL DÜZEYDE, HAYAL ETME, YARATMA, BİR ŞEYLER
İNŞA ETME, İÇSEL ARAYIŞIMIZLA İLGİLİ OLDUĞUNU GÖRECEKSİNİZ.**

geliyorsanız ve hiçbir bilim adamıyla tanışmadıysanız, neden bilimle uğraşsınız ki? Bu yüzden, uzmanlığı, gerçek dünyayı sınıfa getirmek ve öğrencileri farklı yönleriyle dünyayla buluşturmak bence çok ama çok önemlidir.

Ancak öğrenmenin gerçekliği hakkında daha çok şey yapmalıyız. **Öğrenme çok daha gerçek bir deneyime dönüşmeli.** Eskiden bir işi yapmayı öğrenirdik ama artık öğrenmek bir iş haline geldi. Okulu bitirdiğimizde de bu işten kurtulmuş olmuyo-

ruz. Hatta işin okul kısmı sadece başlangıç. Hayatımız boyunca öğrenmeye, ufkumuzu genişletmek için merakımızı canlı tutmaya ihtiyacımız var. Bir okul, gençlere bu tür araçları, gerekli motivasyonu ve devam etme kabiliyetini vermeyi başarır, gerçek-ten çok başarılı kabul edilmelidir.

ÖLÇÜLERİMİZDE NELERİ BAZ ALIYORUZ?

OECD gerçekten de insanların farklı eğitim yollarını takdir etmeleri için dünyayı

farklı merceklerden ve farklı bakış açılarından görmeleriyle ilgili değerlendirmelerde bulunmaktadır. Bazı insanlar böyle bir değerlendirmeyi ülkelerin durumunun sınıflandırıldığı ülke sıralaması olarak görüyor. Ama buradaki asıl amaç, öğrencileri eğitmenin farklı yollarının güçlü ve zayıf yanlarını anlamamıza yardımcı olmaktır. Cinsiyet, sosyal geçmiş ve coğrafya gibi değişkenler öğrenim başarısını nasıl etkiliyor?

Birbirimizden ve birbirimizle öğrenebileceğimiz bir anlayış geliştirmemiz, yarın

için de önemli olan öğrenme çıktılarını tespit etmemiz gerekiyor. Bu nedenle **OECD** değerlendirmelerinde, alan bilgisinin yeniden üretilmesine daha az vurgu yaparken öğrencilerin yaratıcı kullanım ve uygulama kapasitelerine daha çok önem veriyoruz. Sosyal duygusal değerlendirmede de giderek artan bir şekilde, gençlerin zihinsel gelişim düzeyleri ve ulaşabilecekleri limitin kapsamını ölçüyoruz. Bu araştırmalar konuya bakışımızı değiştirmek ve gözlerimizi açmak için büyük yararlar sağlıyor.

Dünya harika bir laboratuvar... Bu çabalar, birbirimizden ve birlikte öğrenmemize yardımcı olacak bakış açıları geliştirmekle ilgili. Bu sayede, kendi ülkelerimizde, başka yerlerde ve başka politik çevrelerde karşılaştığımız benzer sorunlara ilginç çözümler buluyoruz. Bence daha eşit bir oyun alanımız, daha iyi bir eğitim anlayışımız olursa, öğretmenler diğer öğretmenlerle, okullar yakınlarındaki okullarla, eğitim sistemlerimiz başka bir eğitim sistemi ile iş birliği yapmaya istekli olursa; yani, başımızı biraz dışarıya çevirmeye istekliysek eğitimi iyileştirmek ve geliştirmek için çok daha iyi imkanlar yaratabileceğimizi düşünüyorum.

Bugünün şartları, gençleri henüz ortada olmayan işlere, daha icat edilmemiş teknolojileri kullanmaya ve henüz hayal bile edemediğimiz sosyal sorunları çözmeye hazırlayan bir eğitim vermemiz gerektiğini telkin ediyor. Geleceği tahmin edemeyiz, ancak geleceğin alternatif versiyonlarını hayal edebilir ve bu farklı senaryolara daha iyi hazırlanabiliriz. Geleceğin farklı senaryolarını tasavvur etmek konusunda ne kadar atik davranırsak, kaçınılmaz bir şekilde bizi bekleyen geleceğe de o oranda hazırlıklı oluruz. Gelecekte ihtiyaç duyacakları beklentisi oluşturarak gençleri çok fazla içerikle de dolduramayız. Çok hızlı bir şekilde değişen yüzeysel bilgiden ziyade disiplinlerin doğasını anlamalarını sağlamak için gençlerin ufuklarını genişletmek amacıyla, onların ilgisini çeken, yaratıcı enerjilerini açığa çıkararak, daha sağlam ve derin öğrenme temelleri vermemiz gerekiyor.

DİSİPLİNLERARASI BİR BAKIŞ

Geleceğin icbar ettiği şey, daha fazla öğretmek değil, daha az bilgiyi daha derinlemesine öğretmek; gençlere bir filozof gibi olaylara bakmanın, bir bilim adamı gibi düşünmenin ne anlama geldiğine dair daha derin bir anlayış kazandırmak ve sorunlara birden fazla disiplinin merceğinden bakabilmelerini sağlamaktır. Bir sonraki yenilik muhtemelen tek bir disiplinin deposundan çıkmayacak. Farklı disiplinlerin kesişen noktalarını bir bütün içinde değerlendirebilme kapasitesine sahip gençler bir sonraki yeniliği ortaya koyacaklar. Dolayısıyla, gençlerin karmaşık problemler etrafında

eleştirel düşüncelerine imkân tanımamız, gelecekte inisiyatif almalarına yardımcı olmak için, gençlere ne öğrendikleri, nasıl öğrendikleri, ne zaman öğrendikleri ve hatta belki de nerede öğrendikleri konusunda çok daha fazla tasarrufta bulunma hakkı vermemiz gerekecek.

Okulun öğrenme, evinse serbest vakit geçirme mekânı olduğunu farz ediyorlar. Ancak gelecekte muhtemelen bu iki alan daha **entegre** hale gelecek, okulda düşünmek için boş zaman bulabilir, okul ortamı dışında da öğrenme deneyimleri yaşayabilirsiniz. Ancak bizim daha geçişken bir öğrenme deneyimi yaratmamız gerekiyor.

MESLEKİ EĞİTİM
BİZİ YENİDEN (DÜNYAYA)
BAĞLAYABİLİR.
GELECEKTE
MUHTEMELEN EĞİTİMDE
AKADEMİK VE
MESLEKİ YÖNLERİN
DAHA FAZLA İÇ İÇE
GEÇTİĞİ
GÖRÜLECEKTİR.
BU SAYEDE AKADEMİK
ÖĞRENMENİN
YANISIRA ÖĞRENCİLER,
BİLDİKLERİNDEN
ÇIKARIMLAR YAPMAYI DA
ÖĞRENİRLER.

Hepimiz insani bir yetenek olan öğrenme yeteneğiyle dünyaya geliyoruz. Bir şekilde gençlerin öğrenmeye karşı doğuştan gelen ilgi ve enerjilerini beslememiz gerekiyor. Genellikle mesleki eğitimi son çare olarak ele alıyoruz. Bazıları pratik beceriler geliştiriyor ama iyi bir mesleki eğitim, gerçek insanlarla gerçek sorunlar üzerinde çalışmayı, gerçek sonuçları olan şeyler yapmayı öğrenmenin harika bir yoludur. Okulun genellikle çok soyut hale geldiğini, gerçek dünyanın sahici sorunlarından çok uzaklaştığını gözden kaçırdık. **Mesleki Eğitim bizi yeniden (dünyaya) bağlayabilir. Gelecekte muhtemelen**

eğitimde akademik ve mesleki yönlerin daha fazla iç içe geçtiği görülecektir. Bu sayede akademik öğrenmenin yanısıra öğrenciler, bildiklerinden çıkarımlar yapmayı, bilgilerini ve icatlarını alışılmadık durumlarda uygulamayı ve iş ortamında diğer insanlarla iş birliği içinde çalışmayı da öğrenirler.

ÖĞRENME VE DEĞERLENDİRME SORUNU

Öğrenme ve değerlendirme arasındaki ilişkiyi de daha iyi ayarlamamız gerektiğini, hatta eğitimde yaptığımız en büyük hatalardan birinin öğrenme ile değerlendirme

dirmenin arasını açmak olduğunu düşünüyorum. Öğrencilerden uzun yıllar boyunca bilgi depolamalarını istiyoruz. Ve sonra bir gün onları çok yapmacık, kısıtlı bir ortamda çağırıp diyoruz ki, “bildiğiniz her şeyi bana anlatın.” Bu, çocukların öğrendiklerini yapay ve yüzeysel kılıyor. Bu durum çoğu zaman öğrenme ve öğretme şeklimizi de etkiliyor. Sadece bilgiyi biriktirmekle ilgileniyor, konu içeriğinin de derinleşme ile alakası kalmıyor.

Gelecekte, bir bilgisayarda matematik öğrenirken, öğrenme, değerlendirme ve teknolojinin çok daha büyük bir entegrasyonunun bunları sağlayabileceğini göreceksiniz. Matematik öğretene bu bilgisayar nasıl çalıştığını anlayabilir ve ardından öğreniminizi çok daha ayrıntılı, çok daha etkileşimli ve çok daha kişisel hale getirebilir. Öğretmenler, teknoloji aracılığıyla, farklı öğrencilerin öğrenme şekillerini ve zihinsel farklılıklarını üretkenlik için benimsedikleri kişisel özelliklerini çok daha iyi görebilirler. Öğrenmenin ve değerlendirmenin gelecekte, istediğimiz gibi çok daha iyi entegre olacağına inanıyorum. Gençler, güçlü yönlerinin ne olduğuna ve nerede ek çaba harcamaları gerektiğine dair daha fazla gerçek zamanlı uyarı alabilecek, öğretmenlerse farklı öğrencilerin farklı öğrenme stillerini anlama konusunda daha doğru işaretler elde edebilecekler. Bence bu gelişmeler öğrenmeyi gerçeğe dönüştürmek, gençleri bunun aracısı kılmak, insanların sorumluluk alma ve karşılık verme isteğini artırmak için çok önemlidir. Mesele sadece bilgiyi emmek değildir; mesele, bir duruş sahibi olmak, bu karmaşık, muğlak ve değişken dünyada, kendi rolünüzü bulmak ve onun gerekliliklerini terine getirmekle ilgilidir. Öyle ki, yarın dünya farklı bir yöne evrildiğinde onu rafine edebilelim. Bence eğitim için en çetin meydan okuma bu olacak. Gençleri kendi geçmişimiz için değil, gelecekte için yetiştirmemiz gerekiyor.

LERA BORODITSKY

California Üniversitesi

Dil Öğretimi ve Pandemi Sürecinin Dil Gelişimine Etkileri

Pandemi, muhtemelen evde kaynakları olanlarla olmayanlar arasında büyük bir ayrışma yarattı. Bu problemin ileride ortaya çıkaracağı zararın telafisi için öncelikle öğrencilerin dil gelişim seviyelerini tespit etmeliyiz ki, okula döndüklerinde kendi seviyelerine uygun bir yerden eğitimlerine başlayabilsinler.

2.

İstanbul
Eğitim
Zirvesi

2020’de pandemi başladığında Türkiye’yi do-laşma fırsatım oldu. Gittiğim her yerde, ziyaret ettiğim tüm olağanüstü tarihi yerlerin; Camileri, ibadet yerleri, medreseleriyle aynı zamanda birer eğitim mekânı olduğunu fark ettim. İnsanların 12 bin yıldır bu muhteşem alanda bir araya geldiklerini düşünmek gerçekten heyecan vericiydi.

Alışlageldik eğitim modeli, bir kişinin sınıfın önünde durup konuşması ve diğerlerinin de dinleyici konumunda olduğu bir modeldi. 2020’de bu model ilk kez altüst oldu. Artık fiziksel bir mekânda bir araya gelemiyorduk. Bu durum eğitim tarihimizde ciddi bir sapmaydı ve beni derinden sarstı. Ama bu türden bir altüst oluş aynı zamanda bize, insanların ne kadar esnek olduğuna dair tarihi perspektiften düşünme fırsatı veriyor. 12 bin yıl veya dört bin yıl önce nelerin öğretildiğini bir tasavvur edin. O dönemlerde öğretilmekte olan pek çok şeyin muhtemelen modern müfredatta yeri yok. Ama insanlığı bu noktaya getiren de bu eğitim geçmişidir.

DİL DUYARAK ÖĞRENİLİR

İnsanoğlu gerçekten çok dayanıklıdır. Uzun yıllardır nesneleri değiştirmek için icatlar yaptığımız halde, geriye dönüp, bu şeylerin alakasız, aptalca veya yanlış olduğunu söyleyebiliriz. Dil öğrenme konusunda da insanlar çok esnektir. Dünyada şu anda yaklaşık 7 bin dil konuşuluyor. Yetişkinlerin konuştukları dili kendi doğallığında çocuklarına öğretme yöntemleri büyük farklılıklar gösteriyor. İnanılmaz boyutta bir dil çeşitliliği var. Dil öğretimi konusunda hepimizin bir kanaati var. Örneğin, çocuklarına dil öğretmeye çalışan Amerikan İngilizcesi konuşan ebeveynlerin çocuklarıyla sadece konuşmak yerine şöyle şeyler yaptıklarını görürsünüz: 'Johnny! Bu bir fil... Fil, fil, Johnny!... Fil diyebilir misin? Bu bir fil, değil mi?'

Bunu tekrar tekrar yaparlar. Şimdi birçok insan bunu yapmıyor. Bazı dillerde yetişkinler doğrudan çocuklarla konuşmuyorlar. Çünkü çocuklar zaten düzgün konuşmuyor, neden onlarla konuşsunlar ki? Çocuklar, başka çocuklarla konuşarak düzgün konuşmayı öğrenebiliyor ve sonrasında yetişkin sohbetlerine katılabiliyorlar. Bazı kültürlerde insanlar, birisi doğrudan onlara öğretmedikçe dilin öğrenilmesinin mümkün olamayacağına inanıyorlar. Ama bu çok yanlış bir kabul.

Kendi ailemden örnek vererek devam edeyim. Büyükbabam ve büyükbabam Rusça ve Yidişçe konuşuyorlarmış. Çocukları olduğunda onlarla Rusça konuşmaya, kendi aralarındaki konuşmalarda da Yidişçeyi gizli bir dil olarak kullanmaya karar vermişler. Çocukların anlamasını istemedikleri mevzularda Yidişçeye geçiyorlarmış. Neticede babam Yidişçenin sadece çocukların yanında konuşulmaması gereken kısımları-

rabilen, zamanlarını ve enerjilerini çocuklarına verebilen, eğitimlerine yatırım yapma imkânı olan ebeveynlere sahip ailelerle, bu imkanlardan mahrum ebeveynlerin bulunduğu aileler arasında çok büyük bir ayrışma meydana geldi. Pandemi sırasında dil öğreniminde neler olduğuna dair elimizdeki erken veriler, evde kalmanın ke-

ELİMİZDEKİ ERKEN
VERİLER, EVDE KALMANIN
EĞİTİMLİ, ZEKİ, HARİKA
İNSANLARLA AYNI ORTAMI
PAYLAŞAN ÇOCUKLARIN
KELİME HAZNELERİNİN
ZENGİNLEŞMESİNE
BÜYÜK KATKI
SAĞLADIĞINI
GÖSTERİYOR. FAKAT PEK
ÇOK ÇOCUK AÇISINDAN
BÖYLE BİR AVANTAJ SÖZ
KONUSU DEĞİL.

nı öğrenmiş. Çocuklar sadece yetişkinlerin öğrenmelerini istediği dili değil, duyduklarını da öğrenirler. Yani dil öğrenimi inanılmaz derecede esnektir.

EVE KAPANMANIN OLUMLU VE OLUMSUZ ETKİLERİ

Salgında muhtemelen evde çocuklarıyla konuşan, onlarla ilgilenmek için vakit ayı-

lime öğrenme konusunda bazı çocuklara büyük faydalar sağladığını gösteriyor. Bu çocukların eğitimlerine yatırım yapan zeki, harika insanlarla aynı ortamı paylaşmaları ve onlarla çok zaman geçirmeleri büyük avantaj sağladı. Fakat pek çok çocuk açısından böyle bir avantaj söz konusu değil. Pandemi, muhtemelen evde kaynakları olanlarla olmayanlar arasında büyük bir ayrışma yarattı. Bu problemin ileride ortaya çıkaracağı zararın telafisi için öncelikle öğrencilerin dil gelişim seviyelerini tespit etmeliyiz ki, okula döndüklerinde kendi seviyelerine uygun bir yerden eğitimlerine başlayabilsinler.

DÜNYANIN YARIDAN FAZLASI ÇOK DİLLİ

Çok dilli ortamların çocukların gelişimi üzerindeki rolü artık dil edinimi araştırmalarında sıklıkla yer almaktadır. Tek dilli olmanın normal, ancak iki dilliliğin özel bir durum olduğuna dair bir kabul var. Bu çok saçma. Çünkü dünyanın çoğu çok dillidir. Dünyanın yarısından fazlası birden fazla dil konuşuyor. Pek çok çocuk aynı anda birçok dili konuşarak büyür.

Pandemi sırasında dil gelişimi hakkında çok erken sonuçlara varma konusunda dikkatli olmamızı istememin nedenlerin-

den biri de şudur: Bazen dil öğreniminde erken yaşta zorluk yaşamak, daha sonra iyi sonuçlara yol açabilir. İki dilliler bunun harika örnekleridir. Aynı anda iki dil öğrenen bir çocuğunuz varsa, onu dil öğreniminin başlarında test ederseniz, ‘ah, iki dil öğrenmeye çalışıyor’ diyebilirsiniz. Ama bu çocukların iki dilde de geri kaldıkları algısına yol açabilir. Ancak onları daha sonra gelişme döneminde test ederseniz, aslında her iki dilde de büyük bir akıcılığa sahip olduklarını görürsünüz. Ayrıca çocuklar, iki dilli olmanın getirdiği diğer her türlü avantajdan da yararlanırlar. Aslında dünyadaki pek çok müfredat, aynı anda iki dil öğretimine çocukları sıkıntıya sokacağı endişesiyle karşı çıkıyor. Ancak iki dil öğreniminin önünü açarsanız, bunun faydalı neticelerini de görebilirsiniz.

DİL GELİŞİMİ ZAMAN ALACAK

Dil gelişimi pandemi sürecinden nasıl etkilendi? Dil gelişimi zaman alacak gibi görünüyor. Bu alanda gayreti olan çok fazla öğretmen var. Bütün bu dilleri binlerce yıldır bize aktaran insanların bilgeliği ortada.

Size bir dil topluluğundan örnek vermek istiyorum. Avustralya’da bir Aborjin kabilesiyle çalışma fırsatım oldu. Bu kabile,

LERA BORODITSKY

California Üniversitesi

BIO: Lera Boroditsky, Kaliforniya Üniversitesi, San Diego’da bilişsel bilim profesörüdür. Dil, biliş ve algı arasındaki etkilere odaklanarak dil ve biliş üzerine çalışmalarını yürütmektedir. Araştırma alanları arasında, dil bilim, psikoloji, sinir bilim ve antropolojiden gelen bilgileri ve yöntemleri bulunmaktadır. Çalışmaları, günlük konuşma dilinin düşünme biçimini nasıl şekillendirdiği (dilsel görelilik) sorusuna yeni bakış açıları getirmiştir. Makaleleri ve dersleri, insan bilişinin büyük ölçüde evrensel olduğu, dil ve kültürden bağımsız olduğu fikrine karşı kanıt ve araştırma sağlamada psikoloji, felsefe ve dil bilim alanlarını etkilemiştir. Searle Araştırmacısı seçilen Lera Boroditsky, “NSF CAREER”, “Marr” ve “McDonnell Scholar” ödülü de dahil olmak üzere birçok ödül almıştır. Popüler bilim dersleri de vermekte olan Boroditsky’nin çalışmaları pek çok dijital mecrada halen yayınlanmaktadır.

sağ, sol yerine kuzey, güney, doğu ve batı kelimelerini kullanıyor. Böyle bir dili konuşmak ve hangi yönün daima bir tarafı işaret ettiğini anlamak için bir oryantasyon döneminden geçmelisiniz.

Şimdi sizinle küçük bir deney yapalım: Herkes gözlerini kapatsın ve güneydoğu tarafına gelsin. Gözlerinizi açabilirsiniz. Bütün yönlere doğru hareket ettiğinizi görebiliyorum ama hangisinin güneydoğu olduğunu bilmiyorum. Siz de bu konuda pek yardımcı olmadınız. Ama kendinizi kötü hissetmenize gerek yok, çünkü bu gayet normal. Dilin bazı pratiklerinin sadece onu kullanan açısından bir anlamı vardır. Bütün dünyada böyle topluluklar bulunur. Yönler hakkında konuşmak, o dillerde büyüyen çocukların yönleri öğrenmelerini ve Güneydoğu’yu zorlanmadan işaret edebilmelerini sağlar. Bazen kabile dışından öğretmenler okullara gelip çocuklara standart testler uyguluyorlar. Bu öğretmenler çocuklardan sağ, solu göstermelerini istiyorlar. Ama çocuklar bunu yapamıyorlar, çünkü, kuzey, güney, doğu, batı gibi kavramları kullanıyorlar yönleri işaret etmek için. Nitelikli yerel öğretmenler, dışarıdan gelen uzmanlar ve resmi yetkililerden daha iyi uyum sağlayabiliyorlar. Bu da gösteriyor ki, bulunduğunuz yerin kültürel unsurlarını dikkate alarak spesifik eğitim programlarını oluşturmanız gerekir.

OKUL VE ÖĞRETMENİN ROLÜ

Açıkçası çocukların dil öğrenimi ağırlıklı olarak evde gerçekleşiyor. Okulların rolü, çocukların ikinci bir dil öğrenmelerini sağlamak ve ana dillerinde becerilerini geliştirmeleri için bireysel olarak yararlanabilecekleri kaynakları sunmak olabilir. Dil öğrenmek istiyorsanız, öğrenmeyi oyun haline getiren uygulamalara kadar, bir sürü kaynağa artık ulaşabilirsiniz. Ancak kazanmanız gereken beceriler, faydalı olabilecek deneyimler hakkında doğru yönlendirmelerde bulunacak bir öğretmenin küra-

ASLINDA DÜNYADAKİ PEK ÇOK MÜFREDAT, AYNI ANDA İKİ DİL ÖĞRETİMİNE ÇOCUKLARI SIKINTIYA SOKACAĞI ENDİŞESİYLE KARŞI ÇIKIYOR. ANCAK İKİ DİL ÖĞRENİMİNİN ÖNÜNÜ AÇARSANIZ, BUNUN FAYDALI NETİCELERİNİ DE GÖREBİLİRSİNİZ.

törlük yapması yararlı olacaktır. Okulların inanılmaz ölçüde zengin bilgi kaynaklarına ulaşımında bütünleştirici bir rol oynayabileceğini öngörüyorum. Öğretmenler, çocukları doğru yöne yönlendirme konusunda uzmanlaşırlarsa kendileri için gerekli becerileri geliştirmeye de devam edebilirler.

Yakın zamanda yaşadığım bir tecrübeyi aktarmak istiyorum. İspanyolca öğrenmeye çalışıyordum. Kolombiya'da, İngilizce öğrenen öğrencilerin olduğu bir sınıfa ziyaret ettim. İki dilde de karşılıklı olarak birbirimizle konuşmaya çalıştık. Onlar için İngilizce konuşan biriyle konuşmak, benim açımdan da İspanyolca konuşan öğrencilerle dolu bir sınıfta onlarla konuşmak inanılmaz bir deneyimdi. Sonra, bunda bu kadar tuhaf olan ne, diye düşündüm. Demek istediğim, dünyada İngilizce ve İspanyolca konuşan tonla insan var ama aramızda bir bağlantı olmadığı için bu durum bize inanılmaz bir deneyim gibi geliyor. Bence sadece bağlantı kurmaya ihtiyacımız var. Burada yeni bir şey icat etmiyorum. Kolombiya'daki gibi dili daha akışkan bir şekilde kullanabileceğimiz ortamlar oluşturabilir, öğrencilerimize bu türden fırsatlar sağlayabiliriz. Öğrenciler kendi küçük adalarında kalırlarsa, dünyadaki diğer öğrencilerle bağlantı kuramazlar. Oysa Kolombiya örneğinde olduğu gibi, İspanyolca öğrenmek isteyen diğer insanlarla bağlantı kurarak kendileri de onların dillerini öğrenebilirler. Kim böyle bir dil değişimini istemez ki? Okullar, içinde yaşadığımız bu dönemde inanılmaz boyutta olan bağlantı imkanlarının zenginliğinden yararlanmak için kolaylaştırıcı bir rol üstlenebilirler.

Pandemi eğitim alanında da yıkıcı bir rol oynamıştır. Ancak pandemiye, öğretme şeklimizi kökten dönüştürmek ve eğitim sistemimizi geliştirmek için bir fırsat olarak da görebiliriz. Winston Churchill'in, "iyi bir kriz fırsatını asla boşa harcamayın." gibi bir sözünü hatırlıyorum. Pandemi bence, yeni öğretim yöntemleri geliştirmek ve eğitim ortamına bunları dahil etmek için bulunmaz fırsatlar sunan türden bir krizdir.

Öğrencilerim pandemi sonrasında bazı sorunlarla bana geldiler. İnsanların dil öğre-

niminde zorlandıklarını çok duyuyorum ama bu konuda bir çözümüm yok. Ama sorunu birçok parlak zihnin bulunduğunu düşündüğüm bu salona taşımak istiyorum. Bence hep birlikte bu sorunlar üzerine düşünelim iyi bir çözüme ulaşabiliriz.

ÖNYARGILARI YIKMAK

Öğrencilerin bana ilettikleri sorunlardan ilki, zaten geri kaldıkları ve vakitlerini boşa harcadıkları yönünde hastalıklı bir düşünceye kapılmaları. Bu onların cesaretlerini kırıyor. Belirli bir yaşın üstündeki insanlar dil öğrenmek için geç kaldıklarını düşünüyorlar. İnsanlarda dilin çocuk yaşlarda öğrenilebileceğine, ileri yaşlarda bunun zor olduğuna dair bir kanı var. Bu doğru... Gerçekten de ileri yaşlarda dil öğrenmek zorlaşıyor. Ancak bir zaman makineniz yoksa, şimdi başlamaktan daha iyi bir çözüm de yok. Öğrenmeye başlamak için en iyi zaman şimdidir ve bunun ötesindeki her düşünce öğrenme konusunda hiçbir yarar sağlamaz. Bu tarz düşünce-

2. İstanbul Eğitim Zirvesi'nde Türkiye Maarif Vakfı Mütevelli Heyeti Başkan Vekili Prof. Dr. Ahmet Emre Bilgili, Lera Boroditsky'e plaket takdim etti.

lerden uzak durmalı ve “şimdi başlayacağım” demelisiniz. Her durumda, öğrencileri bir yerden başlama konusunda desteklemeli ve geride kaldıkları düşüncesini çöpe atmalarını sağlamalıyız. Bence onları dil öğreniminin neresinde olurlarsa olsunlar hastalıklı fikirlerden kurtararak öğrenmeye başlamaları için özgürleştirebiliriz.

Öğrencilerin bana sık ilettikleri sorunlardan biri de yanlış formüle edilen hedeflerdir. “Bu dili şimdi öğrensem bile asla native konuşamayacağım ve native konuşanlar gibi

olamayacağım” gibi sözlerle geç kaldıklarını ifade ediyorlar. Oysa ne anlamı var native olmanın? Ben de onlara şunu soruyorum “Neden native konuşmak istiyorsun, uluslararası bir casus olmaya filan mı çalışıyorsun? Amaç, dili mükemmel konuşmaksa bunun için nasıl bir sebebin var?”

Öğrencilerimizi ve kendimizi bu imkânsız hedeflerden veya bir işe başlamakta dahi onları alıkoyan, abartılmış mükemmellik duygusundan, bu sakat düşüncelerden kurtarmamız gerekiyor.

Öğrencilerimin yakındığı diğer bir konu da bununla ilgili. Neredeyse iki yıl kaybettiklerini ve bu yüzden de vazgeçmek istediklerini söylüyorlar. İki yıl kaybettiler ama elimizdeki bu zaman çizelgeleri tamamen keyfi. Ben de onlara, 45 yaşına geldiklerinde, bu ödevi yapmanın fazladan iki yıl sürmesini umursamayacaklarını söylüyorum.

Kendi hayat hikayemde bu bir sorun olmamıştı. Okula Sovyetler Birliği'nde başladım. Bir süre okula gitmem de beşinci sınıfa kadar Sovyetler Birliği'nde okudum. Daha sonra göçmen olarak ailemle geldiğim Amerika'da, tamamen farklı bir eğitim sistemi içerisinde sekizinci sınıftan devam ettim. Yeni bir dil... Her şey bana çok garip geliyordu. Çok şey kaçırmıştım... Geriye dönüp baktığımda, ‘Yıllar kaybettim ama artık kimin umurunda’ diyorum. Sonunda bir şeyler öğrendim. Buradaki temel nokta sabit bir müfredata bağlı kalmamak, ustalaşmak istediğiniz ve sevdiğiniz bir alanda bazı hedeflere ulaşmaktır.

Öğrencilerimizi iki yıllarını kaybettikleri hissinden nasıl kurtarabilir veya belirli bir zaman çizelgesine bağlı kalmalarına nasıl yardımcı olabiliriz? Onları kurumların yarattığı engeller karşısında nasıl özgürleştirebiliriz? Bu konular üzerinde düşünmemiz gerekiyor.

Biz, bu sabit müfredatın uygulandığı kurumların bir parçasıyız ve öğrencilerimize bir üst sınıfa geçmek için standart bir testi geçmeleri gerektiğini söylüyoruz. Ama bunun bazı sakıncaları var. Diyelim ki sınavdan 70 aldınız. Bu, bu olmanız gereken seviyenin %30'unu bilmediğiniz anlamına geliyor. Belki bir sonraki adım için o yüzde 30 daha önemlidir. Kurumlar olarak, sadece geçme veya kalma ile ilgili değil, hedeflere özel olarak hazırlanmış müfredatları nasıl oluşturabiliriz? Umarım bu sorulardan bazıları üzerine düşünürüz. Bu gerçekten harika olur.

DR. ELAINE WILSON

Cambridge Üniversitesi

Pandemi Sonrası Dijital Dünyada Eğitime Dönüş

Eğitim sistemleri artık nitelikli bir öğretme faaliyetinin öğrenme kayıplarının telafisindeki hayati rolünü kabul ediyor. Bu nedenle, öğretmenlerin kriz boyunca gösterdikleri birlik, dostluk ve dayanışmayı gözden kaçırmamalıyız. Öğrenme kayıplarının telafisi, öğrenciler ve öğretmenler dijital araçlarla desteklenen sınıflarda yüz yüze çalışmaya yeniden başladıklarında mümkün olacaktır.

2.

İstanbul
Eğitim
Zirvesi

Küresel düzeyde, COVID-19 pandemisinin tüm dünyada eğitim sistemlerini ciddi oranda etkileyerek sekteye uğrattığını, bunun sonucunda Toplumsal eşitsizliğin daha da belirgin hale geldiğini artık biliyoruz. Zaten dezavantajlı bir geçmişi olan öğrenciler, bu süreçte, en fazla nitelikli eğitime erişim eksikliği ve tecrit sırasında yaşanan sosyal izolasyon nedeniyle sıkıntı yaşadılar. Dijital cihazlara erişim imkanından mahrumiyet ve yetersiz internet bağlantısı birçok kişinin çevrimiçi eğitim imkanlarından yararlanmasına mani oldu. Küçük köy okullarındaki öğretmenler, temel eğitim vermekte zorlandılar. Bununla birlikte, çoğu hükümet aldığı önlemlerle bu olumsuzlukların üstesinden gelmeye çalıştı.

Salgın dolayısıyla uygulanan kısıtlamalar kaldırılırken, politika yapıcılar şimdi COVID-19'un öğrenme üzerindeki etkisini değerlendiriyor. Bu değerlendirmeler genellikle ilk olarak 2000'lerin başında ekonomik ölçütler olarak kullanılan okuryazarlık ve aritmetik ölçümlere dayanıyor. Birçok ülke, kesintinin eğitim üzerindeki ekonomik etkisini ölçmek için öğrenme kaybı ölçümleri kullanıyor.

COVID-19

Bununla birlikte, pandeminin olumsuz boyutlarına odaklanırken, gelecek için umutlu olmak adına geçmişte olup bitenlere ve ileriye baktığımızda, şu anda tanımlanan olumlu sonuçları gözden kaçırmaya tehlikesi var. Tüm dünyada okullarda ve sınıflarda bir paradigma değişiminin gerçekleştiğini söylemek abartı olmaz. Öğretmenler dikkate değer bir direnç gösterdiler ve krize anında müdahale ettiler. Öğretmenler, kanıksadıkları uygulamaları değiştirmeleri istendiğinde hemen konuya yoğunlaştılar ve dijital araçları nasıl kullanacaklarını çabucak öğrendiler. Yerel düzeyde okullar, velilerle iletişimlerini daha yaygın hale getirdi ve onlara sıklıkla ihtiyaç duyulan dijital ekipman ve internet erişimi sağladılar. Öğretmenlerle çalışan hükümetler, pandemi boyunca çevrimiçi erişim sağlayan dijital platformlar aracılığıyla sunulan TV programları ve eğitim videoları gibi çok çeşitli materyaller hazırladılar. Çevrimiçi eğitime böylesine hızlı bir geçişin neticesinde, okullar çevrimiçi bilgiye erişime ve yakın çevrelerinin ötesindeki insanlarla bağlantı kurma imkanına sahip oldular.

YENİ NORMALİ İNŞA ETMEK

Aktarmam gereken önemli bir bulgu da öğretmenlerin eğitimin iyileştirilmesinde en temel halka olduğudur. Öğretmenler dünyanın her yerinde sorumlulukları altındaki çocuklar ve gençlerin üzerine titrer. Tüm öğretmenler öğrencileri için ellerinden gelenin en iyisini yapmak ister. Pandemiden

**ESKİ NORMALE DÖNÜŞ,
BÜYÜK İHTİMALLE
KALICI BİR KAYIPLA
NETİCELENECEK VE
BAZI ÜLKELERDE VAHİM
BOYUTLARA ÖĞRETMEN
AÇIĞININ ORTAYA
ÇIKMASINA NEDEN
OLACAKTIR. İNSANLARIN
VE ÖZELLİKLE
ÖĞRETMENLERİN
KENDİLERİNİ DEĞERLİ
HİSSETMELERİ VE AİDİYET
DUYGUSUNA SAHİP
OLMALARI GEREKİR.**

DR. ELAINE WILSON Cambridge Üniversitesi

Elaine Wilson Cambridge Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde Öğretmen Eğitimi ve Fen Eğitimi Profesörü olarak görev yapmaktadır, aynı zamanda Homerton Koleji dekanıdır. Elaine, Bath ve Cambridge'de ortaokul kimya öğretmeni olarak görev yapmış ve Salters Madalyası kimya eğitimi alanında ödüllendirilmiştir. Ayrıca yüksek öğretimdeki akademisyenliği sebebiyle iki kariyer ödülü almıştır; Üniversite öğretimindeki üstün başarılarından dolayı Cambridge Üniversitesi Pilkington Eğitim Ödülü almış ve öğretmen eğitimindeki lider rolü sebebiyle alanında Ulusal Öğretim Bursu ile ödüllendirilmiştir. Fen eğitimi uygulamaları, eğitim reformu, öğretmen eğitimi ve dijital teknoloji ilgi alanları arasındadır. Elaine, uluslararası öğretmen reform programlarının uygulanmasını desteklemiştir. Yakın zamanda British Council tarafından finanse edilen bir programda Hindistan'daki öğretmenlerle çalışmış ve Romanya'da Dünya Bankası tarafından finanse edilen bir öğretmen eğitimi programı geliştirmiştir. Elaine, 2017'den beri Norveç Araştırma Konseyi ile iş birliği yapmaktadır.

önce de dünyada yaşam zorlukları, kaynak eksikliği ve mesleki eğitimdeki yetersizlikler öğretmenlerin şevkini kıran bir etkiye neden oluyordu. Eğitim sistemleri artık nitelikli bir öğretme faaliyetinin öğrenme kayıplarının telafisindeki hayati rolünü kabul ediyor. Bu nedenle, öğretmenlerin kriz boyunca gösterdikleri birlik, dostluk ve dayanışmayı gözden kaçırmamalıyız. Öğrenme kayıplarının telafisi, öğrenciler ve öğretmenler dijital araçlarla desteklenen sınıflarda yüz yüze çalışmaya yeniden başladıklarında mümkün olacaktır.

Eğitim sistemleri, öğretmenlerin gelişimine ve refahına öncelik vermeli ve öğrenme kaybı için öğretmenleri suçlamaktan kaçınmalıdır. Eski normale dönüş, büyük ihtimalle kalıcı bir kayıpla neticelenecek ve bazı ülkelerde vahim boyutlarda öğretmen açığının ortaya çıkmasına neden olacaktır. İnsanların ve özellikle öğretmenlerin kendilerini değerli hissetmeleri ve aidiyet duygusuna sahip olmaları gerekir. Öğretmenlerin çocukların nasıl

öğrendikleri konusunda bilgi sahibi olmalarını sağlamak için kendilerini yetkin hissetmeleri ve iyi bir eğitim almaları gerekir. Son olarak, öğretmenlerin kendilerine güven duymaları ve kendi sınıflarında kontrolü ellerinde tutmaları gerekir. Her gün ayrı ayrı çocuklarla çalışan, her bir çocuğu tanıyan ve tüm çocuklardan en iyi sonucun nasıl elde edileceğini bilen biri varsa o da sınıf öğretmenidir.

Öğrenmenin sosyal ve duygusal boyutlarının önemi son OECD raporlarında vurgulanmıştır. İşinin ehli, öğrencilerini tanıyan, ebeveynlerle birlikte çalışan öğretmenler, salgının ardından gençler arasında görülen aşırı kaygı ve umutsuzluğun etkilerini hafifletmeye yardımcı olabilir.

COVID-19'un öğretimde neden olduğu paradigma kayması bize öğretmenlerin sınıflarında farklı şeyler yapabildiklerini gösterdi. Şimdi okul ortamlarında eğitimi **'yeni normal'**e göre dönüştürmek için hep birlikte çalışmamız gerekiyor. Bu dönüşümde dijital teknolojinin gü-

cünden yararlanılmalıdır, ancak dijital teknoloji öğretmenin yerini alan değil, iyi uygulamaları destekleyen güçlü yardımcılar olarak değerlendirilmelidir. Ancak bu araçların amaca uygunluğu, pratikliği, etik açıdan sakıncaları gibi konularda uzmanlardan destek almamız gerekir. Dijital araçların eğitimi nasıl geliştireceği konusunda şeffaf olmalı, hatalı algoritmalar yoluyla sistemde önyargılar oluşturmamalıyız. Bu ince eleyip sık dokumamız gereken heyecan verici bir ihtimal.

Öğrencilerin geri kalmasını engellemek için alınabilecek acil önlemler var. Aşağıdaki tabloda bazı önerileri özet halinde verdim. Ancak, amaca uygun çevrimiçi kaynaklar geliştirmek için eğitim tasarımcıları, pedagoğlar ve uzman öğretmenlerden oluşan teknik ekipleri harekete geçirebilirsek, gelecek parlak görünüyor. Bunlara herkesin ulaşabilmesinin sağlanması ve bir sonraki neslin iyiliği için bir açıklık ve paylaşım duygusu yaratılması gerekiyor.

Actions	Classroom level	School level	Whole country level
'Geride kalan' çocukları desteklemek için acil önlemler	Yüz yüze sınıflarda, öğrencilerin bireysel gereksinimlerini belirleyin ve bu ekstra desteğe zaman tanımak için okul düzenlemelerini değiştirin.	Dezavantajlı öğrenciler için fazladan yüz yüze destek sistemleri kurun. Bu desteği artırmak ve çocukları okulda tutmak için ebeveynlerle birlikte çalışın.	"Geride kalan" çocuklara fazladan destek sağlamak için okullara eğitim ve kaynak sağlayın.
Orta vadeli eylemler	Öğretime erişimi okul saatlerinin ötesine taşıyabilecek dijital araçları ve kaynakları paylaşın.	Pandemi sırasında geliştirilen kaynakları derleyin ve paylaşın ve bunları daha geniş ağlar aracılığıyla kullanıma sunun.	Cihazlar ve iyi internet bağlantısı sağlayın. Seçilen kaynakları düzenlemek için küçük hedefli dijital platformlar geliştirin.
	Sınıfların tüm öğrenciler için kapsayıcı olmasını sağlayan pedagojik uygulamaları paylaşın.	Öğrencileri motive etmek için belirli bağlamsal kısa programlar geliştirmek üzere özerkliğe izin vermek için müfredatı ve okul gününü değiştirin.	Fen eğitimi müfredatının amacını yeniden tasarlayın. Müfredatı pandemi sonrası dijital dünyaya uygun hale getirmek için üniversiteler ve alan uzmanlarıyla birlikte çalışın
Daha uzun vadeli stratejik planlama	Uygulamaları paylaşmak için öğretmen ağları oluşturun ve sürdürün.	Yeni fikirlerin ve yaklaşımların etkisini değerlendirin. Bu bulguları daha geniş ağlarda paylaşın.	Bakımı yapılan ve bağlama özel küçük dijital platformlar geliştirmek için tam yığın geliştiricileri (Full stack developers) öğretim tasarımcıları, pedagoji uzmanları ve öğretmenlerle bir araya getirin.

KADER KANEYE

Afrika Kalkınma Üniversitesi

Yerel Kalkınma İçin Eğitim

Üniversite eğitimi ile bir kişiyi bile kurtarsak bunun kaç insan üzerinde fark yaratabileceğini düşündüm ve binlerce çocuğa el uzatmak istedim.

Bu yüzden benim sahip olduğum imkanların aynısını onlara sunabilecek bir ortam hayal ettim.

2.

İstanbul
Eğitim
Zirvesi

Beni özel bir üniversite kurmaya motive eden şey neydi? Bu biraz da benim kişisel serüvenimle ilgili. Nijer'de doğdum büyüdüm. Nijer, pek çok standart ölçüğe göre dünyanın en yoksul ülkelerinden biri kabul ediliyor. Son beş-on yıldır, savaş koşulları altında ya da doğal afetlerle mücadele eden ülkelerin bile gerisinde sıralanıyor.

Dünya bizi böyle konumlandırıyor. Nijer'de her yıl nüfus, %4 oranında artıyor. Kadın başına düşen %7.9 çocuk ortalamasıyla, dünyada en hızlı nüfus artış oranına sahip. Bununla birlikte kişi başı yıllık gelir 100 dolar düzeyinde. Dünyanın gözünde Nijer böyleyken, Nijerliler de dünyanın en sefil insanları olduklarına ikna olmuş durumdalar. Gerçekten de dünyada bu durumda kalan son insanlar olduğunuz hissiyle büyüyörsünüz.

Eğitime ehemmiyet veren bir ailem olduğu için oldukça talihliydim. Erken yaşlarda okula başlayan akrabalarımın çoğu Erken yaşlarda okulu bıraktılar. Ama bu benim için bir seçenek değildi. Ailem bu konuda çok hassastı ve hiç istemememe rağmen Fransa'daki eğitimim için burs kazanana kadar çalıştım. Asıl amacım konusundaki düşüncelerim ve Nijer'e olan bağlılık hislerim Fransa'daki eğitim yıllarında güçlendi. İktisat eğitimim sıra-

sında; büyüme, gelişme ve ilerleme gibi kavramları; aşırı yoksulluk ve yoksulluğun diğer alanlarla ilişkisini anlamaya başladım. Bütün bu deneyimlerden sonra Fransa'da bulunduğum için ne kadar şanslı olduğumu fark ettim. Bir Nijerlinin hayatta kalmasına yetecek miktara kıyasla ne çok para harcıyordum. Duruma yakından bakınca benim jenerasyonumun talihlilerinden biri olduğumu anladım ve bunu zihnimin bir kenarına yazdım. O noktada geri dönmem gerektiğini hissettim. Nijer'de kapağı yurtdışına atarsanız bir daha geri dönmezsiniz. Ailen bile seni kurtarmak için her türlü fedakarlığı göze alarak yurtdışına göndermeye çalışır. Bir Nijerli için amaç, yurtdışında başarılı olmak ve kardeşlerini de gittiği ülkeye aldırmaaktır. Sizin bunu başarmanız durumunda anne babanız da bundan kendilerine bir pay çıkarırlar ve bunu kendi başarıları olarak görürler.

TOPLUMUMUZ İÇİN HAREKETE GEÇMELİYİZ

Sonuçta Nijer'e dönmeye karar verdim. Döndüğümde çok güzel bir hayatım vardı. Nasıl olmuştu da bütün bir mahalleden sadece bir tek kişi sefaletten kurtulabilmişti? Diğerlerinden ayrıştığım noktanın aldığım eğitim olduğunu gördüm. Başkentte iyi bir yerde yaşıyordum. Çocuklarım iyi okullara

gidiyordu. Ama hafta sonları büyüdüğüm yere geri döndüğümde, çocukların eskisi gibi yalınayak dolaştığını görüyordum. Yalandıklarında yaranın kendi kendine iyileşmesini bekliyorlardı. Ne yara bandı vardı ne ilk yardım... Evlerde hala su yoktu ve insanlar derme çatma evlerde oturuyorlardı.

Önümde yeni bir jenerasyon vardı ve

ÜNİVERSİTEYİ ÜLKEYİ
KALKINDIRACAK BEŞERİ
SERMAYEYİ İNŞA ETMEK
İSTEDİĞİM İÇİN KURDUM.
POTANSİYELİ OLAN
YETENEKLİ GENÇLERİ
BELİRLEMEK VE ONLARA
DÜNYADA OLABİLECEK
EN İYİ EĞİTİMİ SAĞLAMAK
MİSYONUyla YOLA
ÇIKTIM.

benim bir şeyler yapmam lazımdı. Üniversite eğitimi ile bir kişiyi bile kurtarsak bunun kaç insan üzerinde fark yaratabileceğini düşündüm ve binlerce çocuğa el uzatmak istedim. Bu yüzden benim sahip olduğum imkanların aynısını onlara sunabilecek bir ortam hayal ettim.

Her yıl Nijer'den Fransa'ya eğitim için

1000 öğrenci gönderecek ve bu öğrencilerin geri dönmesini sağlayacaktım. Bu öğrenciler köyelerine dönecekler ve her biri en az bir köyü kurtarabilecekti. Tecrübelerinde zirveye ulaştıklarında 10 köye eğitim verebilirler ve bu yolla da gelişme sağlanabilirdi.

Fransızca eğitimi size iyi fikirler verir ama asla uygulayamazsınız. Nijer'de yolsuzlukla mücadele eden yeminli mali müşavir olarak 10 yıl çalıştım. Tabii ki mücadeleyi kaybettim. Yolsuzlukla mücadeleyi asla kazanamazsınız. Ama bunu bilemeyecek kadar gençtim ve çoğu insan gibi başarısız olunca, lisansüstü eğitim almak için Amerika'ya gittim. Fulbright bursuna sahip olduğum için şanslıydım. Harvard' da MBA yaptım. Aslında yolsuzlukla en tepeden mücadele etmek için siyasetçi olmak istiyordum ancak on yıldır zihnimde olan bir fikri hayata geçirerek siyaset alanından sosyal girişimcilik alanına kaydım.

Amerikan eğitimi size her şeyin mümkün olabileceği düşüncesini yerleştirir. Size kanat verir. Sonrasında Nijer'e geri döndüm. Hiçbir kaynağım yoktu. Neredeyse

ölüyordum, Üniversite de ölmek üzereydi. Ama neyse ki, beş yıl önce 30 öğrenciyle başladığımız üniversitemiz çok talihliydi ve başarılı oldu. Şu an 400 öğrenciyle eğitime devam ediyoruz. Türkiye Maarif Vakfı Başkan Yardımcısı da Nijer gezisi sırasında üniversitemizi ziyaret etmişlerdi. Halen çok küçük bir üniversiteyiz. 400 öğrenciyi çok az bulabilirsiniz ama üniversitemizin her öğrencisi bin kişiye bedeldir. Yani ben 400 bin öğrencim olduğuna inanıyorum.

BEŞERİ SERMAYEYİ İNŞA ETMEK?

Bu üniversiteyi ülkeyi kalkındırarak beşeri sermayeyi inşa etmek istediğim için kurdum. Potansiyeli olan, yetenekli gençleri belirlemek ve onlara dünyada olabilecek en iyi eğitimi sağlamak misyonuyla yola çıktım. Coursera'yla ortak bir kampüsümüz var. Öğrencilerimiz dünya ölçeğinde her tür içeriğe rahatlıkla erişebilirler. Aslında birinci sınıftan itibaren her öğrenci bir edx (Harvard ve MIT tarafından oluşturulan kitlesel açık çevrimiçi kurs sağlayıcısı) kursu olan cs50'den geçmek zorundadır. Ne üze-

rine çalışıklarının bir önemi yoktur.

Öğrencilerimizin; algoritmik düşünmeyi öğrenmelerini, dünyayla rekabet edebilmelerini istiyorum. Öğrencilerin en nitelikli içeriğe erişimleri olsa da geleneksel Afrika eğitiminin kurulduğu temeli dikkate almalıyız. Bu eğitim, Afrikalılara başkalarına hizmetçi olmayı öğretiyor. Burada bizim kurduğumuz sistemde öğrenciler, kendi kendilerine öğrenmeyi, kendi başlarına düşünmeyi ve yerel sorunlarımızı nasıl çözebileceğimizi öğreniyorlar. Amacımız onlara afilli şeyler öğretmek değil. Şimdiye kadar bizim gençlerimizin amacı Fransa'ya minnet duymak ve o ülkede kalmaktı. Bizim amacımız gençlerimize şayet Fransa veya ABD'de olsalardı öğrenebileceklerini öğretmektir. Asıl mesele, kendileriyle aynı imkana sahip olmayan insanların sorunlarına çözümler üretebilmeleridir.

Bu açıdan bakıldığında, benim için yüksek öğrenim, iş bulmak için bir seçenek değildir sadece. Ülkemizi kurtarmak, hatta kendi şartlarımıza göre yeni bir ülke inşa etmek içi bir araçtır.

Dünya genelinde üniversite çağındaki in-

sanlar hakkında bölgesel bazlı bazı istatistik rakamlar açıklamama izin verin. Amerika ya da Avrupa gibi ülkelerde üniversiteye gitme oranı %60-70'ler düzeyindeyken. Hindistan, Türkiye gibi ülkelerde bu oran %25 ila %30'dur. Afrika'nın tamamında bu oran %9 düzeyindedir. Nijer ve Sahra altına (Saheli Region) indiğinizde oran, %4'lere kadar düşer.

Bu durum gerçekten çok korkutucudur. Toplumunuzun yalnızca %4'ünün üniversiteye gidebildiğini bir hayal edin. Öte yandan, özel sektör, kamu, sivil toplum örgütleri aracılığıyla ülkeyi kim kontrol ediyor diye bakarsanız, bu noktaları elinde tutanların hepsinin üniversite diploması olduğu-

nu görürsünüz. Burada yapacağımız iki şey var. Birincisi, liderlik etmeye hak kazanan daha fazla insan gücü için %4 oranında insanın faydalanabildiği üniversite eğitimi yaygınlaştırmak. İkincisi, bu insanların zirveye çıktıklarında canavara dönüşmemeleri için doğru bir eğitim aldıklarından emin olmak? Çünkü üniversite mezunlarının zaten zirveye çıkmak için ülkenin geri kalanından daha fazla şansları var.

Biz üniversitemizde üç yıllık bir lisans programı uyguluyoruz. Daha önce de bahsettiğim gibi cs50 gibi ölçme kriterlerimiz var. Eğitim anlayışımızda üç aşamalı olarak ele aldığımız ve her yıl birine ağırlık verdiğimiz

ASIL MESELE,
KENDİLERİYLE AYNI
İMKANA SAHİP
OLMAYAN İNSANLARIN
SORUNLARINA
ÇÖZÜMLER
ÜRETEBİLMEKTİR.
BU AÇIDAN
BAKILDIĞINDA, BENİM
İÇİN YÜKSEK ÖĞRENİM,
İŞ BULMAK İÇİN BİR
SEÇENEK DEĞİLDİR
SADECE. ÜLKEMİZİ
KURTARMAK, HATTA
KENDİ ŞARTLARIMIZA
GÖRE YENİ BİR ÜLKE İNŞA
ETMEK İÇİN BİR ARAÇTIR.

“liderlik” konusunu en temele koyuyoruz. Liderliğin birinci aşaması, kendi kendine; ikinci aşaması başkalarına, üçüncü aşaması ise topluluğa liderlik yapabilmek esasına dayalı.

SAYILABİLİR ŞEYLERİN PEŞİNE DÜŞMEYİN

Türkiye’de okuyan Nijerli öğrenciler olduğunu da biliyorum. Onlara hitaben de şunları söyleyebilirim. Bugün buradaysanız, bu üniversitedeyseniz ülkede bu imtiyaza sahip %5’in içindesiniz demektir. Burada olmak senin için ne anlama geliyor? Uyuycak bir yerin var, günde en az bir öğün yemek yiyorsun, hasta olduğunda birisi seninle ilgilenip hastaneye götürüyor. Belki de hayattaki tek derdin akıllı telefonunun yere düşmesi ve ekranının kapanması.

Bu senin içinde bulunduğun hayat tarzı. Etrafına dikkatlice bakarsan, çoğu kişinin senin yaş grubunda olduğunu görürsün. Uyanıklarında yemek bulup bulamayacakları konusunda endişeliler. Yemek bulsalar seçme şansları olmayacak, sadece açlık acısını bastırabildikleri bir şeyler yiyecekler.

Burada bizi takip edenlere şunu söylüyorum: Buradayız, başaracağız, eğitilmiş insanların çok olmadığı bir ülkede nasılsa bir iş bulacağız. Evimiz, eşimiz, çocuklarımız, arabamız olacak. Bütün bunlar ancak bir banka hesabı. Başarımızı bunlarla ölçerseniz, geleceğe ve tüm bir nesle ihanet etmiş olursunuz.

Başarı için asıl ölçü, hayatınızda yardım ettiğiniz insanların sayısıdır. Ne kadar yükseklere çıkarsan çık, sayılabilir şeylerin peşine düşerseniz yanılırsınız. Sayısal verilerle ölçme imkanının olmadığı bir seviyeye çıkmak gerek.

Ne kadar çok kişiye yardım ederseniz edin, genellikle hayatınızın sonuna doğru istenilen seviyeye gelebilirsiniz. Hiç durmadan diğer insanlara yardım etmelisin. Bütün bir okul ortamını, okul kültürünü bu hayallerin gerçekleşmesi için bize katılan insanlarla birlikte tasarladık. Mezunlarımızın ülkede fark yarattıklarını görebilirsiniz ve bundan gerçekten çok gurur duyuyorum.

KADER KANEYE

*African Development
University Kurucusu*

Denetim, danışmanlık, finansal hizmetler, petrol ve gaz, tarım, kâr amacı gütmeyen kuruluşlar, yüksek öğrenim ve gençlik gelişimi gibi sektörlerde çeşitli kıtalarda 15 yılı aşkın uluslararası deneyime sahip Kader Kaneye’nin çalışma alanları; kalkınma, yüksek öğrenim ve yönetim sektörüdür.

Harvard Üniversitesi’ndeki lisansüstü eğitiminden sonra, gençliğin gelişimi için fırsatlar oluşturmak amacıyla Nijer’de eğitimin kalitesini artırmak için harekete geçmiştir. Nijer ve Frankofon Afrika’nın en yetenekli gençlerini, kamu, özel ve kâr amacı gütmeyen sektörlerde etik ve etkili liderler olarak kendi uluslarının gelişimini tasarlamaya ve yönlendirmeye hazırlama misyonu ile ilk kâr amacı gütmeyen üniversite olan Afrika Kalkınma Üniversitesi’ni (African Development University) kurmuştur. Kaneye, yaşam boyu vizyonunu, Afrika’nın güçlenmesi ve kıtanın dönüşümünü Afrikalı gençlerin gerçekleştirdiğini görmek olarak belirlemiştir.

CHRISTOPHER DEDE

Kıdemli Uzman, ABD Ulusal Yapay Zeka Enstitüsü

Hibrit Bir Dünyada Eğitimin Geleceği

Artık geri döndürülemez bir şekilde hibritleşmiş bir dünyada yaşıyoruz. Pandemiden önceki günlere yeniden dönme imkânı yok. Bu durum tüm öğrencilerin uzaktan çevrimiçi etkileşim konusunda beceri kazanmalarını zorunlu hale getiriyor. Aksi takdirde sadece yüz yüze iletişim konusunda beceri sahibi olmak, bu melez (Hybrid) dünyada onları dezavantajlı hale getirecektir.

2.

İstanbul
Eğitim
Zirvesi

Uzaktan veya “**çevrimiçi öğrenme**”nin pandemi sırasında gerçekten de dramatik etkileri oldu. İnsanlar hayatları boyunca bir veya iki kez böylesine kökten sarsıcı değişimlere şahit olurlar. Dünya o kadar dramatik bir şekilde değişir ki, hiçbir şey eskisi gibi değildir artık. Örneğin, Birinci ve İkinci Dünya Savaşları böylesine köklü değişimlere yol açan olaylardı. Pandemi, tüm hastalıkların önüne geçmesi dolayısıyla değil, dünyanın hastalığa tepki olarak gerçekleştirdiği uzaktan çevrimiçi etkileşime bizleri yönlendirmesi nedeniyle radikal bir kopuşa yol açtı. Böylesi bir kopuşa hazırlıklı olmayan insanlar, bu yeni etkileşim biçimine kendilerini uydurmak zorunda kaldılar. Normalde kurumlar böyle bir sürece ancak yirmi yılda geçebilirler ama biz bir gecede bunun gerçekleştiğini gördük.

Artık geri döndürülemez bir şekilde hibritleşmiş bir dünyada yaşıyoruz. Pandemiden önceki günlere yeniden dönme imkânı yok. İnsanlar uzaktan çalışmaktan, online alışveriş yapmaktan ve yiyeceklerinin kapıya kadar getirilmesinden, başka bir yerde iş bulmak için taşınmak zorunda kalmamaktan dolayı gayet memnunlar. Bu durum tüm öğrencilerin uzaktan çevrimiçi etkileşim konusunda eğitim almalarının bir ihtiyaç haline geldiğini gösteriyor. Aksi takdirde sadece yüz yüze iletişim konusunda beceri sahibi olmak, bu melez (**Hybrid**) dünyada onları dezavantajlı hale getirecektir.

Belirtmek istediğim bir diğer husus da medyanın uzaktan öğrenmeyi özünde, mecbur kalmadıkça tercih etmeyeceğimiz, değersiz bir seçenek olarak tanımlaması. Gerçek şu ki, uzaktan eğitime geçiş için öğretmen ve altyapımız yeterli değildi. Burada eğitim açısından bir umut ışığı olan durum, **uzaktan öğrenmenin yüz yüze öğrenmenin tamamlayıcısı haline gelmesidir**. Uzaktan eğitim, yüz yüze eğitimin daha değersiz bir versiyonu değildir. Bu ikisi bir elma ve portakalın farklı olması gibi farklı alanlardır. Bu nedenle, eğitim açısından uzaktan çevrimiçi öğrenim hakkında öğrendiklerimizden yararlanarak hibrit bir dünyaya hazırlanmak asıl kaygımız olmalıdır. Peki, çevrimiçi öğrenme hakkında ne tür bir kavrayış geliştirdik?

Pandemi geriliyor ama biz yine de edindiğimiz tecrübeyi eğitimde kullanmaya devam etmeliyiz. Online eğitim üzerine düşünen tecrübeli bir öğretmenim. Dolayısıyla kendi online eğitim tecrübemi aktararak devam etmek istiyorum.

PANDEMİYLE GELEN FIRSAT

Öncelikle sınıf ortamını uzaktan eğitime göre tüm sunum araçlarını içerecek şekilde dönüştürürseniz çok değerli bir iş yapmış olursunuz. İster yüz yüze ister çevrimiçi olsun, bu sınıf dışında da zaman kısıtlaması olmadan etkileşimde bulunmanıza imkân

EĞİTİM AÇISINDAN SEVİNDİRİCİ OLAN, UZAKTAN ÖĞRENMENİN YÜZ YÜZE ÖĞRENMENİN TAMAMLAYICISI HALİNE GELMESİDİR. UZAKTAN EĞİTİM, YÜZ YÜZE EĞİTİMİN DAHA DEĞERSİZ BİR VERSİYONU DEĞİLDİR. EĞİTİM AÇISINDAN UZAKTAN ÇEVİRİMİÇİ ÖĞRENİM HAKKINDA ÖĞRENDİKLERİMİZDEN YARARLANARAK HİBRİT BİR DÜNYAYA HAZIRLANMAK ASIL KAYGIMIZ OLMALIDIR.

verir. Pandemi sürecinde öğrenciler birbirleriyle ve öğretmenleriyle etkileşime ne kadar değer verdiklerini gösterdiler. Gerçekten çevrimiçi imkanlar, zengin bir tartışma için fırsat yaratıyorlar. Çünkü öğrenciler bir sunumu önceden izlemek için zaman ayırmaya isteklidir.

Çevrim içi öğrenme tecrübesinden öğrendiğimiz bir başka önemli konu da artık tüm dünya çevrimiçi öğrenme için altyapı eksikliklerini büyük oranda giderdi. Böyle bir ortamda her konuda uzmanlar artık parmaklarımızın ucunda.

Bu sabah saat 6:00'da Suudi Arabistan'da bir konuşma yaptım. Şimdi de Türkiye'de bir panele katılıyorum. Benim için bir koridorda yürümekle makinemin başında oturmak aynı şey. Dolayısıyla, insanların bu tür bir etkileşime hazır olmadığı bir dünyada olduğundan çok daha fazla etki yaratabiliyorum. Örneğin, şu an yaptığım konuşmayı ya yapamayacaktım ya da bunun için seyahat etmem gerekecekti.

Online eğitim, öğretmenlere kendi alanlarında uzmanlık kazanmak için de büyük avantaj sağlar. **Uygulamalar, akıllı ders programları, sosyal medya ve video konferans** yanında çevrimiçi eğitim platformla-

CHRISTOPHER DEDE

Kıdemli Uzman, ABD Ulusal
Yapay Zeka Enstitüsü

BIO: Kıdemli Uzman Araştırmacı olmadan önce, 22 yıl boyunca Christopher Dede, Harvard Lisansüstü Eğitim Bilimleri Fakültesi'nde (HGSE) Öğrenme Teknolojileri alanında Timothy E. Wirth Profesörü olarak çalışmıştır.

2001-2004 yılları arasında HGSE'de Öğrenme ve Öğretme bölümünün başkanlığını da yapmıştır. Temel ilgi alanı, 21. yüzyılın istediği beceri setlerine uygun yeni tür eğitim sistemleri geliştirmektir. Araştırmaları, öğrenme için gelişen teknolojileri, teknolojiyi büyük ölçekli eğitim sistemlerine adapte etmeyi, eğitim dönüşümünü destekleyen politikalar geliştirmeyi ve eğitim inovasyonunda liderlik sağlamayı kapsamaktadır. Şu anda Christopher Dede, NSF tarafından finanse edilen Ulusal Yapay Zekâ Enstitüsü'nün Yetişkin Öğrenimi ve Çevrimiçi Eğitimde Kıdemli Uzman Araştırmacısıdır. "Silver Lining for Learning" girişiminin kurucu ortağı olup eğitimde yeniliklerini geliştirmek için yaygın olarak kullanılan bir çerçeve geliştirmiştir. 2007'de Harvard Üniversitesi tarafından seçkin bir öğretim üyesi olarak onurlandırılan Christopher Dede 2011'de Amerikan Eğitim Araştırmaları Derneği Onur Üyesi seçilmiştir.

rının sağladığı zengin veri akışı çevrimiçi ortamı yüz yüze eğitimin tamamlayıcısı haline getiriyor. Bunlardan herhangi biri, neler olup bittiği hakkında saniye saniye zengin veri setleri toplar. Bu veriler, eğitimde değişikliklere yol açan amaçların teşhisinde ve öğretmen ve öğrencilere yapacağımız geribildirimlerin belirlenmesinde çok değerli olabilir.

Araştırmalarından bazıları, öğrencilerin bir çevre bilimcinin ayakkabılarını giyip keşfe çıkabildikleri ve araştırma yürütebildikleri internet oyunları, sanal ekosistemler gibi üç boyutlu ortamlarla ilgilidir. Öğrencilerin ve öğretmenlerin neyi iyi yapıp neyi yapamadıklarını anlamalarına yardımcı olmak için buralardan elde ettiğimiz veri akışlarını da kullanabiliriz. Dolayısıyla, tüm bunları bir araya getirirseniz, sunumlar yerine daha zengin etkileşimlere sahip olursanız, zengin veri akışlarını toplayan ve bunları gerçek zamanlı geri bildirim için kullanan kaynaklar olarak hizmet edebilecek dünyanın dört bir yanından insanları bir araya getirirseniz, bu gerçekten dönüştürücü bir etkiye neden olur. Bu, sürekli aynı şeyleri yapmaktansa daha farklı ve güçlü bir şey yapmak anlamına gelir.

Literatürün gösterdiği araştırma bulgularından biri de öğrencilerin farklı ortamlarda kendi seslerini bulduklarıdır. Bazı öğrenciler kendilerini yüz yüze ifade edebilir, bazıları, seslerini çevrimiçi eşzamansız, bazıları da eşzamanlı etkileşimli çevrimiçi ortamlarda bulurlar. Ne kadar çok medya kullanırsak, o kadar çok öğrencinin kendi sesini bulmasını sağlarız. Bunların hepsi de ne öğrenirseniz öğrenin, öğrendiğiniz içerik ne olursa olsun çevrim içi öğretimle modellenen melez bilgi ve becerilerdir.

İyi bir öğretmen, pandemiden sonraki yeni dünyada, başarıyı artıran önemli bir kaynak olan çevrimiçi ortamı nasıl daha etkili kullanabileceğine ilişkin modeller de yapmalıdır. Yine, öğrenme için umut veren bu modeller farklı başarılar düşünüldüğünde çok fazla ayrıntıya sahiptir. Sınıf ortamlarında geçerli olan çevrimiçi öğrenme için iyi stratejileri öne çıkarmalıyız.

Üstlendiğim görevlerden biri de **Amerika Birleşik Devletleri Ulusal Yapay Zekâ Enstitüsü**'nde yetişkin öğrenimi ve çevrimiçi eğitim için yardımcı baş araştırmacıdır. İnsanların işe yerleştirilmelerine yardımcı olmak için **Yapay Zekâ** teknolojisini kullanmak; ardından bir dizi iş veya kariyer aracılığıyla becerileri artırmak ve yeniden ölçeklendirmek odaklandığımız konular. Özellikle 24 yaş ve üzerindeki yetişkinler ilgi alanımızda olsa da öğrendiklerimizin çoğu daha genç öğrenciler için de geçerlidir.

EĞİTİMDE YAPAY ZEKÂNIN KULLANIMI

Yapay Zekâ'nın eğitim üzerindeki en büyük etkisi, tartışmalı olsa da öğrenme ve öğretme üzerinde değildir. Yapay zekanın asıl etkisi, öncelik vermemiz gereken sonuçları etkileme biçiminde ortaya çıkar.

Bazılarımız Star Trek'e, Kaptan Picard'a ve insana benzeyen ama aslında bir robot olan Android'e aşinasınızdır. O dizide zekâ artırma denen bir şeyi modelliyorlar. Yani artık zekanın yapay olmasından değil, Yapay olanın zekasından söz ediyoruz. (**IA instead of AI.**)

Zekâ artırmada makine en iyi yaptığı düşünmeyi, kişi ise en hızlı yaptığı düşünmeyi gerçekleştirir. İkisi birlikte, birinin tek başına olabileceğinden daha etkilidir. Artık makineler tahmini hesaplamalar yapabiliyor, büyük miktarlarda veriyi tarayabiliyorlar. Örneğin, kanserdeki yenilikleri görmek için her sabah 1500 tıp dergisini taramak zorunda kalan kanser uzmanlarının artık **yapay zekâ asistanları** var. Dünya çapında benzer teşhis konmuş insanların hasta kayıtlarına ve tedavi süreçlerine bakıp insanlara tedavi önerilerinde bulunabiliyorlar. Ancak Yapay Zekâ'nın hastaya doğrudan tavsiye vermesini asla istemezsiniz. Çünkü insan hesaplama yapmaktan ziyade yargıda bulunur. İnsanlar acıyı ve ölümü, kültürel durumları ve hastalığın beş kişilik bir ailenin yaşam kalitesini nasıl etkileyeceğini hesaba katar. Ahlaki ve manevi değerleri vardır. Yapay Zekâ içinse bunların bir anlamı yoktur. Doktor hastasıyla insani bağı üst düzeyde tutarsa Yapay Zekâ doktorun daha verimli olmasına katkı sağlar. Yapay Zekâ sadece birtakım hesaplamalar yapar.

Eğitim açısından baktığımızda, Yapay Zekâ'nın birçok iş kolunda ortağımız haline geleceğini öngörebiliriz. Benim de parçası olduğum enstitü, üniversite profesörleri için **Yapay Zekâ tabanlı asistanlar** geliştiriyor. Pek yakında etrafım farklı türden Yapay Zekâ asistanlarıyla çevrili olacak ve diğer öğrencilerle kurabileceğim insani bağ-

ları sürdürürebilmek için becerilerimi geliştiremezsem zaten işimin hesap kısmını devralan Yapay Zekâ karşısında beceriksiz ve işe yaramaz hale geleceğim.

Eğitim sistemlerimizin başarısını ölçmek için kullandığımız yüksek riskli testlerimizin tümü hesaba dayalıdır. Çin'deki **GAO**, **PSAT**, **ACT** ve **PISA** gibi derecelendirme kuruluşları da tamamen hesaplamaya dayalı ölçümler yaparlar. Bu hesaba dayalı eğitim anlayışından vazgeçmeliyiz. Yapay zekanın en büyük etkisi burada ortaya çıkacaktır.

Bu değişim sonucunda Yapay Zekâ öğretime nasıl yardımcı olur? Akıllı öğretim asistanları her düzeyde bir etkiye sahiptir. Bir diğer husus, Yapay Zekâ'nın performans simülasyonlarını güçlendirebilmesidir. Öğrencilerin sanal bir ekosistemle etkileşime girmesine ve ekosistem bilimleri hakkında bilgi edinmesine imkân veren İnternet oyunu benzeri bir teknoloji kullanan sistemler üzerinde çalıştığımı daha önce dile getirmiştimm. İnsan becerileri için sanal performans sistemleri geliştiren, İnsanların karmaşık etkileşimleri sanal insanlarla deneyimlemelerine yardımcı olan programlar var. "MURSION" adlı bir şirket bu programlar üzerinde çalışıyor. Bu programlar, gerçek insanlarla etkileşime girmeden önce sanal insanlarla bir konuyu müzakere ederek hatalarınızı görme imkânı sağlıyor.

**NE KADAR ÇOK MEDYA
KULLANIRSAK, O KADAR
ÇOK ÖĞRENCİNİN
KENDİ SESİNİ
BULMASINI SAĞLARIZ.
BUNLARIN HEPSİ DE NE
ÖĞRENİRSENİZ ÖĞRENİN,
ÖĞRENDİĞİNİZ İÇERİK
NE OLURSA OLSUN
ÇEVİRİM İÇİ ÖĞRETİMLE
MODELLENEN MELEZ
BİLGİ VE BECERİLERDİR.**

Yapay Zekâ iki tür şey yapıyor. Öğrencilere gerçekten derin, ilginç bilgiler ve deneyimler sunmayı kolaylaştırıyor. Yapay Zekâ sistemleri; performans simülasyonları ve en nihayetinde, önceden de bahsettiğim gelişmiş çözümler sunuyorlar. Gelen veri akışları ve yapay zekâ neredeyse gerçek zamanlı olarak öğrencilere ve öğretmenlere ne durumda olduklarına dair geri bildirim sağlayabiliyorlar.

Tüm bunları bir araya getirirseniz, gerçekten geniş ölçekte kişiselleştirme sağladığımı görürsünüz. Kişiselleştirmeden, sadece bireye uyum sağlamayı kastetmiyorum. Demek istediğim, öğrencilerin ses ve seçim hakları olduğu kadar uyarlanabilir öğrenme imkanına da sahip olmaları, böylece deneyimlediklerini bir öğrenme perspektifinden ne zaman ve nasıl sunulacağını şekillendirebilmeleridir.

Bütün bunlar eğitim için gerçekten heyecan verici fırsatlar sunuyor. Bu nedenle Yapay Zekânın sağlayabileceği katkıları anlamaya çalışan bir ekibin parçası olduğum için mutluyum. Ancak yapay zekanın hangi konularda yarar sağlayacağını iyi tayin etmemiz gerektiğini her zaman aklımızda tutmalıyız. Yapay Zekâ eğitimin küçük bir parçasıdır. Öğretmen ve eğitimcilerin insan muhakemesinin önemini gözetmesi, Yapay Zekâ ile iyi bir gelecek kurmak açısından çok önemlidir.

DÖNÜŞÜM İÇİN PANDEMİ TECRÜBESİNİ KULLANABİLİRİZ

Mart 2020'de, pandemi nedeniyle dünya çapında kapanmaya gidildiğinde, ben ve

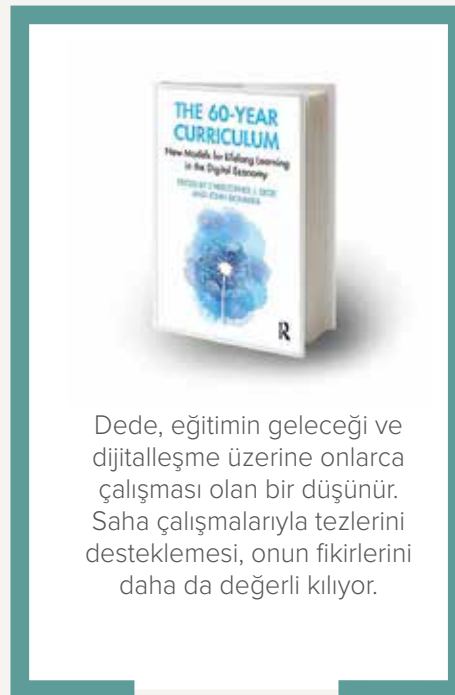

Amerika Birleşik Devletleri'nde farklı kurumlarda çevrimiçi öğrenme konusunda uzman birkaç üniversite profesörü bir araya geldik. İçine düştüğümüz durumu hem harika bir fırsat hem de korkunç bir felaket olarak değerlendirdik. Harika bir fırsattı; çünkü, tanıtımına bunca zaman ayırdıktan sonra, sonunda insanlar çevrimiçi öğrenmeyi deneyimleyebileceklerdi. Korkunç bir durumdu; zira, kimse hazırlıklı değildi ve pek çoğunda bunun yapılamayacağına dair endişeler vardı.

Biz de eğitim için **Silver Line (Gümüş Umut)** adlı bir seriye başlayacağımızı ve sadece yapmak istediklerimizi yapacağımızı söyledik. Ne bir marka ismi ne bir sponsor ne finansman, hiçbir şey yok ortada. Her Cumartesi, bir saatimizi ayıracak, bir tür web semineri yapacaktık. Bu arada çevrimiçi öğrenme yoluyla gerçekten iyi bir iş çıkarıldığını düşündüğümüz insanları, fikirlerini ve deneyimlerini paylaşmak için davet edecektik. Ve kendi kendimize, salgın sona erdikten sonra beş veya 10 hafta içinde bu işi sona erdireceğimizi söylüyorduk. Yaptığımız işe **Silver Line Programming (Gümüş Umut Programlama)** adını vermiştik, çünkü salgın, insanlık için korkunç bir trajedydi. Ancak umut verici olan şu ki, geçmişin ölü eli ve günümüzün itaatkâr zihniyeti pandemi tarafından bozguna uğratılınca, eğitimde dönüşüm için herhangi birimizin yaşamı boyunca göremeyeceği mükemmel bir fırsat ele geçti.

Halihazırda elimizde 124 bölüm var ve daha da devam etmeyi düşünüyoruz. Çünkü dünya çapında harika yenilikler öneren

insanları bulmaya devam ediyoruz. Çevrimiçi öğrenimle müthiş işler yapıyoruz. Bize katkı sunan insanların çoğu yerkürenin güneyinde ve birçoğu kenarda köşede kalmış topluluklarla çalışıyor. Bu çalışmayla birlikte, önceden hiç hesaba katmadığımız, dünya çapında eğitim inovasyonuna ilişkin vaka incelemelerinden oluşan, devasa bir multimedya arşivine de sahip olduk.

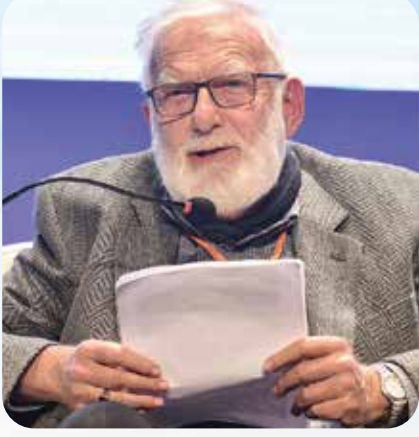
Dede, eğitimin geleceği ve dijitalleşme üzerine onlarca çalışması olan bir düşünür. Saha çalışmalarıyla tezlerini desteklemesi, onun fikirlerini daha da değerli kılıyor.

Silver Line'da ortak katılımcı olarak eğitim hakkında birçok şey öğrendim. Başarılarını öne çıkardığımız insanların çoğunun hiçbir zaman bilimsel bir dergide yazıları çıkmamıştı. Ed-Tech konferanslarında boy göstermiyorlar, bir yerlerde göze çarpmıyorlardı. Onlar sadece, yerel çevrelerinin dışına çıkmadan harika işler yapan uygulayıcılar ve politika yapıcılarıydı. Bizim yaptığımız onların yerel düzeyde uyguladığı başarılı modelleri başkalarına tanıtmak ve uyarlanabilme imkanını göstermek için bir fırsat sağlamak. Böyle bir veri tabanı oluşturduğumuz için mutluyuz.

Gelecekle ilgili en büyük korkum, pandemi sırasında çevrimiçi öğrenme hakkında öğrendiklerimizin çöpe gitmesi ve yeniden, toplumun geri kalıyla eğitimin bağının kopması. Çünkü dünya artık pandemi öncesinden çok farklı bir noktaya gelmişken, 100 yıllık endüstriyel çağda olduğu gibi geleneksel sınıflarda öğretmeye ve öğrenmeye devam edeceğiz. Umudum, pandeminin eğitimin kapsamlı bir dönüşümü için bir fırsat olarak görülmesidir. Bu konuda bize yardımcı olacak yeni teknolojilerimiz, duyarlı bir medyamız ve yardıma hazır Yapay Zekâ teknolojimiz var. Unutulmamalıdır ki, günün sonunda bu, teknolojiyle ilgili bir hikâye değildir **Teknoloji asla bir çözüm değil, daima katalizördür.** Yani güçlü bir katalizörümüz var ama çözüm yine öğrenme hakkında 100 yıl öncesine göre çok daha fazla şey bildiğimizi söyleyen insanlardan geliyor. 100 yıl önce sahip olmadığımız güçlü teknolojilere sahibiz. İnsanların iş için ihtiyaç duydukları beceriler 100 yıl öncekinden çok farklı. Bütün sistemi değiştirmemiz gerekiyor. Diğer alanlardaki toplumsal gelişmeler paralelinde, eğitimin 10 yıl içinde geçen bir yüzyılda gösterdiği değişimden daha fazla değişim göstereceğine dair bir umudum var. Maarif Vakfının düzenlediği bu zirve ve benzer etkinlikler, bu dönüşümü hep birlikte gerçekleştirmemize yardımcı olması açısından hayati önem taşıyor.

PROF. DR. SADETTİN ÖKTEN

Sabahattin Zaim Üniversitesi

Mahmut Celaleddin Ökten (1882-1961)

Üç Muallimin Öğrettikleri

*Üç muallim... Mahmut
Celaleddin Ökten, Abdullah
Mahir İz, Nurettin Topçu...
Bu üç muallime göre bilgi,
bilim ve ilim hiyerarşik bir
sıralama gösterirler. Bunların
üçü de sadece insana mahsus
olan ve Allah tarafından
insana lütfedilen birer olgudur.
Eskilerin tabiriyle Hazreti
İnsan bu olgunun tek öznesi
ve muhatabıdır. Bilgi, bilim
ve ilim, Allah'ın Alim isminin
yeryüzündeki tecellisidir.*

Nurettin Topçu (1909-1975)

Abdullah Mahir İz (1895-1974)

2.

İstanbul
Eğitim
Zirvesi

Türkiye’de yakın tarihte görev yapmış üç lise mualliminin deneyimlerinden derlenen hatıralar üzerinden bir eğitim usulü ortaya koymak istiyorum. İlk muallim Mahmut Celeleddin Ökten (1882-1961). Darülfünun’u 1912’de bitirmiş ve 1913 yılında o zamanki adıyla İstanbul Sultanisi’nde muallimliğe başlamıştır. Bu zatın medreseden mezuniyeti ise 1918 yılındadır. Darülfünun’da Edebiyat ve Kelam sertifikaları yapmış, medresede ise Hadis ve Tefsir’de uzmanlaşmıştır. İstanbul Sultanisi’nde başlayan lise öğretmenliği 1947’de Vefa Lisesi’nden emekli olmasıyla son bulmuştur. İkinci Muallim Abdullah Mahir İz (1895-1974) İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi mezunudur. Klasik Doğu Kültürü’ne ait dersleri hususi hocalardan almış, Türkiye’ye gelen müsteşriklerle temas etmiş bir Edebiyat muallimidir. Emekliliği 1960 yılında Haydarpaşa Lisesi’ndendir. Üçüncü Muallim ise nüfus kaydında adı Osman Nuri olarak geçen ama kendisinin kullandığı şekliyle Nurettin Topçu (1909-1975) dur. Bu zat İstanbul Erkek Lisesi’ni

bitirdikten sonra Strasbourg Üniversitesi’nde felsefe ve sanat tarihi lisansı yapmış, sonra Sorbonne Üniversitesi’nden doktor unvanını almış, Türkiye’ye döndükten sonra muhtelif liselerde öğretmenlik yaparken hazırladığı tezle İstanbul Üniversitesi tarafından Doçentlik payesine yükseltilmiştir.

Bu üç muallime göre bilgi, bilim ve ilim hiyerarşik bir sıralama gösterirler. Bunların üçü de sadece insana mahsus olan ve Allah tarafından insana lütfedilen birer olgudur.

Mahmut Celeleddin Ökten (1882-1961)

Abdullah Mahir İz (1895-1974)

Eskilerin tabiriyle Hazreti İnsan bu olgunun tek öznesi ve muhatabıdır. Bilgi, bilim ve ilim bu zevatın da ifade ettiği üzere İslam Medeniyetinde vurgulandığı şekliyle Allah’ın Alim isminin yeryüzündeki tecellisidir. Dolayısıyla bilgi, bilim ve ilimden yola çıkarak Alim ismine doğru yol almak beşer için bir imkân ve aynı zamanda bir inayettir. Muallim ilim öğretene kimseye verilen addır. İslam Medeniyeti’nde ilim Allah’a nisbet edilmiştir. Yukarıda da değinildiği gibi Alim isminden

kaynaklanır. İlahi ilim yani Allah’ın ilmi, duyular alemi ve duyular ötesi alemi kapsamakta ve bilmektedir. O her şeyin hakikatini ve mahiyetini bilmektedir. Zaman ve mekân sınırı olmaksızın küçük büyük, gizli aşikâr her şeyi ve her olayı bilir ve Alim isminin müsemması olarak bazı kullarına dilediği kadarını bildirir. Yukarıda adları geçen üç muallim, bilgiyi, bilimi ve ilmi bu çerçevede anlamaktaydılar. Bilgi, bilim ve ilim hiyerarşik bir yapı gösteriyordu. Ve ona giden bir yol idi. Bu açıdan bakıldığında aklın eseri olan sistematik bilgiyle kalbin bilgisi olan ahlak arasında hiçbir fark yoktur. Üç muallim kendi talim ve terbiye faaliyetlerinde bilgiyi, bilimi ve ilimi böyle anladılar ve talebelerine ilim ve ahlak talim terbiyesini bir bütün olarak verdiler. Onların da beyan ettiği gibi maddi ve manevi bütünlüğü içeren bilgi ve ahlak var oluşun özü ve kaynağıdır. Zira insan eylemleri kadar vardır ki buna düşünce ve duygu da dahildir. Bu eylemler de insanın bilgi sınırlarıyla sınırlıdır. Tekrar hatırlatmakta fayda görülür ki buradaki bilmek olgusunun içine zihnin ve kalbin bilgisi yani sistematik bilgi ve ahlak birlikte girmektedir.

Yukarıda adı geçen üç muallim için öğretmek ve öğrenmek mukaddes birer eylemdir. Onlar hayatları boyunca hem öğrettiler hem de öğrendiler. Çünkü bu iki özellik sadece

BİLGİ, BİLİM VE İLİM HİYERARŞİK BİR YAPI GÖSTERİR VE ALLAH'A GİDEN BİR YOLDUR. AKLIN ESERİ OLAN SİSTEMATİK BİLGİYLE KALBİN BİLGİSİ OLAN AHLAK ARASINDA HİÇBİR FARK YOKTUR. ÜÇ MUALLİM KENDİ TALİM VE TERBİYE FAALİYETLERİNDE BİLGİYİ, BİLİMİ VE İLMİ BÖYLE ANLADILAR VE TALEBELERİNE İLİM VE AHLAK TALİM TERBİYESİNİ BİR BÜTÜN OLARAK VERDİLER.

TMV Mütevelli Heyeti Başkan Vekili Prof. Dr. Ahmet Emre Bilgili ve Yönetim Kurulu Üyesi Ahmet Türkben, Saadetin Ökten'le birlikte.

insana mahsus idi. Ve Allah tarafından verilmmişti. Aynı zamanda O'na giden bir yolu oluşturmaktaydı. Karşılıklarına gelen talebe yani genç, temiz ve masum zihinlere ve kalplere bu anlayış ve duygusallık ile hitap ettiler. Talebeyi ve zamanı yani ders süresini kendilerine tevdi edilmiş bir emanet olarak görmüşlerdir. Mektep onlar için adeta bir mabed idi. Sınıf da bu mabedin bir köşesinde genç zihinler ve kalplerle birlikte ibadet edilen bir mahal idi. Kendilerine tevdi edilen ilim öğretmek ve ahlaken örnek olmak gibi kutsal bir görev vardı. İlim öğretmeyi ve ahlaken örnek olmayı karşılıklarındaki genç, temiz ve masum zihinlere ve kalplere doğru, saf ve nezih bir biçimde aktarmanın sorumluluğunu ve hassasiyetini taşımaktaydılar. Böyle kutsal bir ruh hali içinde derslere başlamadan önce bir ibadet sürecinin ön şartları her neyse onu titizlikle yerine getiriyorlardı. Ders sırasında ise

ibadetin kurallarına dikkat ve hassasiyetle riayet etmekteydiler. Karşılıklarındaki genç zihinler ve kalpler adını koyamasalar da bu hassasiyeti fark ediyorlar ve onlara büyük bir saygı duyarak gönülden bağlanıyorlardı.

Talebe onlara emanet idi ve sınırlı bir zaman sürecinde ve belli bir mekânda olabildiğince ilmi birikim ve ahlaki donanım ile teçhiz edilmeliydi. Diğer yandan her öğrencinin ve tabii ki bunlardan teşekkül eden her sınıfın belli bir ihatası, kavrayış kabiliyeti ve anlayışı vardı. Üç muallim talim ve terbiye hayatlarında her zaman itidali seçmişlerdir. Yukarıda sözü edilen her öğrencinin ve sınıfın zihni yeteneğini ve kalbi derinliğini bulup ortaya çıkarmak muallimin vazifesiydi. Öyle ki bu muallimlerle ders yapan bir öğrenci, bir süre sonra kendi varlığında gizli olan cevheri keşfetmeliydi. Bu zevat adeta bir hazine arayıcısı gibi her gencin varlığında ilahi bir lütuf olarak saklı olan cevherin

Nurettin Topçu (1909-1975)

peşine düştüler. Zaman zaman çarpıcı bir parlaklık görerek çok heyecanlanıyor ve birbirlerine bu bulguyu müjdeliyorlardı. Onlara göre her sınıfın bir vasatı vardı. Ve bu vasatın bir sınırı olmak icap ederdi. Muallimin vazifesi bu vasatı bulmak ve sınırı tespit etmektir. Muallim talim ve terbiye faaliyetinde bu vasatın altında kalırsa tembellik etmiş olurdu, işini ihmal etmiş hafife almış olarak görülürdü. Bu vasatın üzerinde talebeden bir şeyler istemek ise onlara eza vermek onları sıkıntıya sokmak anlamına geliyordu. Önemli olan talebenin ciddiyeti, gayreti, çalışması idi. Üç muallimin üzerinde çok durdukları husus ise öğrencinin doğru istikameti idi. Üç muallimin talim ve terbiyedeki davranışı çok kez kendi ihata ve kabiliyetlerini tam manasıyla kullanmalarını gerektirmemekteydi. Fakat yukarıda tanımlanmaya çalışılan öğretim usulüyle muallim, ilimde ve ahlakta bir bütün olarak talebeye numune olmak mecburiyetindeydi. Talebeden de bu örneğin bir karşılığını, bir aksini beklerlerdi. Öğrencinin davranışlarında gerek ders içi gerek ders dışı devamlı bir kontrolleri vardı. Bazen sade bir bakış ile bazen bir söz ile ihtar ve ikaz mekanizmasını çalıştırıyorlardı. Ancak her üç muallimin de vakar ve ciddiyet perdesiyle sırlanmış dışardan ilk bakışta görülmez bir müsahahaları olduğunu da söylemek icap eder.

Yukarıda sözü edilen hususlara ilaveten onlara göre bir muallimin çok önemli bir vazifesi daha mevcuttu. Bu da her sınıfta nadir de olsa vasatın üzerindeki zihinleri ve kalpleri keşfetmek, onlarla bir yakınlık kurmak ve bu bakir saf, temiz ve güçlü alanları olabildiğince işlemek idi. Üç muallim nadir görülen zihinler ve kalpler üzerinde hususi bir dikkat, gayret rikkat ve hassasiyet sahibiydiler. Zamana çok dikkat ediyorlardı. Çünkü genelde mezuniyetten sonra muallim talebe ilişkisi bitmekteydi. Bu kısıtlamaya tabi olmayan çok ender rabitaları heyecan ve coşkuyla dile getirirlerdi. Bu özel zihin ve kalpler bu üç muallim tarafından mektep içi veya mektep

ÜÇ MUALLİM TALİM VE
TERBİYE HAYATLARINDA
HER ZAMAN İTİDALİ
SEÇMİŞLERDİR. YUKARIDA
SÖZÜ EDİLEN HER
ÖĞRENCİNİN VE SINIFIN
ZİHNİ YETENEĞİNİ VE
KALBI DERİNLİĞİNİ BULUP
ORTAYA ÇIKARMAK
MUALLİMİN VAZİFESİYDİ.

Muallim Abdullah Mahir İz (1895-1974) İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi mezunudur. Klasik Doğu Kültürü'ne ait dersleri hususi hocalardan almış, Türkiye'ye gelen müsteşriklerle temas etmiş bir Edebiyat muallimidir. Emekliliği 1960 yılında Haydarpaşa Lisesi'ndendir.

PROF. DR. SADETTİN ÖKTEN

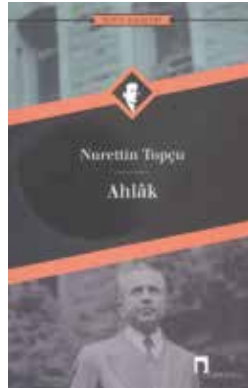
Sabahattin Zaim Üniversitesi

Sadetin Ökten 1942 yılında İstanbul'da dünyaya geldi. 1959'da Vefa Lisesini bitirdi. 1964'te İstanbul Teknik Üniversitesi İnşaat Fakültesi'nden mezun oldu. Aynı yıl İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'ne asistan olarak kabul edildi. 1971-73 yıllarında ABD'de misafir doktora öğrencisi olarak bulundu. 1977'de doktor unvanını aldı. 1979-80 akademik yılında Belçika'da bilimsel araştırmalar yaptı. 1982 yılında doçentliğe yükseltildi. 1985'te Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'ne geçti. 1989'da profesörlüğe yükseltildi. 2004 yılında kendi isteği ile emekliye ayrıldı. 2010 - 2014 yılları arasında Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi mütevelli heyetinde görev yaptı. 2015'ten itibaren ise Sabahattin Zaim Üniversitesi'nde ders vermeye devam etmektedir.

dışı her fırsat ve vesilede işlenmeye, eğitime ve donatılmaya gayret edilmiştir. Hatta üç muallim özel fırsatlar icat ederek bu eylemlerine devam etmişlerdir. Mekân olarak ev, mahalle mescidi, cami, kütüphane, kraathane, mesire yeri, çay bahçesi, mütevazı dernek odası kullanılmaktaydı. Bu çatılar altında özel talim ve terbiye gerçekleştiriliyordu. Zaman olarak ise her mevsimde özellikle tabiatın cömert olduğu aylarda şehrin banliyölerinde, kültür hayatının yoğunlaştığı zamanlarda ise şehrin medeniyet ve kültür muhitlerinde bu faaliyet devam etmiştir. Bu üç muallim kendilerine muhatap olan talebenin ihatasına ve tekamülüne göre ilimde ve ahlakta birlikte yürümüşlerdir. Tıpkı küçük bir çocuğun elinden tutan ve onu gezdirerek bilgi ve görgüsünü arttıran bir yetişkin gibi. Böylelikle zihnin açılmasını yani düşüncenin tekamülünü ve kalbin derinleşmesini yani duygusallıkta engin ufuklara açılmasını sağlamışlardır. Vasatın üzerindeki gencin o sıralarda bulunduğu konum itibarıyla zihnen ve kalben erişemeyeceği eserler ve isimler ile onları tanıştırmışlardır. Bu eserleri kısmen de olsa birlikte mütalaa etmişler, bu isimler hakkında ortak çalışmalar yapmışlardır. Üç muallimin yaptığı diğer bir faaliyet ise bu genç zihni kendi imkanları içinde erişemeyeceği üstatlar ve seçkin çevreler ile tanıştırmak olmuştur. Böylelikle bu üstatlar ve çevrelerle temasa gelen genç bir başka aleme doğru açılır ve yükseldi. Şehirde medeniyet ve kültür alanında çok özel ve birikimli etkinlikler olur. Üç muallim genç ve parlak zihni ve kalbi bu etkinliklere de dahil ederler. Hatta bir kısmına birlikte katılırlar.

Sonra her şeyde olduğu gibi burada da süreç sona ererdi. Genç mektepten mezun olur ve hayatına bir başka istikamette devam ederdi. Muallimle özel talebe artık ortak mekân ve ortak bir zamanda bulunmazlardı. Ancak her ikisinin de iç dünyalarında huzur ve itminan duyguları içinde hatırlanan özel zamanlar ve duygular kalırdı. Üç muallim için bu duyguların en güzeli ise kendilerine tevdi edilen kutsal emanetin ehline verilmiş olmasıydı.

Bu üç muallim kendilerine muhatap olan talebenin ihatasına ve tekamülüne göre ilimde ve ahlakta birlikte yürümüşlerdir. Tıpkı küçük bir çocuğun elinden tutan ve onu gezdirerek bilgi ve görgüsünü arttıran bir yetişkin gibi.

Eğitimde

iyi

Örnekler

*Türkiye Maarif Vakfı'nın
"Eğitimde İyi Örnekler"*

çalışması; Maarif Okulları arasındaki iletişimi ve etkileşimi artırmak, yapılan başarılı çalışmalarını okullar arasında yaygınlaştırmak, farklı bölgelerden gelen içerikleri tek bir platformda birleştirerek dünyadaki tüm eğitimciler için bir çalışma grubu aracılığıyla yürütülmektedir.

Öğretmenlerimizin

geliştirdiği yenilikçi programlar, materyaller, etkinlikler, uygulamalarla öğrenme ve öğretme süreçlerini kolaylaştıran, akademik gelişime katkı sunan, eğitimdeki tüm paydaşların iletişimini kuvvetlendiren bu platform, oluşturduğu etki ile dünyadaki tüm okulları birbirlerine yaklaştırarak kültürler arasında bir bağ kurmaktadır. Bu yaklaşımla 2019 yılında kurulan Eğitimde İyi Örnekler Çalışma Grubu, bu zamana kadar 100'ün üzerinde iyi örneği çeşitli etkinliklerle paylaşmış İyi Örnek sahipleri çalışmalarını sunma fırsatı bulmuştur.

2021 yılında gerçekleşen 1. İstanbul Eğitim Zirvesinde 48 İyi Örnek arasından seçilen 10 İyi Örnek katılımcılara sunulmuş, ayrıca web sitesi ve diğer dijital mecralarda tüm dünya eğitimcileriyle paylaşılmıştır. 2022 yılında iyi örnek sayısı 69'a çıkmış, bu çalışmalar içerisinde 6 İyi Örnek seçilmiştir.

AĞIRLADIĞIMIZ İYİ ÖRNEKLER

2. İSTANBUL EĞİTİM ZİRVESİNDE

Üretken Öğrenciler İçin Bilim Etkinlikleri

Türkiye Maarif Vakfı Venezuela Okullarında öğrencilere etkinlikler yoluyla bilim farkındalığı kazandırmak amacıyla Doğa Bilimleri, Mühendislik ve Teknoloji, Sosyal ve Beşerî Bilimler alanlarında öğrencilerimizin ilgi duydukları projeler, etkinlikler **“Bilim Şenliği”** adıyla bir araya getirilmektedir.

Sosyal Hayatta Etkili İletişim

Afgan- Türk Uluslararası Maarif Okullarında düzenlenen **“Sosyal Hayatta Etkili İletişim”** projesi, öğrencilerimizin sosyalleşmesi, etkili iletişim becerilerinin artması ve grup bilinci kazanmaları amacıyla farklı yaş gruplarındaki öğrencilerin bir araya gelmesiyle ev-renk sistemi adıyla oluşturulmuştur.

Yenilikçi Sunum Teknikleri

Etiyopya Kültürü ile Türk Kültürünün karşılaştırılması düşüncesine dayanan proje; **yemek, edebiyat, görgü kuralları** başlıklarında 21. Yüzyıl becerilerinden olan medya okuryazarlığı ve araştırarak öğrenme kazanımlarıyla eğitim dönemi boyunca sürdürülmektedir. Öğrencilerin hazırladıkları sunumlarla ilerleyen etkinlikte öğrencilerin milli kültürleri ve Türk kültürüne dair farkındalıklarının artması hedeflenmektedir.

Anne Baba Okulu

Pak-Türk Uluslararası Maarif Okulları'nda öğrenciyi odağa alarak ebeveynlerin okulla olan iletişimini artırmak, ebeveynlerin değişen dünya şartlarında ebeveynlik becerilerini geliştirmek, okul ile veli arasındaki iletişimi artırmak ve ailelerin eğitim sürecine dahil olmalarına katkı sağlamak amacıyla **Anne Baba Okulu projesi** hayata geçirilmiştir.

Maarif Şehri

Arnavutluk Uluslararası Maarif Okulları - Elbasan'da öğrencilerimizin dil gelişimleri, yer-yön becerileri ve inşa etme kabiliyetlerinin akademik ve sosyal-duygusal becerileriyle gelişmesine destek olması amacıyla uyarlama/role play etkinliği düzenlenmiş, kendi inşa ettikleri **Maarif Şehri** maketinde diyaloglar kurmaları sağlanmıştır.

Serdar Kılıç: Tabiata Ait Olduğumuzu Hatırlamalıyız

İnsanın ilham kaynağı, öğrendiği bilgileri pekiştirdiği yer tabiattır. Bunun farkında olmayan birisinden siz ne bilim ne sanat bekleyebilirsiniz. Tabiata yaklaşmayı bilmeyen insanın iç dünyası karanlıktır.

Bezir Bilgili

Biz sizi daha çok yaptığımız programlarla ve doğa belgeselleriyle tanıyoruz. Öncelikle sizin doğaya olan bu tutkunuz nasıl başladı?

Benim jenerasyonumun tabiatla olan ilişkisi şimdiki çocuklardan çok farklı türde ve çok daha kuvvetli bir ilişkiydi. Aslında her insanın içinde onun tabiata ait olduğu hissi vardır. Eksik olan şey bizim çoğu zaman şehirde doğup büyüyen bir çocukta bu hissi uyandıracak bir yol bulamıyor oluşumuzdur.

Babamın asker olması hasebiyle Türkiye coğrafyasını tanıma fırsatım oldu. Tayin olduğumuz yerler genellikle küçük yerleşim yerleriydi. 70'li, 80'li yıllarda gittiğimiz yerlerdeki okullar bile doğayla iç içeydi. Benim gittiğim okul da yürüme mesafesinde, bahçesi olan güzel bir okuldu. Şimdi cameralı binalarda okuyor çocuklar. Okuldan çıkıyor, tekerlekli bir aletin üzerinde evine geliyor, evde de kapalı bir ortamda vakit geçirmek zorunda kalıyor. Dolayısıyla insanın özünde olan o tabiat sevgisi küllerin altında kor gibi uyuyan, üstü külle kaplı, açığa çıkmayı bekleyen bir potansiyel olarak bekliyor. Eğer bir yol gösteremezsek çocuklarda bu potansiyel açığa çıkamadan külleniyor. Ben bu açıdan talihliydim. Tabiata ait olduğum duygusu büyüdüğüm çevre dolayısıyla hep güçlüydü. Zamanla bu sevgi içimde daha da yeşerdi.

Kendisi de bir Karapapak Türkü olan Serdar Kılıç'a TMV Mütevelli Heyeti Başkanı Prof. Dr. Ahmet Emre Bilgili Ahıska Türkleri ile ilgili bir kitap hediye etti.

İnsanın ilham kaynağı, öğrendiği bilgileri pekiştirdiği yer tabiattır. Gözlem yapabildiği, gözlemlerken yeni bilgiler edindiği yerdir tabiat. İnsan ürünü olan teknolojik icatlarda bunu görebilirsiniz. Uçağın kandan tutun da helikopterin uçma prensibine kadar, kullandığınız her türlü araç, tabiatta bir hayvan veya bitkinin davranışları örnek alınarak yapılmış araçlardır. Bunun farkında olmayan birisinden siz ne bilim ne sanat bekleyebilirsiniz. Tabiata yaklaşmayı bilmeyen insandan da daima karanlık şeyler çıkar. Benim tabiat aşkım, herkesin içinde olan bu hissi güçlendirmekle oldu. Çocukluğumda bulunduğum çevre, içimdeki ateşin küllememesini sağladı.

O zaman, çocukluğunuzda fark ettiğiniz bu potansiyelin üstünde durdunuz diyebiliriz herhalde?

Çocukken çok örgütçü bir yapım vardı. Arkadaşlarımı örgütler onları tabiata götürür-

düm. Sal yapmak için dereye, balık tutmak için göle giderdik. Bazen bir bahçede ya da ormanlık bir yerde kendimize barınak yapardık.

Yetiştirme çağlarımızda size ilham veren yol gösteren bir büyüğünüz var mıydı?

Elbette... Dedemin bu konuda emeği büyüktür. Dedemin kırsaldaki, o çok güçlü karakterli yaşamı beni çok etkilemiştir. Anlattığı hikayeler hayatımda derin izler bırakmıştır. Onun devam ettirdiği hikâye kültürü ve bilgisi atalardan mirastır. Bizim kültürümüzde masalcılık geleneği çok özeldir. Ben bir Karapapak Türküyüm, masalcıların bizde yeri başkadır. Elektriğin henüz evlere girmediği zamanlarda insanlar, uzun gecelerde bu masallarla vakit geçirmişlerdir. Dedem de bu geleneği sürdüren insanlardan biriydi ve anlattığı hikayeler benim tabiata olan merakımın gelişmesinde çok etkili olmuştur.

TABIATI YAŞAMAK GEREKİR

Öyle anlaşılıyor ki, doğayı doğal bir süreçle içselleştirmiş hatta bizatihi tabiatın bir parçası olduğumuza dair farkındalığı bu doğal yaşam içerisinde kazanmışsınız. Bu çok önemli. Şimdi, günümüz eğitim sistemlerine bakalım. Özellikle büyük kentlerde bazı özel okulların doğayla iç içe eğitim yaptıkları iddiası ile reklam kampanyaları yürüttüğünü görüyoruz. Bu tür yapay ortamlar tabiat sevgisi kazandırmak için yeterli olur mu?

Bu tür girişimleri tamamen satış ve pazarlama taktiği olarak görüyorum. Orada öğrencilere doğaya, tabiata gidin demiyorsunuz, tabiatı biz size getiriyoruz iddiasında bulunuyorsunuz. Asıl sakatlık burada. Aslında ben doğadan ziyade **"tabiat"** kelimesini kullanmayı tercih ediyorum. Doğa, Batı dillerinde Latince kökenli "Nature" demektir ve yeniden doğuş anlamı vardır. Evet tabiatın sürekli kendini yeniden üretmek gibi

bir tarafı var ama tabiat, bütün canlı ve cansız varlıkların bir düzene tabi olduğu alandır aynı zamanda. Bu nedenle, bizim de tâbi olduğumuz, parçası olduğumuz bu sisteme vurgu yapmak o tâbi olma ilişkisini öne çıkarmak amacıyla “tabiat” kavramını kullanmayı daha doğru buluyorum. Tabiat dokunulmamış olandır. Hangi düşünceyle birkaç ağaç dikerek tabiatla iç içe mekanlar oluşturabiliyorsunuz? Bence bu tabiatın istismarıdır. İnsanların içerisinde tabiatı kopuk yaşamının oluşturduğu bir acı, bir boşluk var. Bu acının istismar edilmesidir.

Her insanın içinde tabiat var ama bilinç düzeyinde örtük olduğunu söylediniz. Tabiata dair varoluş düzeyinde bir farkındalık için neler yapılabilir?

Dolaysızca tabiatla irtibat kurmak gerekir. Çevrenizdekilerle, ailenizle, arkadaşlarınızla tabiatın güzelliklerini hissedebileceğiniz yerlere gidebilirsiniz. Tek başına da gidebi-

İNSANIN ÖZÜNDE OLAN O TABİAT SEVGİSİ KÜLLERİN ALTINDA KOR GİBİ UYUYAN, ÜSTÜ KÜLLE KAPLI, AÇIĞA ÇIKMAYI BEKLEYEN BİR POTANSİYEL OLARAK BEKLİYOR. EĞER BİR YOL GÖSTEREMEZSEK ÇOCUKLARDA BU POTANSİYEL AÇIĞA ÇIKAMADAN KÜLLENİYOR.

lirsiniz ama sevdiğinizle tabiatla aktiviteler yapmak daha zengin bir deneyim yaşamınızı sağlar. Örneğin kırsalda yaşayan bir köylüye misafir olur, onun işlerinde, tarlasında, bahçesinde ona yardım eder, o hayatı anlamaya çalışırsın. Bu faaliyetler sizi tabiatla bağlar. Tabiatla gittiğimizde, bir resim sergisine gider gibi gidiyoruz. Oysa tabiatı yaşamak gerekir. Köylü bana kalırsa tabiatın içinde yaşayan en çevreci insandır. Eskiden köyde çöp bile olmazdı. Zaten sentetik bir ürün kullanılmazdı.

TABİATLA NASIL İRTİBAT KURABİLİRİM?

Başta kampçılık olmak üzere doğa sporlarıyla ilgilenmek isteyen bir insan işe nereden başlamalı?

Tabiatla bağ kurmak için doğa sporları bir taşıyıcı unsurdur. Doğa sporları, tabiatla bağ kurmanızı sağlayan bir katalizör görevi görebilir. Bunu kabul edelim. Bence en temel konu doğaya giderken sessiz olmaktır. Karavan, ATV gibi araçlar tabiatla gitmek

Röportaj

**HANGİ DÜŞÜNCEYLE
BİRKAÇ AĞAÇ DİKEREK
TABİATLA İÇ İÇE MEKANLAR
OLUŞTURABİLİYORSUNUZ?
BENCE BU TABİATIN
İSTİSMARIDIR. İNSANLARIN
İÇERİSİNDE TABİATTAN
KOPUK YAŞAMANIN
OLUŞTURDUĞU BİR ACI, BİR
BOŞLUK VAR. BU ACININ
İSTİSMAR EDİLMESİDİR.**

için uygun değildir. Orada, tabiatın sesinden başka ses olmamalı. Tabiatı dinlemek için bu gerekli. Kano, bisiklet gibi araçlar kullanılabilir. Basit yaşam gereksinimlerini çantana doldurup, bir yürüyüş planı yapıp, günde 5-6 km yürüyüp kamp kurarak bir rotayı takip edebilirsiniz. Bu aktivite çok

yararlıdır. Bütün bunlar sana doğada organize olmayı öğretir. Eksiklerini görmeni, yeteneklerini keşfetmeni ve yeteneklerine güvenmeni sağlar. Gün doğumundan güneş batana kadar geçen zamanı doğru kullanmayı öğretir. Özellikle telefonun çekmediği alanlarda, şehir hayatında bizi esir alan bağlardan kurtulmak için bu aktiviteyi yapmak çok faydalıdır. O zaman insan, kendi içine, özüne dönmeye başlar.

İngilizce 'Take care' kendine iyi bak demektir. Ama 'özüne yahşi bak!' demek, daha derin anlamlar içerir. Çekirdeğine,

geçmişine, atana, kültürüne, seni sen yapan bütün değerlere sahip çıkmayı telkin eden bir anlam vardır bu sözde. Tabiat da insanı özüne döndürür.

Hayat boyunca öğrendiğiniz bilgileri, tabiata olan merakınızı, insanlara ulaştırmak için programlar yapıyorsunuz, program fikri nasıl ortaya çıktı?

Başta da söylediğim gibi okul çağlarında arkadaşlarımı örgütlüyor doğaya götürüyordum. Bu yolla 30-40 arkadaşı olaya dahil edebiliyordum. Üniversite yıllarında kamp organizasyonları yapmaya başladım. Bunun çarpan etkisi yılda 300 ila 500 kişiyi kapsıyordu. Sonra, insanların tabiatla kopmuş bağlarını güçlendirmek için daha geniş kitlelere ulaşmak amacıyla televizyon programı yapma fikri ortaya çıktı. İstedik ki, bu program izlenebilsin. Sadece eğitim amacı olmasın, tabiatta yaşamayı uygulamalı olarak gösteren, merak uyandıran ve eğlendiren bir içerikle hazırlayalım bu programı. Mesela programda tamamen doğal malzeme kullanarak bir ev yaptık. İnşasında dikkate alınan fizik, matematik prensipler yanında, insanların bu evlerde nasıl yaşadıklarını, nelere ihtiyaç duyduklarını, nasıl çözümler bulduklarını da anlatan, tarihi, kültürel ve antropolojik bilgilerin de verildiği; dolayısıyla eğitim boyutu da olan bir program yaptık. Televizyonu bu açıdan bir nevi okul gibi kullanmış oldum.

Televizyon programı dışında başka ne tür faaliyetler yapıyorsunuz?

Mudurnu'da içerisinde nehirler, göller de olan 40 dönüm alanda, özellikle çocuk ve gençler için, doğa sporları, doğada hayatta kalma becerileri, ilk yardım, akşam ateş başı sohbetlerinin de olduğu eğitim programı yürüttüğümüz ve 22 yıldır faaliyette olan bir kamp alanımız var. Orada çoğunluğu Türk olmak üzere birçok gence eğitim imkânı sağladık. Bu kampımız yaz aylarında eğitim faaliyetleri yürütüyor.

Bunun haricinde firmalar düzeyinde eğitim çalışmalarını yürütüyorum. Şu ana kadar bin'in üzerinde firmanın üst düzey yöneticilerine liderlik, takım çalışması, stresle mücadele gibi konularda eğitimler verdim. Bu konularla ilgili seminerler ve organizasyonlar düzenledim. Türk Silahlı Kuvvetlerine, bazen tatbikatlarına da katılarak, hayatta kalma eğitimleri verdim. Bu eğitim çalışmalarını halen de devam ediyor. K12 seviyesindeki devlet okullarına sürekli seminerlere gidiyorum ve çocuklarımıza tabiat insan ilişkisini anlatıyorum. Uzun yıllar Tübitak Bilim Yayın Kurulunda görev aldım. Şu anda daha üst seviyede, Türkiye için, memleket için neler yapabilirim, onun peşindeyim.

Yaptığınız iş gereği sürekli dolaşıyorsunuz farklı farklı insanlarla karşılaşıyorsunuz. Ne tür geri dönüşler alıyorsunuz?

On üç yıldır belgesel yapıyorum. Finlandiya nüfusu kadar gence tabiat aşısı yaptık. Bütün Finlandiya'nın toplam nüfusuna denk sayıda Türk genci tabiata bilinçli bir şekilde çıkabilecek, orada yaşayabilecek ve hayatta kalabilecek donanıma sahip oldu. Bu insanlar ne iş yaparlarsa yaparlar işlerini doğayla bağlantılı bir şekilde sürdürebilir ve bu şekilde yaşayabilirler. Bu ne demek? Bir çocuğun tabiatla yaşayabilmesi, onun sağlıklı düşünmesine, ruh sağlığına doğrudan etki eder. Bedenini doğru kullanabilir. Çocuğun motor becerilerini güçlendirmek için de bu önemlidir. Motor becerilerinin doğru kullanımı bize tabiata ait bir varlık olduğumuzu hatırlatır.

İNSAN FITRATINA UYGUN BİR HAYATI TABİATTA VE TABİATLA GERÇEKLEŞTİREBİLİR. BİR BIÇAK KULLANMAYI, SEPET ÖRMEYİ AYNI ZAMANDA BİR TERAPİ OLARAK DÜŞÜNEBİLİRİZ. KULLANDIĞI BİR EŞYAYI İNSANIN KENDİSİNİN YAPABİLİYOR OLMASININ ÖZGÜVEN KAZANMAK AÇISINDAN ÖNEMİNİ DÜŞÜNÜN.

TABIAT İNSAN VE DİĞER CANLILARLA BİRLİKTE BİR BÜTÜNDÜR

Tabiata ait bir varlık olduğumuzu hatırlamak bize ne kazandırır?

Her şeyden önce bize müthiş bir özgüven kazandırır. İnsan fitratına uygun bir hayatı tabiatla ve tabiatla gerçekleştirebilir. Bir bıçak kullanmayı, sepet örmeyi aynı zamanda bir terapi olarak düşünebiliriz. Kullandığı bir eşyayı insanın kendisinin yapabiliyor olmasının özgüven kazanmak açısından önemini düşünün. Demek ki bu insan her durumda ayakta kalabilir.

Tarihe de baktığımızda iyi liderlerin ve devlet adamlarının bu tarz becerilerinin yüksek olduğunu görürüz.

Bir çocuğa bazı şeyleri kitaptan veya anlatarak öğretemezsiniz. Eğitim teorisyenleri de bu yöntemle aktarılan bilginin ancak %10'unun kalıcı olabileceğini söylüyor. Köyde yaşayan bir çocuk çobanlık yapmayı kitaplardan mı öğreniyor? Bizim usta çırak yöntemimizi göz önüne getirelim. Biz de eğitimlerimizde bunu yapıyoruz. Gençlerin deneyimleyerek, uygulayarak öğrenmelerini sağlıyoruz.

Bu şekilde tabiatla yaşamayı öğrenen çocuklar, sağlıklı düşünebilme kapasitelerini de artırıyorlar. Bu sadece kişinin kendisiyle alakalı bir yatırım değildir, bana kalırsa insana ve topluma da yatırımdır. Tabiatla yaşamayı öğrenen bir çocuk sağlıklı düşünür, sağlıklı ve güçlü aileler kurar.

Fatih Sultan Mehmet zamanında Türk devleti bence en üst seviyeyi yakalamıştır. Fatih özgüveni son derece yüksektir. Fatih savaşmadan toprak kazanabilen siyasi bir dehadır. Bu onun kendisini iyi tanıdığını, maneviyatı güçlü, insanların kalbine girebilen bir hükümdar olduğunu gösteriyor. Fatih'in tabiatla ilişkisinin çok güçlü olduğunu düşünüyorum. Nitekim kanunnamesinde, "yaş kesenin başını keserim" diyor. Tabiatı, insan ve diğer canlılarla birlikte bir bütün olarak algılayan bir ufka sahip. İncancımızda da bu yok mudur? Tabiatla ki her şeyi bir ayet olarak kabul etmiyor muyuz?

Doğadan kopan insan zaafa uğramış insandır. Tarzan filmini hepimiz izlemiştir. Orada anlatılan aslında doğada yaşayan insanın gücü değildi, şehirli, yükünü bile fillere, kölelere taşıtan, kaybolduğunda şaşırıp kalan modern insanın aciziyetiydi. Terapi gören insanlara bakın, genelde topaktan uzak yaşayan insanlar olduklarını görürsünüz.

Çok teşekkür ediyoruz.

Ülkeler ve Kùltürler

Avust

2022 sayımına göre Avustralya'nın nüfusu 26.001.000'dur. 1945 yılından itibaren ülkeye 7 milyondan fazla göçmen yerleşmiştir. Bugün Avustralya toplumunun %28'i Avustralya dışında, 200 farklı ülke ve bölgede doğmuştur.

U Necmi Uzun

Türkiye Maarif Vakfı Avustralya Ülke Temsilcisi

*Kendine Has Kültürü,
Yerlileri ve Göçmenleriyle*

*Farklılıkların
Zenginliğe
Dönüştüğü Ülke*

Avustralya

Ülkeler ve Kùltürler

Dünyanın keşfedilen son kıtası olan Avustralya, ana kıtanın yanı sıra güneyinde Tazmanya Adası ve etrafındaki çok sayıda küçük adadan oluşmaktadır. 7.617.930 km²'lik toprağı ile coğrafi açıdan dünyanın altıncı büyük ülkesidir. Avustralya, bilinenin aksine dünyanın en eski, en düz ve en kuru kıtasıdır. Aynı zamanda Avustralya, dünyanın en verimsiz toprak yapısına sahiptir.

En son yapılan 2022 sayımına göre Avustralya'nın nüfusu 26.001.000'dur. Avustralya çok kültürlü bir toplum olup 1945 yılından itibaren ülkeye 7 milyondan fazla göçmen yerleşmiştir. Bugün Avustralya toplumunun %28'i Avustralya dışında, 200 farklı ülke ve bölgede doğmuştur. Avustralya'da en çok İngiliz kökenliler (%33), Avustralyalı (%29.9), İrlandalı (%9.5), İskoçyalı (%8.6), Çinli (%5.5), İtalyan (%3.3), Yunanlı (%1.4) ve Hollandalı (%1.2) yaşamaktadır. Aborjinlerin de dahil olduğu diğer milletlerin oranı ise nüfusun yaklaşık %10'unu oluşturmaktadır.

Avustralya'da Anayasada belirtilen bir resmi dil bulunmamakla beraber ulusal dil olarak İngilizce kullanılmaktadır. Avustralya İngilizcesi diğer Angloskason ülkelerinden farklıdır. Avustralya'lılar İngilizceyi kısaltarak ve daha kaba bir aksanla konuşurlar. Ülkenin %23'ü evde İngilizce dışında bir dil kullanmaktadır. Bunlar, Çince (%2.7), Arapça (%1.4), Vietnamca (%1.3), Kanton dili (%1.2) ve Penjap dili (%0,9)'dir.

İngiliz subayı Teğmen James Cook'un 29 Nisan 1770'te Sydney'in Botany koyuna ayak bastığı anı simgeleyen resim.

Avustralya yerlileri olan Aborjinlerin kültürü dünyada yaşayan en eski geleneksel kültür olarak bilinir. Aborjinler, sanat, müzik, resim ve mistik ritüeller konusunda çok geniş bir geleneğe sahiptir.

Avustralya
Başkent: Canberra
Yüzölçümü: 7.692.024
km²

Nüfus: 25.726.900
Resmi Dil: Anayasal olarak belirlenmemiştir
Para Birimi: Avustralya doları (AUD)

Batı Avustralya,
Turuncu Banksia
Kır Çiçeği

Kırmızı-yeşil kanguru pençesi, (Anigozanthos manglesii) Batı Avustralya'ya özgü bir bitki türü ve bu eyaletin çiçek amblemidir.

YEMEK KÜLTÜRÜ

BBQ (Mangal)

Avustralya'da 75 milyon küçük baş hayvan bulunmaktadır. Yani kişi başına 3 koyun düşmektedir. Bu nedenle Avustralya'da et ve et yemekleri çok tüketilmektedir. Kısaca BBQ (barbecue) denilen dışarıda mangal ya da ızgara yapma kültürü Avustralya'da çok yaygın olan bir yemek kültürüdür. Mangalda özellikle kuzu eti ve hot dog (sosis) hemen her hanenin hafta sonu vazgeçilmez bir öğününü oluşturur.

Vegimite

Et dışında Avustralya'lıların en önemli yemeklerinden biri ekmeğe sürülerek yenen, çeşitli sebze ve baharat katkı maddeleri ve bira mayası ile yapılan bir marmelat türü olan Vegimite'dir. 1922'de Avustralya'da geliştirilen ve Avustralya dışında pek tüketilmeyen bu yemekle büyümeyen hiçbir Avustralya'lı çocuğun olmadığına inanılmaktadır.

Etlü Turta (Meat Pie)

Etlü turta, doğranmış veya kıyma ve sos, bazen soğan, mantar veya peynir içeren ve genellikle paket yemek olarak tüketilen el büyüklüğünde bir turtadır ve Avustralya iel Yeni Zelanda'da çok yaygın pratik bir yiyecektir. Avustralya'lıların özellikle fast food olarak tükettikleri bu börek Avustralya'da hamburgerden daha ünlü ve beğenilen bir yemektir.

Ülkeler ve Kùltürler

İKLİM

Avustralya çok geniş topraklara sahip olduğundan, iklimi bölgeden bölgeye önemli derecede değişiklik göstermektedir. Aynı anda bir bölge kuru çöl sıcakını yaşarken, başka bir bölge denize girer, başka bir bölgede ise sürekli yağmur yağar ve insanlar kışı yaşarlar. Avustralya, güney yarım kürede yer aldığından Noel ve yılbaşı yaz aylarına denk gelir.

Queensland denilen Avustralya'nın kuzey tropik bölgelerinde ıslak ve kuru bir mevsim vardır. Yılın yarısı ıslak, diğer yarısı ise kuru- dur. Bu bölge oldukça sıcak olup, tropik özelliğinden dolayı aynı zamanda Avustralya'nın tropik meyve deposudur.

Victoria, Güney Avustralya Eyaletleri ve Tazmanya bölgelerini kapsayan Avustralya'nın güney kesimleri ise daha yumuşak ve serin bir iklime sahiptir.

EKONOMİ

Avustralya 2022 yılı itibarıyla 1.725 trilyon ABD doları büyüklüğüne sahip ekonomisiyle G20 ülkeleri arasında 12. sırada bulunmaktadır. Ekonominin %80'ini hizmet sektörü (finans, sigorta, turizm, emlak vs.), %11,5'ini madencilik, %6'sını imalat sanayisi oluştur-

maktadır. Toplam işgücünün %78'i hizmet sektöründe istihdam edilmektedir. 2022'de kişi başına düşen milli gelir 54,907 USD olarak hesaplanmıştır.

Avustralya önemli bir doğal kaynak, enerji ve gıda ihracatçısıdır. Altın, demir cevheri, kurşun, çinko, uranyum ve diğer birçok maden rezervi bakımından dünyada ilk sıralarda yer almaktadır. Ülkenin bereketli ve çok çeşitli doğal kaynakları yabancı yatırımlar için önemli fırsatlar sunmaktadır.

Avustralya'nın başlıca ihracatını metal cevheri, kömür, doğal gaz, mineral yakıt, yağ, inci, et ve hububat oluşturmaktadır. Avustralya, yurtdışından en çok makine ve cihaz, mineral yakıt, yağ, kara taşıtları ve elektronik ürünler ithal etmektedir.

ÖNEMLİ ŞEHİRLERİ

Avustralya'nın başkenti Sydney olarak bilinmesine rağmen, değildir. Sydney, Avustralya'nın en büyük kenti, iş ve ticaret merkezidir. Başkent, Avustralya şehirlerinin aksine, planlanmış bir şehir olarak kurulmuştur ve Sydney'e 160 km uzaklıktaki Canberra'dır. Avustralya'nın ayrıca, 6 eyaletinin her birinin bir başkenti bulunmaktadır. Nüfusu en yoğun eyalet olan Yeni Güney Galler (New South Wales)'in başkenti Sydney'in nüfusu 5.312.000'dir. Avustralya'nın ikinci büyük kenti ve ülkenin spor, sanat, kültür ve aynı zamanda tarım şehri olan Melbourne, Victoria Eyaleti'nin başkentidir ve nüfusu 5.078.000'dir. Diğer şehirleri ise sırasıyla Brisbane (2.280.000), Perth (1.985.000), Adelaide (1.306.000), Canberra (395.790), Hobart (206.097) ve Aborjinlerin yoğun olduğu Darwin (132,045)'dir.

ÜLKENİN TARİHİ

Avustralya'ya ilk insanlar 50-65 bin yıl önce Endonezya, Malezya, Güney Timor, Filipinler gibi Güneydoğu Asya ülkelerinden gelmişlerdir. Ülkenin yerlileri olarak kabul edilen bu insanlar, ortadaki çöl bölgesi dahil, ülkenin her tarafına yayılmışlardır. Aborjin adı verilen bu yerliler sanat, müzik ve mistik gelenekleri ile günümüze kadar gelen, insanlık tarihi açısından da önemli bir halktır.

Avustralya kıtasının Batılılar tarafından tanınması, 16. Yüzyılda Portekizlilerin ve

İspanyolların Avustralya kıyılarındaki adaları keşfetmeleriyle başlar. Daha sonra 1606 yılında Hollanda ve 18. yüzyılda da İspanyol gemicileri defalarca kıtaya gelip giderler. Endonezyalı balıkçılar da aynı yıllarda Avustralya'ya sık sık gelirler. Ancak, 1770 yılında İngiliz Yüzbaşı James Cook, askerleriyle kıtaya ayak basar ve Büyük Britanya adına bu topraklarda hak iddia eder. İlk İngiliz donanması Ocak 1788'de kıtaya ulaşır ve resmi olarak kıta Büyük Britanya'ya bağlanır.

İngiltere'nin Avustralya'yı sömürgesi olarak ilan etmesinin ardından Avrupa'dan ciddi bir göç başlar. İngiliz Devleti, ülkede dolan hapishanelerini boşaltmak için Avustralya'nın keşfini bir fırsat bilir ve on binlerce mahkumu gemilerle yeni ülkeye sevk eder. Avustralya'ya gönderilen göçmenlerin önemli bir kısmı, uzun gemi yolculuklarında yolda ölür. Ülkeye ulaşabilenler ise ciddi hastalıklarla mücadele ederler. Hayatta kalabilenler, mahkum oldukları için hem isyankardılar hem de İngiliz Devletinin umduğu şekilde yeni bir ülke kurmak için çalışma eğiliminde değildiler. Bunun yanı sıra, yerlilerin saldırıları da ciddi şekilde işleri aksatıyordu.

Avustralya toprakları o güne kadar el değmemiş olduğundan Avrupalılar, başta altın olmak üzere kıymetli madenler olduğunu keşfettiler. Altının keşfi ile başta İngiltere olmak üzere Avrupa'nın hemen her yerinden Avustralya'ya ciddi göçler yaşanmaya başladı. Aynı zamanda Aborjin

saldırılarına bertaraf etmek için yerlilerin öldürülmesi yasal olarak serbest bırakıldı ve bu dönemde meydana gelen çatışmalarda Aborjinlerin bir milyon olarak tahmin edilen nüfusu ciddi şekilde azaldı.

Avustralya Devleti, 19. yüzyılda 6 eyalete bölünerek İngiltere'ye bağlı federal bir devlet olarak kuruldu ve sistemini de federal parlamenter monarşi olarak belirledi.

Platypus

Dingo

Koala

AVUSTRALYA'DA DOĞAL YAŞAM

Avustralya en çok doğal yaşamı ile bilinir. Avustralya'nın flora ve faunası kendine özgüdür. Dünyada başka hiçbir yerde yaşamayan ve sadece Avustralya'da yaşayan 7 hayvan türü bulunmaktadır. Bunların en çok bilineni kanguru, koala, **Tazmanya canavarı** ve **platypus**'tur.

Bu 7 tür dışında Avustralya'nın kendine özgü birçok başka hayvan ve bitki türü de bulunmaktadır. Örneğin **dingo**, bu 7 hayvan türü içinde sayılmayan ama kurt, tilki, çakal ve köpek türlerinin ortak genetik yapısını taşıyan ve çölde yaşayan Avustralya'ya özgü bir hayvan türüdür.

Avustralya'nın ilk yıllarında incelemeler yapan bilim adamları özellikle platypus'u incelerken bunun bir şaka olduğunu sandılar. Zira, gagası ile ördeğe benzeyen ve perdeli ayakları ile yüzebilen, hem suda hem de karada yaşayabilen bu hayvan, yer yüzünde yumurtlayan tek memeli hayvan olarak bilinmektedir.

AVUSTRALYA GEZİ REHBERİ

Bir Avustralya plajı

Avustralya Plajları

Avustralya uçsuz bucaksız sahil, kumsal ve plajları ile ünlüdür. Bir insan günde bir plaja gittiği takdirde, tüm plajları ancak 27 yılda gezebilir. Avustralya kumsalları son derece berrak ve temizdir. Hatta dünyanın en beyaz kumsalları ve en berrak suları Avustralya plajlarında bulunur. Dolayısıyla Avustralya'da iç turizmde plajlarda yüzmek, sörf ve kano yapmak oldukça yaygındır.

Sydney Opera Binası

Avustralya'nın ve hatta dünyanın önemli ikonik yapılarından biri Sydney Opera binasıdır. İnsan dehasının yarattığı bir şaheser olarak kabul edilen yapı, UNESCO Tarihi Miras listesine de

Sydney Opera Binası

Uluru

girmiştir. Opera binası dünyanın en iyi gösteri merkezlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Binada birçok tiyatro ve konser salonu bulunmaktadır. Opera binasında yılda 1500 üzerinde gösteri yapılmakta ve 1.2 milyondan fazla seyirciye hitap etmektedir.

Uluru

Ayers Rock olarak da bilinir. Avustralya çöl bölgesinde kumtaşından oluşan devasa tek bir kaya parçasıdır. Rengi kırmızıdır.

Uluru yaklaşık 2 km uzunlukta, 1,7 km genişliğindedir ve çevresi 10 kilometredir. Zirvesi deniz seviyesinden 869 metre yüksektedir. İngiliz sömürgecilerin keşfinden evvel, Aborjinlerin törensel ritüellerini yaptıkları, tarihsel birikimlerini korudukları kutsal bir alan olarak kabul edilirdi. Ayrıca Avustralya yerlilerine ait, bölgede bulunan, kutsal tarihi eşyaların bir kısmı sömürgeciler tarafından yağmalanarak müzelere götürülmüş, bir kısmı ise yerli Aborjin kabileleri tarafından boşaltılmıştır. Uluru, hem yerli hem yabancı turistler için önemli bir ziyaret yeridir.

KÜLTÜR VE SANAT

Avustralya'da kültür ve sanat etkinlikleri yaşamın bir parçasıdır. Avustralya'da halkın %98'i sanatçı, sanat alanında bir çalışan ya da sanatsever olarak kültür ve sanat etkinliklerine katılır. Avustralya'da bu alandaki eğitim dahil, kültür ve sanat faaliyetlerinden elde edilen gelir 2018 yılında \$115.2 milyar AUD'dir. Canlı gösteriler için aynı yıl bilet satışlarından elde edilen gelir, \$2.2 milyar AUD olmuştur.

Bir Savaşla Başlayan Dostluk

Tarihte büyük bir savaştan sonra güçlü ve çıkarıcı bir dostluğun ortaya çıktığı ender örneklerden biri Türkiye'nin Avustralya ile olan dostluğudur. Temelleri 1915 yılında Çanakkale'de, Gelibolu'daki siperlerde atılan bu dostluk bugün ikili ilişkilerimizin her boyutunda kendini göstermekte, ülkelerimiz dünyaya aynı mercekten bakabilmektedir.

Dostluğumuzun bir diğer önemli unsurunu önümüzdeki yıl Avustralya'ya gelişlerinin 55. Yılı dönümünü kutlayacağımız Avustralyalı Türklerin mevcudiyeti oluşturmaktadır. Artık ikinci, hatta üçüncü neslini başarıyla yetiştiren Avustralyalı Türklerin dini, millî ve kültürel değerlerini koruyarak Avustralya toplumuyla başarıyla bütünleşmiş olmaları gurur verici ve diğer ülkelerde yaşayan vatandaşlarımız için de bir model niteliğindedir.

Cumhuriyetimizin 100. Yılıni kutlamaya hazırlandığımız bu dönemde Avustralyalı Türklerin yaşamın her sahasında ve her alanda Avustralya'ya ve dolayısıyla iki ülke işbirliğine katkıda bulunduğunu görmek bizlerin göğsünü kabartmaktadır. Türk toplumu bu vasıflarıyla ülkelerimiz arasında değerli bir köprü teşkil etmektedir.

Yaklaşık 150 bin Avustralyalı Türk'e ev sahipliği yapan Avustralya ile Türkiye ortak değer ve idealleri paylaşmaktadır. Bu itibarla, iki ülke arasında tarihi dostluktan neşet eden işbirliğini her alanda daha da geliştirmek için elverişli bir zemin bulunmaktadır. Avustralyalı Türklerin varlığı ve yaşadıkları toplumlardaki konumları ilişkilerimizin ilerletilmesi ve derinleştirilmesi çabalarımızın temel unsurlarından biridir. İşte bu noktada, kurulduğu günden bu yana gerçekleştirdiği çalışmalarla dünyanın 5. büyük eğitim kurumu haline gelen ve "iyi insan yetiştirmek" üzere eğitim öğretim faaliyetleri gerçekleştiren Türkiye Maarif Vakfı çok önemli bir yere sahip bulunmaktadır.

Kaliteli eğitimle nitelikli üniversitelere yerleştirilen gençlerimizin Avustralya'da eksikliğini çektığımız

Korhan Karakoç
Türkiye Cumhuriyeti Canberra
Büyükelçisi

önemli mevkilere ulaşması ve gençlerimizin özünden kopmadan yaşadıkları kıtada, bayrağımızı ve ülkemizi muhtelif branşlarda en üst seviyede temsil etmeleri temel gayemizdir.

Avustralya ülkemizin Asya-Pasifik bölgesindeki en önemli ortaklarından biri konumundadır. Birleşmiş Milletler, G20 ve MIKTA gibi çok taraflı platformlarda karşılıklı anlayış temelinde ortak gayelerle hareket ettirmiş bir ülkedir.

15-16 Kasım 2022 tarihlerinde gerçekleştirilen G20 Bali zirvesi kapsamında Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan ile Avustralya Başbakanı Anthony Albanese'nin MIKTA liderler buluşması vesilesiyle biraraya gelmesi uzun bir aradan sonra üst düzey ikili temaslarımızın canlandırılması bakımından ilham verici olmuştur. 2022 yılı içerisinde Dışişleri Bakanımız Sayın Mevlüt Çavuşoğlu ile Avustralyalı mekidaşı Penny Wong arasında da çeşitli görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Önümüzdeki dönemde gerçekleştirilebilecek Cumhurbaşkanlığı ve Dışişleri Bakanlığı düzeyindeki ziyaretler halihazırda müspet olan ikili ilişkilerin daha da ileriye götürülmesine vesile olacaktır. Avustralya Genel Valisi'nin Türkiye'ye ve Sayın Cumhurbaşkanımızın Avustralya'ya uzun bir aradan sonra Cumhurbaşkanlığı düzeyinde yapacağı ziyaret ilişkilerimize şüphesiz ivme kazandıracaktır.

Mevcut küresel sinamaların ulusal ekonomiler üzerindeki olumsuz etkilerini artırdığı bir ortamda, G20 üyesi olan Avustralya ile Türkiye arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi, çeşitlendirilmesi ve derinleştirilmesi önem arz etmektedir. Bu itibarla, ticari ilişkilerimiz bağlamında atılabilecek somut adımların ayrıntılarıyla ele alınabilmesini teminen, Türkiye-Avustralya Karma Ekonomik Komisyonu Toplantısı'nın (KEK) ve Toplantı marjında bir İş Forumu'nun en kısa zamanda düzenlenmesine yönelik çalışmalarımız sürdürülmektedir. Ülkemizin bayrak taşıyıcısı THY'nin Avustralya uçuşlarını 2023 yılında başlatması da keza planlama halindedir. Bu adımların ilişkilerimize her alanda boyut kazandırması beklenmektedir.

Hint- Pasifik bölgesinin uluslararası konjonktürdeki yeri de göz önüne alındığında son toplantısı 2013 yılında yapılan "Savunma Sanayi İşbirliği" mekanizmanın canlandırılması da gündemimizdedir. Savunma sanayinde ulaştığımız seviyeyi Avustralya gibi dost ve müttefik ülkelerle paylaşmaya hazırız.

Tabiatıyla ikili ilişkilerimize yapılacak en büyük yatırım eğitim alanında olacaktır. Avustralya'da siyaset, ekonomi ve kültürel alanlarda ülkemize müzahir başarılı nesiller yetiştirilmesi ve toplumumuzun çocuklarına doğru eğitim verilmesi noktasında Maarif Vakfımız hayati bir rol oynayacaktır.

Avustralya'daki Maarif okullarından mezun olacak gençlerin ülkelerimiz arasındaki ebedi dostluğun gelecek nesillere aktarılmasına, 107 yıl önce Gelibolu kıyılarında temelleri atılan mesafe tanımayan gönül bağının önümüzdeki yüzyıllara ulaştırılmasına ve binlerce kilometre uzaktaki iki halkın birbirini daha sıkı kucaklamasına vesile olacağına inanıyoruz.

Avustralya'da Türkiye Maarif Vakfı

Avustralya'da 4 yıl önce 45 öğrenciyle eğitim öğretime başlayan Maarif okulu, 2022 yılında 500 öğrenci sayısına ulaşarak Avustralya'nın en hızlı büyüyen eğitim kurumu olmuştur. 2023 yılında okula 1000 öğrencinin kayıt yaptırması beklenmektedir.

2018 yılında Avustralya'da kurulan Avustralya Türk Maarif Vakfı, 4 yıl önce ülkenin en büyük nüfusuna sahip **Sydney** şehrinde, kiralık bir okulda Avustralya Uluslararası Maarif Okulları adı altında eğitim öğretime başlamıştır. 2020 yılının ortasında uzun süren resmi işlemlerden sonra **Auburn** semtindeki kendi binasına taşınmıştır. Okulun kendi kampüsüne taşınması da çevrede yaşayan bölge sakinleri tarafından büyük bir sevinçle karşılanmış, çok sayıda veli çocuğunu okula kaydettirmek için sıraya girmiştir. Okulun 2023 yılı kayıt listesinde 1000'den fazla öğrenci beklenmektedir. Yeni yapılacak olan ana binaların temeli de geçen sene atılmıştır. Projenin temel atma törenine; Türkiye Cumhuriyeti Canberra Büyükelçisi Korhan Karakoç, Sydney Başkonsolosu Ali Sevim, Federal Senatör Kristina Keneally, Yeni Güney Galler Eyaleti Liberal Parti Başkanı

Phillip Ruddock, İşçi Partisi Başkanı'nı temsilen milletvekili ve Gölge Çokkùltürlülük Bakanı Stephen Kamper, milletvekilleri, veliler, Maarif öğrencileri ve çok sayıda davetli katılmıştır. Yeni binaya 50 milyon dolarlık yatırım yapılarak içinde kütüphanesi, kültür merkezi ile topluma muhteşem bir tesis kazandırılacaktır. Projenin ana binası 2023 Nisan ayında tamamlanacaktır. 2023 yılında Anaokulundan lise 9.sınıfa sınıfa kadar eğitim veren okul öğrenci sayısını 4 yılda 45'den 500'e çıkararak Avustralya'nın en hızlı büyüyen okulu haline gelmiştir.

Okulun iki dilli eğitim vermesi ana dili Türkçe olan veliler için çok önemli bir unsur oluşturmakla birlikte diğer milletlerden aileleri de cezbetmektedir. Okul her millettten öğrenci ve velilere kapılarını açık tutup çok kùltürlülüğü destekleyen bir öğrenme ortamına sahiptir. Türkçe dersleri uzman eğitim kadrosu eşliğinde etkili dil öğretim

metodları ile sunulmaktadır. Okul **'Bir Yüz Bir İnsan'** dil öğrenim metodunu uygulamaktadır yani iki dil aynı anda bir öğretmen tarafından öğretilmemektedir. Avustralya Uluslararası Maarif Okulları ülkede iki dilli eğitim veren birkaç özel okuldan biri olarak sosyal ve kültürel etkinliklere de büyük önem vermektedir. Okul; bağlama, mehter, ilahi ve Türk halk müziği korusu ve halk oyunları gibi kültürel kulüplerin yanı sıra; tiyatro, satranç, piyano, keman ve robotik gibi çeşitli kulüplerle de öğrencileri her açıdan donanımlı yetiştirmektedir.

Okulda yıl içinde öğrencilerin sosyal bireysel yönlerini güçlendirmelerine yardımcı olacak eğitimler de verilmektedir. Akran zorbalığı ve başa çıkma yolları, arkadaşlık ilişkileri, ergenlik dönemine hazırlık, kitap okuma, liderlik, elektronik sigara içme önleme atölyesi, polis karakolundan, gençlik irtibat görevlilerinden bilgilendirme semi-

program olan PBIS, Sidney’de sadece yıllık 5-6 okulun kabul gördüğü bir programdır ve okul, bunun için devletten maddi destek almaktadır. Program okulun kaliteli öğretme ve öğrenmeye elverişli etkili ortamlar tasarlama ve uygulama kapasitesini geliştirmektedir. Okul olarak her iki haftada bir toplantılar yapılarak okul disiplin sistemini geliştirmeye çalışırken aynı zamanda okul aylık olarak bağımsız okullar birliğinin PBIS eğitimlerine katılmaktadır.

2022 yılı Kasım ayında Türkiye Maarif Vakfı Başkanı Prof. Dr. Brol Akgül, Avustralya Maarif’i ziyaret edip öğrenciler, veliler ve öğretmenler ile birebir görüşmüştür. Aynı hafta içerisinde Maarif Bağış Etkinliği de Prof. Dr. Birol Akgün ve Canberra Büyükelçisi Sayın Korkan Karakoç’un katılımıyla gerçekleşmiştir.

Okulun açıldığı ilk yıldan itibaren hem akademik hem de sosyal ve kültürel çalışmalarla adını başarı ile duyurmayı başaran okul 2022 yılında Avustralya Eğitim Ödüllerinde Mükemmellik ödülünü de sahibi olmuştur. Bu ödülü alabilmek için öğrencilerin başarısından öğretmenlerin takım çalışmasına ve okulun liderlik kapasitesinin ne kadar güçlü olmasına kadar birçok kriterde yarışarak ülkenin en ileri gelen eğitim uzmanları tarafından değerlendirilmeye tabi tutulmuştur.

nerleri gibi özel eğitimler her yıl okulda öğrencilere sunulmaktadır.

Öğrenciler, yıl içinde okul müfredatı dışında da kültürel ve sosyal etkinliklere katılabilmektedirler. Bu etkinliklerden bazıları şu şekilde sıralayabiliriz: kültürel uyum günleri, çılgın saç günleri, akran zorbalığa ve şiddete karşı ulusal gün, kanser derneklerine bağış için sabah kahvaltuları, mezuniyet günleri, huzur evi ziyaretleri, ulusal, milli ve dini bayram kutlamaları, yol güvenliği bilgilendirme günleri, pijama günü,

bölgedeki okullar ile belediye başkanlığında münazara yarışması, müze ziyaretleri, okul gezileri, öğrenci iftarları, anneler günü kahvaltuları, babalar günü hediye stantları, şehitleri anma günleri, spor karnavalları, Avustralya’nın yerel halkı Aborjinleri hatırlama günleri, uluslararası münazara yarışmaları, öğrenci kermesleri, başka okullar ile dostluk maçları, ruh sağlığı farkındalık haftası, veliler için seçmeli dersler hakkında bilgilendirme seminerleri, kitap karakteri yürüyüşü, yemek yarışmaları, bilim yarışmaları ve haftasonu kampları...

Okul 2022 yılında Avustralya Bağımsız Okulları tarafından başlatılan yeni bir girişimin parçası olan Pozitif Davranışsal Müdahale ve Destek Programına (PBIS) katılma fırsatı da yakalamıştır. Toplam üç yıllık bir

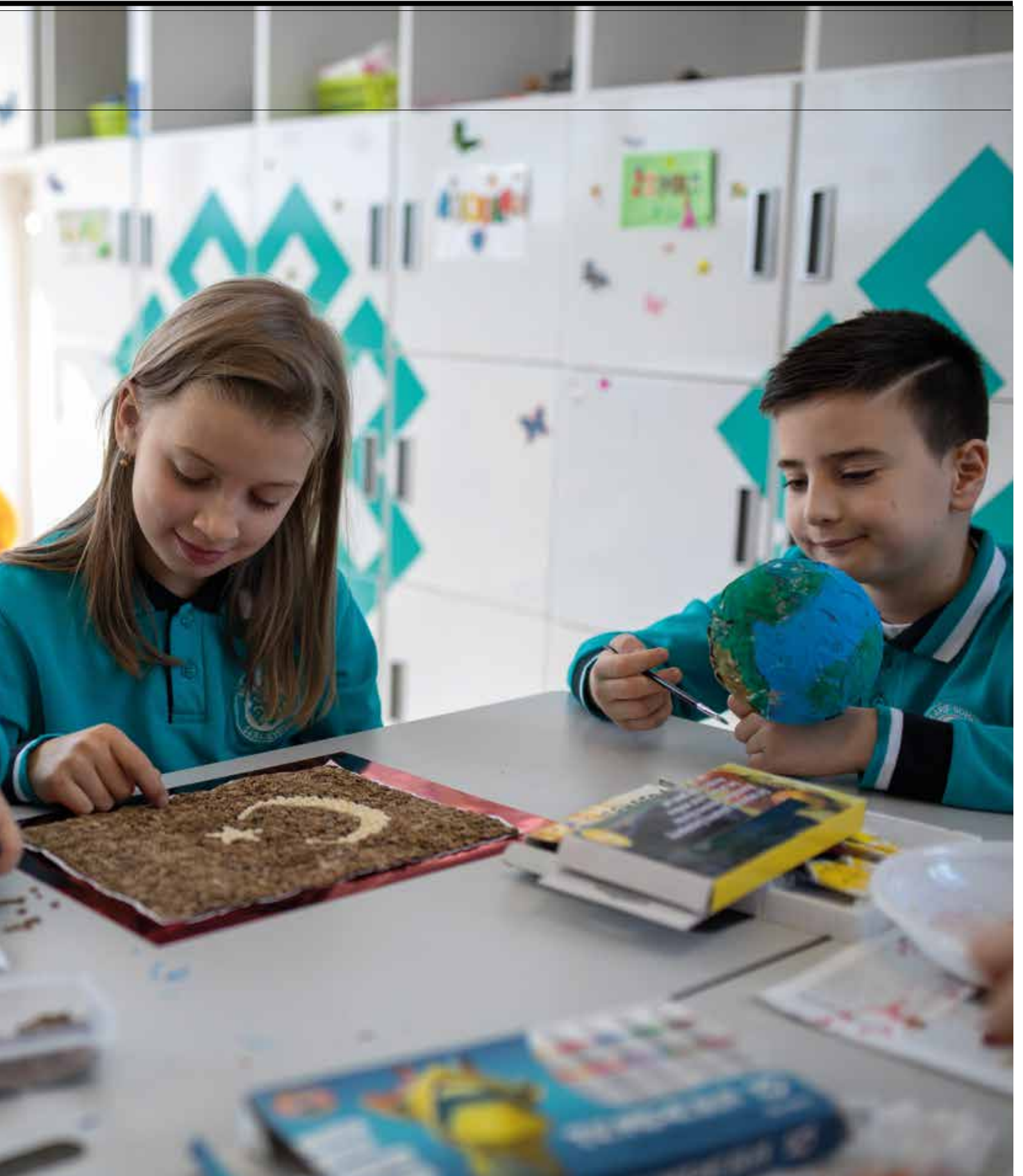
Selim Cerrah

Türkiye Maarif Vakfı Mütevelli Heyeti Üyesi

Hakikat Temelli Bir Eğitim

İslâm âleminin iyi yetişmiş insan ihtiyacı dikkate alınarak eğitim verilmelidir. Düşünürler ve eğitimciler bizi böyle bir hedefe taşıyacak modelleri ortaya koymalı, “Kâmil insan” kimdir, nasıl yetişir soruları esas alınarak işe başlanmalıdır. Eskimez yeniye kulak vermek, “Hakikat” temelli, şefkat ve merhamet yüklü bir eğitim süreci inşa etmek gerekir. Nesilleri oldukları kişiden başkası hâline getirmek isteyen uygulamalar birer dayatma aracı olarak görülebilir.

Her ülkenin kendi ihtiyaçlarını esas alan ancak genel talepleri de karşılayacak bir eğitim ortamı inşa edilmesinin imkânları üzerinde çalışmak gerekiyor. Meselelere doğru yerden bakmaya başladığımız zaman mesafe almak daha kolay olacaktır. Eğitimin amacı sadece bilgi vermek değildir, ömür boyu öğrenmenin devam etmesinin sağlanması gerekir. Her toplumda eğitime ilişkin problemler vardır ama asıl sorun eğitime bakışla ilgilidir. Bu sorunları aşmak için bize özgü ve toplumun değerlerinden beslenen farklı metotlar geliştirmeliyiz. Batıda geliştirilen metotlar kendi toplumlarının ihtiyaçları veya eğitimi kurgulayan merkezlerin beklentilerini karşılamak için gerekli, yeterli olabilir ama hiçbir ilaç her hastalığa şifa olmaz.

Başka anlayışlara bütünüyle teslim olmayı terk etmeliyiz. Batı, insanın günahkâr doğduğunu düşünür ve eğitim sistemini bu tasavvur ile ortaya koyar. Biz insanın günahsız doğduğunu bilerek yaşarız. Bu anlayışa uygun eğitim sistemi ortaya koymak gerekir.

Ezberci anlayışın düşünen nesiller yetiştirmesi zordur. Akıllı doğru kullanan, duyguları geliştiren yaklaşımları esas almalıyız. Düşünen insan yerine okumuş çocuk yetiştirmeyi amaçlayan eğitim sistemi sermayenin ihtiyacına uygun eleman yetiştirir, kapitalizmin değirmenine su taşır.

İÇERİK Mİ, USUL MÜ?

Eğitim genel olarak Amerikan kültürü ile İngilizce hakimiyeti altında yürüyor. Bu durum huzur vermez, daha çok hız ve haz peşinde olmayı öğretir, çatışmacı ve rekabetçi çizgide yürür, kullan at denilen “**pop kültür**” buradan beslenir. Nesilleri kendi menfaatlerini temin etmek için yaşayan ve sadece almaya hazır olacak şekilde değil, insanlık yararına işler yapmaya, paylaşmaya teşvik edecek bir eğitim sistemine ihtiyacımız var. **Yapılandırmacı** veya **davranışçı metot** insanı bir nevi laboratuvar malzemesi gibi gördü, bir müddet sonra ise biz yanlış yapmışız, pardon diyerek hikmeti tüketti, insanî olanı azalttı.

Yeni küresel trendler içeriğe mi usule mi önem verir, net olarak ortaya konulamamıştır. Bu konularda karar vermek, farklılıkları ve ortak paydada buluşmayı tartışmalıyız. Ezberci anlayışın düşünen nesiller yetiştirmesi zordur, bu problemi gören, akıllı doğru kullanan, duyguları geliştiren yaklaşımları esas almalıyız. Düşünen insan yerine okumuş çocuk yetiştirmeyi amaçlayan eğitim sistemi sermayenin istihdam ihtiyacına uygun eleman yetiştirir, kapitalizmin değirmenine su taşır.

Okulda öğretilen bilgiler kısa zamanda unutulur, eğitim bunu bilerek yapılmalıdır. Kalıcı olması gereken; ilkeler, davranışlar, duygular ve değerlerdir, yatırımı da oraya yapmak gerekir. Yarın terk edilecek ve işe yaramayacak bilgileri nesillerin zihinlerine yüklemeyelim. Albert Einstein'ın; “*Eğitim, okulda öğrenilen her şeyi unuttuktan sonra geriye kalan şeydir*” der. Öğrenciler; okulda öğrendikleri bilgiyi, gündelik hayatta karşılaştıkları sorunları anlamak, problemleri çözmek için kullanamıyorsa, okulda geçirilen zaman, kayıp zaman olarak görülebilir.

Bilgi yüklemeyi, test başarısını amaç edinen öğretme çabası, okulu cazip bir yer olmaktan çıkarır. Okullar yetenekleri körelten, vakti israf ettiren, insanlara itaatkâr olmayı aşılardan anlayışa hizmet etmemelidir. İsmet Özel, “*Türkiye’de bütün eğitimin amacı, uşak*

olmaya yetecek kadarını bilmekle sınırlıdır der. Bernard Shaw, *“Eğitimime okul yüzünden uzunca bir süre ara vermek zorunda kaldım”* der. Peter Ustinov ise, *“Okulda öğrendiklerimi unutmak için on beş yılını harcadım”* der.

Nesilleri ayırıştıran, bölgesel dengeleri bozan seçkin okul anlayışı eğitimde eşitliği ve adaleti sağlayamaz, denge yok olur. Talepler sadece yerel olunca sonuç tatminkâr olmayabilir. Veli beklentileri evrensel anlayışları gözeterek dikkate alınmalıdır. Anaokulu, İlköğretim, ortaöğretim ve üniversite eğitimi nasıl olmalı, bunun modelleri orta-

ya konulmalıdır. Öğrencilerin yetenekleri geliştirilmeli, onlara ilgilendiği alanda yeni ufuklar açılmalı, rekabetçi dünyada yeni alanlar geliştirmek için gereken çalışmalar yapılmalıdır. Modeller tartışılmalı, öneriler sunulmalıdır.

İslâm âleminin iyi yetişmiş insan ihtiyaçlarını dikkate alarak eğitim verilmelidir. Düşünürler ve eğitimciler bizi böyle bir hedef taşıyacak modelleri ortaya koymalı, **“Kâmil insan”** kimdir, nasıl yetişir soruları esas alınarak işe başlanmalıdır. Eskimez yeniyi kulak vermek, **“Hakikat”** temelli,

şefkat ve merhamet yüklü bir eğitim süreci inşa etmek gerekir. Nesilleri oldukları kişiden başkası hâline getirmek isteyen uygulamalar birer dayatma aracı olarak görülebilir.

Din ile ilim arasındaki bağı kuran temel değer **tevhid** anlayışıdır. Bu anlayış Allah'ı idrak etmenin kilit taşı olan birlik ve bütünlük duygusunu öğretir. İslâm ilim geleneği ilk dönemlerinde odağında tevhid ilkesi olan bir anlayış ortaya koymuş ve cami merkezli yürütülmüştür. Zamanla eğitim camiden çıkıp tekke merkezli hâle gelmiş,

orada kalbi esas alan **irfan** kültürüyle bezenen şuur varlığını devam ettirmiştir. Nihayet medreseye kaymış olan ilim geleneği burada da tevhid nazarı ile Allah'ın birliği ile tabiatın bütünlüğü ilkesini öğretmeye devam etmiştir. Böyle bir hakikati yerleş-tiren yaklaşımla yola devam edilmelidir.

DİJİTAL ÇAĞDA İNSANI İHMAL ETMEMELİYİZ

Pandemi sonrasında gördük ki uzaktan eğitime hazır olmayan sadece öğrenciler değildi, okullar, devlet ve öğretmenler de hazırlıksız yakalandı. Bazı devletler hızlı davranarak yeni duruma adapte oldular ama imkânları zayıf, öngörüsü az olan devletler burada da treni kaçırdı veya geç kaldılar. En fazla geç kalan ise maalesef öğretmenler oldu, zîra dijital öğrenme konusunda isteksiz olan veya kendisini yetersiz gören bazı öğretmenler yeterli hız ve kalitede sisteme adapte olamadılar. Dijital eğitim modeli öğrencilerde var olan bağımlılığı artırdı, buna karşı daha can cana, insan insana dokunuşlara ihtiyaç var. Bağımlılık sarmalından nesilleri korumak için daha az dijital veri kullanmak iyi olur.

Neyi esas alalım ki nesiller daha bugün eğitilmiş olsun; buradan başlayarak meseleye çözüm getirebiliriz. Müfredat temelli, öğretmen temelli, öğrenci temelli eğitim modelleri var, aktivite temelli yaklaşım veya internet tabanlı eğitim gibi yeni trendler de var ve bundan dolayı da kafalarımız oldukça karışık. Öğrenci merkezli yaklaşım bir tuzaktır, **kadim geleneği** esas alarak hoca/öğretmen merkezli yaklaşımı devam ettirmeliyiz. Okulda bizi daha yaşanabilir bir dünyaya taşıyacak idealler ve değerler öğretilmelidir. Öğrencilere çok çalışırsanız istediğiniz her şey olabilirsiniz duygusu veren eğitim nesilleri robot veya köle hâline getirir. Öğretmenlere ve öğrencilere 'akademik' başarı baskısı yapılmamalı, beden ve ruh sağlığına daha fazla önem verilmelidir.

Okul, cazibesini yitirmeye doğru gidiyor, özel dersler, kurslar, daha önemli hâle geldi. Sınav sistemleri test becerisi yüksek insanları öne çıkarıyor, bize yetenek avcısı insanların bulacağı becerisi yüksek sanatçıları, sporcuları seçecek yeni ölçekler lâzım. Sadece zeki ve yetenekli öğrencileri yetiştiren ölçme sistemleri doğru değildir. Veliler test çözme becerisini olmazsa olmaz gördükleri müddetçe sınavla öğrenci alan okullarda görevli olan idarecilerin ve öğretmenlerin işi daha zordur, ayrıca buralara okul demenin zorluğu da ortadadır.

Devletler yetenekli çocukları zıyan etmemeli, onları robot veya köle yapmak isteyen Fetö benzeri yapılara müsaade etmemelidir. Kemal Sayar, "*Yetenekler dünya çapında eşit olarak dağılmıştır, ancak fırsatlar öyle değildir. Pandemi sonrası artık fırsatların eşit dağıldığı bir sürece giriyoruz. Eğitimde köklü değişimlerden biri bu doğrultuda yürüyerek gerçekleşecektir*" diyor. Bu sözde her insan aynı yeteneğe sahiptir iddiası yoktur, her milletin zeki, yetenekli insanları vardır deniyor ve bu çok doğru bir tespittir.

Nihayetinde eğitim, davranış geliştirme boyutuyla yeniden gündeme alınmalıdır. İşin felsefesinin yanında pratik sonuçları da dikkate alınarak sürdürülmelidir. Başarı önemli olsa da çocuklar ve gençler sınav maratonunda herkesi geçmesi, önde olması gereken varlıklar olarak görülmemelidir. Öğretmek, bilgi vermek gerekli olsa da asılan eğitimidir, önce ailelerin doğru davranmayı öğrenmesi gerekir.

NE BİLDİĞİNİZ DEĞİL, BİLGİYİ NASIL KULLANDIĞINIZ ÖNEMLİ

Ne kadar bildiğiniz bir değer değildir, bilgiyle yapabildiğiniz şeyler ondan değerli hâle gelmiştir. Muhteva her zaman önemlidir, ancak günümüzde beceri daha önemli hâle gelmiştir. Geleneksel eğitim anlayışımızda var olan ahilik sistemini tartışalım. Bu sistemin bir parçası olan usta çırak ilişkisini gündeme alalım, staj dediğimiz şeyin kökü buradadır. Okullar, diğer

Ne kadar bildiğiniz bir değer değildir, bilgiyle yapabildiğiniz şeyler önemlidir. Günümüzde beceri daha önemli hâle gelmiştir. Geleneksel eğitim anlayışımızda var olan ahilik sistemini tartışalım. Bu sistemin bir parçası olan usta çırak ilişkisini gündeme alalım, staj dediğimiz şeyin kökü buradadır.

eğitim kurumları, öğrenci ve eğitimcileri ile erdemli olmanın yolunu açan kurumlar olmalı, düzgün, sade yaşama ideâline hizmet etmelidirler.

Dünya hayatının geçici olduğu unutulmadan insanlık yararına işler yapabilecek olan nesiller yetiştirilmelidir. Ait olduğumuz inanç, medeniyet ve değerleri geleceğe daha güzel nasıl taşıyabiliriz meselesini esas almalıyız. Dînin hak ve gerçek olduğunu, ona dışarıdan müdahale edilemeyeceğini, dünya hayatının geçici olduğunu nesillere aktaran maneviyat boyutunu ihmal etmeyen bir eğitim anlayışı inşa edilmeli. Kâinatı emanet gören, varlığa hürmet eden, karıncayı bile incitmekten çekinen şefkat ve merhamet abidesi olacak nesillerin düzgün yetişmesi için emek verilmelidir. Nasıl

çalışırsak dünya daha huzurlu bir yer olur sorusunu sorarak geleceğe yürüyelim.

“RUH OLMADAN OLMAZ.”

Mahir İz Hoca anlatıyor; Halıcıoğlu Askeri Lisesi'nde öğretmenlik yapıyordum, orada Alman uyruklu bir Almanca öğretmeni vardı. Bir gün öğle tatilinde yemek yedik, kahve içiyoruz, yanıma geldi. Ona dedim ki, 'Almanya'da taş üstünde taş kalmadı. Bilim adamlarınız, teknik adamlarınız, ilim adamlarınız öldürüldü. Almanya'nın hali ne olacak?' O da kahvesini çekti, Mahir Bey, evet Almanya'yı öldürdüler ama Almanya yirmi sene sonra yine dünyanın en büyük sanayi ülkesi olacak' dedi. Ben rüyanda görürsün der gibi tebessüm ettim. Bu olay 1945'te gerçekleşti. 1960 yılında bir gün kapının zi-

line basıldı. Açtım baktım, tanyor gibiyim. Kendini tanıttı, içeriye aldım, Alman Hoca. Oturduk, sohbet ettik, yedik içtik. Giderken dedi ki, 'Mahir Bey, ben bir hesabı düzeltmek için geldim. Halıcıoğlu Askeri Lisesi'nde böyle konuşmuştuk, siz gülmüştünüz. Bugün sözümü teyit etmek için geldim. Almanya dünyanın sanayileşmiş en büyük ülkelerindedir. Sor ki bana sen yirmi sene dedin, o on beş senede halletti. Ben tatilleri düşünmüştüm, tatillerde de çalıştı, Almanya kalkınmasını beş sene öne aldı.' dedi.

Almanya'nın fabrikalarını, bilim adamlarını öldürdüler, yok ettiler. Ama Alman ruhunu öldüremediler. O ruh kaldığı müddetçe Almanya'yı öldürmek mümkün değildir. Öğretmen öğrencisine bu ruhu veren adamdır.

Dr. Psk. A. Sena Sezgin
Marmara Üniversitesi İnsan ve Toplum
Bilimleri Fakültesi

Zekânın Metalaşması ve “Üstün Zekâ” Piyasası/Sektörü

Tanı almamış olsa bile sektördeki eğitimlere ve uygulamalara katılmak, çocuğunun zekâ gelişimine katkı sağlayacağını düşünen ebeveynleri de çekmektedir. Yaratılan değerler, yeni pazarlama stratejileriyle bir nesne, bir meta olarak yaygınlaştırılmaktadır.

“Alfa çocukları gri giyerler. Bizden çok daha sıkı çalışırlar, çünkü korkulacak kadar zekâdirler. Gerçekten de Beta olduğum için öyle mutluyum ki. Çünkü o kadar çok çalışmıyorum. Üstelik biz, Gamalar ve Deltalardan çok daha iyiyiz. Gamalar aptaldırlar. Hepsi yeşil giyerler. Delta çocukları da hâki giyerler. Yo, hayır, Delta çocuklarıyla oyun oynamak istemiyorum. Epsilonlar daha da kötüler. Okuyup yazamayacak kadar aptallar. Üstelik siyah giyerler, ki siyah canavarca bir renktir. Beta olduğum için öyle mutluyum ki.”

...

‘Sonunda çocuğun zihni bu öğretilere dönüşene dek ve bu öğretilerin toplamı çocuğun zihnini oluşturan dek. Yetişkinin zihnini de. Yargılayan, arzulayan ve karar veren zihin; bu öğretilerden oluşacak. Ama bu öğretiler bizim öğretilerimizdir!’

Müdür neredeyse zaferle haykırıyordu.”

Aldous Huxley (Cesur Yeni Dünya, 1932, 2018)

Aldous Huxley, 1932’de, kurguladığı distopyada, bugünlerde şahit olduğumuz bir gerçekliği anlatır gibiydi. Yukarıda okuduğumuz satırlar, bugün yaşadıklarımızı vurucu bir tablo çizerek tasvir ediyor. Bugün de bundan daha azını yaşamıyoruz ancak hissetmeyeceğimiz kadar normalleşmiş ve makyajlı bir vaziyette sunuluyor. Bu alıştığımız ve artık hiçbirimize anormal gelmeyen sistemi, birlikte biraz olsun irdeleyelim. Zekâ ve “üstün zekâ” kavramlarının kaç yönünü fark edebiliyoruz? Hangi yönleri ele almıyor? Hangi yönleri ihmâl

ediliyor? Oluşturulan sistemin yarattığı örtük psikolojik yükler var mı? Bu sistemin, temas ettiği ve etkiledikleri kimler? Sistem nasıl çalışıyor? Neye hizmet ediyor? Artık bir rant kapısı sayılabilir mi? Bunu anlayabilmek için yaşadığımız çağın özelliklerini, stratejilerini, kullandığı araçları incelemekle düşünmeye başlamak faydalı olacaktır.

Sınıflı bir toplumsal yapı oluşturma ve dahil olunan sınıfa göre değer görme, toplulukları yönetme stratejilerinin araçlarındandır. Bu stratejiler öteden beri kullanılmaktadır. Her çağda farklı yüzleriyle görünen ve

günümüzün yaygın benlik kurgusunda tercih edilen değerlerin beslenmesi için neoliberal çağda da büyüyerek ve kendi değerleriyle donanarak geçerliğini korumaktadır. Bunu sağlamak için sınıf oluşumunu bazı değerlerle inşa etmek gerekir. Bu değerler günümüzde sıklıkla ekonomik yüzüyle karşımıza çıkmaktadır. Yine ekonomik olan fakat farklı maskelerle görülen değerler de söz konusudur. Bu değerlerden birinin de özellikle küreselleşmenin baskın kaynağını oluşturan ülkelerde ve oradan da Çoğunluk Dünya olarak anılabilecek “gelişmekte olan ülkelerde” popülerliği her geçen gün artan, bilişsel beceriler, zekâ ve üstün zekâ olduğu gözlemlenebilir.

Zekâ ve bilişsel becerilerin, kapitalizmin ağına takılmadan yalnızca eğitim boyutuyla değerlendirilmesi, çocuklara, ebeveynlere, ailelere vs. psikolojik bir yük getirmeden yürütülebilmesi sağlanabilse; her bireyin kendi sahip olduğu beceriler ve bilişsel becerilerle bir bütünün kıymetli parçaları olduğu fark edilebilse; bu sınırı koruyabilsek ve istismarı önleyebilsek elbette ortaya çok verimli bir tablo çıkar. Ancak bugün durumun bunun çok ötesine geçmesini engelleyemediğimiz için yapılan araştırmaların çoğu aynı yönü işaret ediyor.

Vannetzel'in (2009), Paris'te bir psikolojik danışma merkezinde yaptığı araştırmaya göre %11-12 civarında bir oranla gelen üstün zekâlılık tespit talebi diğer taleplerin oranının çok üstündedir. Üstün zekâ kavramının ve zekâ testlerinin ebeveynler arasında ve eğitim camiasında giderek yaygınlaştığı görülmektedir. Çoğu ebeveyn, çocukları tanı almış olsun ya da olmasın, “üstün zekâlılığa” kazandırılan değer ile bilişsel temelli etkinliklere yoğun bir şekilde yönlendirilmektedir. Tanı almamış olsa bile sektördeki eğitimlere ve uygulamalara katılmak, çocuğunun zekâ gelişimine katkı sağlayacağını düşünen ebeveynleri de çekmektedir. Yaratılan değerler, yeni pazarlama stratejileriyle bir nesne, bir meta olarak yaygınlaştırılmaktadır. Böylece hemen her ebeveynin hedefinde çocuğunun kendi güçlü tarafları ne olursa olsun bilişsel

Zekânın sınıflandırılması, bu sınıflandırmanın etkisiyle pek çok insan grubunun haz yörüngesine çekilmesindeki hedef çok açıktır. Haz yörüngesi günümüzde toplulukları yönetmenin anahtarı olarak planlanmıştır. İşlem bitene kadar ağa düşen kimse hazzın etkisiyle ağın farkına kolay kolay varamaz.

yönünün güçlü olmasına dair bir beklenti oluşturulmaktadır. Bu da sektörün yaygınlığı ve gücünü göstermektedir.

Piyasayı sürdüren araçların hedeflediği kitlelerden biri, konuyla en çok ilgilenmeye müsait, konuyu hassas ve duygusal olarak karşılama ihtimali yüksek olanlar yani ebeveynlerdir. Etiketlemenin ardından, sistem, etiketlenen çocuğun ebeveyninin, ebeveynlik duygusuna hitap ederek yani çocuğu için yapması gereken faaliyetleri yapmazsa eksik ebeveynlik yapmış olacağı gibi bir vicdanî yük ile baş başa bırakarak bir ekonomik dönüğü başlatmaktadır.

Bu rant kapısı ile ebeveynlere, verilebileceğini düşündükleri desteklerden çocuklarını mahrum bırakmadıklarını, ebeveynlik sorumluluğunu yerine getirdiklerini hissettirerek ebeveynlik görevi tatmini için bir yol gösterilmektedir. Çocukların üstün zekâ çağrışımı ile bazı faaliyetlere çekilmesi, ebeveynlerin bu faaliyetlere katılmayı bir ebeveynlik yeterliği olarak görmesi, sektörel hedeflerin

bir parçası olarak değerlendirilebilir. Ebeveynlik görevinin algılanan tatmini için çocukların bursluluk sınavları ile geleceğinin inşa edildiğinin düşünülmesi, üstün zekâlılara özgü eğitime katılmanın bir mecburiyet olarak görülmeye başlanması, bu eğitimlerin daha fazla talep göreceği merkezlerin açılması gibi faktörler buna örnek teşkil edebilir (Sezgin, 2020).

Ebeveynleri çocuğunun zekâsını merkeze alan bir gündeme, etiketlemeye ve dolayısıyla üstün zekâ piyasasına yönlendiren, buna teşvik eden kaynaklar çeşitli yerlerden beslenirler. Üstün zekâ hakkında yapılan etkinliklerin artması ve konunun toplumda yaygınlaşması, eğitim sistemi, eğitim kurumlarının ve eğitimcilerin tutumları, psikoloji uzmanlarının yaklaşımları, devlet politikalarının konunun yaygınlaşmasına olan katkısı, anaakım ve yeni medyanın etkisi ve ebeveynlerin birbirini yönlendirmesi, yapılan bilimsel yayınlar, “sınav hazırlığı” adı altında üretilen etkin-

likler ve kaynaklar, pseudo-bilim ve kişisel gelişim kitapları, her çocuğun, kendi yönelimi dışında dahi olsa aynı yöne davet edilmesi ile üstün zekâya olan ilgi artmakta, bu unsurlar ebeveynleri teşvik ederek piyasanın sürekliliğine katkıda bulunmaktadır (Sezgin, 2020).

ZEKÂ VE MADDİ İMKÂNLAR

Pazarlamanın bir unsuru olarak oluşturulan zekâ değeri kapsamında gelişen sektör, zekâ için maddî imkânların seferber edilmesini ve zekâdan maddî imkân sağlama beklentisini geliştirmektedir. Bu kapsamda değerlerin meta-laşması sağlanmaktadır. Çocuğun üstün zekâ tanısı aldıktan sonra ebeveynin yapması gerektiği düşünülen her şeyin maddî imkânı ihtiyacı oluşturması ile çocuğun zekâsının maddî imkânın kapısı olduğunun düşünülmesi arasındaki ekonomik döngü dikkat çekicidir. Yapılan araştırmalarda maddî imkânların iyi olması bu tip uygulamalara dahil olmak için bir ön şart olarak görüldüğü tespit edilmiştir.

Diğer yandan bu tip uygulamalara katılmak, maddî imkânlara sahip olmanın bir aracı olarak da düşünülmektedir.

Piyasayı teşvik eden araçlardan biri de okulların tutumu ve eğitim sistemidir. Okul ve öğretmenler ebeveynleri, ebeveynlerse beklentileriyle okul ve öğretmenleri teşvik ederek üstün zekâlı çocuğun zekâsının hebâ olmaması fikrini geliştirmektedir. Okullar, sektörel kaygılarla buna yatkın olmakta ve hatta ebeveyni bu yönde teşvik etmektedir. Çocuğunun üstün zekâlı olduğunu duyan, bununla ilgili teşvik edildiğini bilen velinin okula bakışı elbette farklılaşır. Bu sektörel manipülasyon ebeveynin hazlarına hitap etmektedir.

Okulun çocuk üzerinden sektörel kaygılarla reklam yapıyor olması, üzerinde düşünülmesi gereken bir durumdur. Çocuğunun başarı kabul edilen sonuçlarından ebeveynin haz duyması, bununla kısa vadeli de olsa mutlu olması yani veli memnuniyeti, okulun bu yaklaşımla elde ettiği ikincil kazançtır.

Çocuğun zekâsıyla kazanabileceği maddî imkânlardan biri burs olabilirken diğer yandan gelecekte üstün zekâlıların bulunacağı konumlarda daha yüksek ücretlerle çalışılacağını düşünmek de yine maddî imkân beklentisi olarak karşımıza çıkabilmektedir. Burs kazanmak, çocuğun aileye maddî katkı sağlama yolu olarak düşünülmektedir (Sezgin, 2020).

Bir diğer teşvik unsuru özel okulların verdiği burs ve burs kazanmanın itibarı ile ebeveynin etikete ve üstün zekâ piyasasına ısındırılmasıdır. Etiketli ve okul başarısı yüksek olan çocukların ebeveynlerinin okul tercihinde bursun etkili olması, eğitim kurumlarını burs vermeye yönlendirmekte; burs verilmesi ise ebeveyni o eğitim kurumuna çekerek aralarında birbirini besleyen döngüsel bir ilişki yaratmaktadır. Okulların burs verme amacı ise tartışmalı bir başka konuyu meydana getirmektedir. Özel okullarda “normal” sınıflar için genellikle üstün zekâ ve başarı bursu verilirken, özel okul bünyesinde üstün zekâlılara özgü eğitim programı varsa bu, ebeveynin yapması gereken ekstra bir ödeme gerektirmektedir. Okullardaki burs ve ekstra ödeme gibi iki uçta bulunan durumların her ikisi de ebeveyn için itibar yaratarak kayıt motivasyonu sağlayan ve ebeveyni üstün zekâ piyasasında tutan teşvik stratejilerindedir.

Çocuğunun maddî imkânlar nispetinde zekâ geliştirici etkinliklere katılabileceğini düşünen ebeveynler, aynı zamanda üstün zekâ ile maddî imkânlara erişilebileceğine de inanmaktadırlar. Bu algı, sektörün başarısıdır. Bu konuda toplumda bir ihtiyaç yaratıp sonra bu ihtiyaca çözüm üretmek, çocuğu tanıdı veya tanımadığı bütün ebeveynlerin, eksik ebeveynlik yapmamak için çocuklarını bu tip etkinliklere götürmesini sağlamak, ekonomik bir sistem ve piyasanın canlı bir kolu olduğu anlamına gelir. Piyasa, kendini önceleyen ebeveynler oluşturur ve bu ebeveynler etiketlenmeyi gönüllü olarak tercih ederler. Bu tercih sonucunda çocuklarını piyasanın bir askeri hâline getirirler ve bundan haz duyarlar. Bu haz piyasanın

sürdürücüsü, lokomotifidir. Ebeveynde üstün zekâ ile anlam kazanan bir benlik imajı, toplumda ise zekâyı önceleyen bir değer sistemi inşâ edilir. Zekâ, bir meta olarak tüketim nesnesi hâline getirilmektedir. Zincirli (2016), yaptığı araştırmaya katılan üstün zekâlılara özgü eğitim programı öğretmenlerinin, tanılama sürecinin içeriğinin yayınevleri tarafından ticârî amaçla kullanılmaya başlandığını belirttiklerini ifade etmektedir. Tanılama sürecine yönelik “sınav hazırlık” kitapları bu amaçla yayınevleri tarafından bol miktarda basılmakta ve rağbet görmektedir. Bu kitapların reklamlarına sosyal medyada da sıklıkla rastlanabilmektedir.

Etiketleme, uzmanlar arasında ortak terimlerle iletişimi kolaylaştırdığı ve burs gibi imkânlardan faydalanmayı sağladığı için tercih edilmektedir. Aynı zamanda etiketin; sosyal adaletsizlik, fırsat adaletsizliği ve böylece uzun vadede toplumsal barışın zedelenebilmesi; sınıflı yapıyı teşvik; etikete ulaşabilmenin ekonomik bazı gerekliliklerle imkânı olan için kolay olmasının ekonomik farkları daha da büyütebilmesi; ücretli eğitimlerin pazarlanması, oyuncaklar, seçme testlerine hazırlık setleri, kitaplar, burslar gibi araçlarla ilgililerin manipüle edilerek istismara meyledilmesi, okul ikliminin olumsuz etkilenebilmesi gibi toplumsal etkiler barındırabileceği görülmektedir.

HAZ VE TAHAKKÜM

On dokuzuncu yüzyıldan itibaren güç ilişkilerinin ve neoliberalizmin, insanları ve düşünceleri yönlendirmede özgün yöntemlerle ve görece daha kapsamlı bir şekilde merkezî bir rol oynamaya başlamasıyla, kendini merkezde görme hazzı, insanların ve insanlığın odağı hâline getirilmiştir. Evrene, insanlığa ve insanlara makro ve mikro düzlemde hükmetme hedefi, dünya düzenini bu amaca göre şekillendirmeye yönelmiştir. Yeni anlam kurgusu ve değer sistemiyle kentleşme, sanayileşme, teknoloji, kapitalizm, modernizm, pozitivizm, neoliberalizm ve yeni paradigmaların yarattığı yeni sınıflı yapı, insanları düzenin yararına olacak şekilde tasarlamaktadır.

Kohn'un (1963) bahsettiği sosyal sınıflar, bugün, hazzı odağa alan bu yapının eseri olarak Huxley'in öngörüsü doğrultusunda şekillenmektedir. Hiçbir birey ve topluluk zorla bu sisteme dahil edilmemekte, herkes kendi rızasıyla katılmaktadır. Modernitenin kurduğu ve küçük güncellemelerle hâlâ devam eden düzenin bir gereği olarak, dikkat çeken konular hakkında değer ve ihtiyaç geliştirilerek, bu ihtiyaçların tatmini için arz oluşturmak günümüzde olağan şekilde kullanılan bir stratejidir. Bu yolla insanların hazlarına hitap edilir ve böylece insanlar gönüllü olarak piyasaya dahil olabirler. Bu, çağın değerlerine hizmet eden bir çeşit tahakküm aracı yaratır. Nitekim tahakküm yani kitleleri, doğayı hatta uzayı ve evreni kontrol altına almak, günümüzde insanlığın temel hedefi gibi görünmektedir. İlgili bütün kesimlerde, piyasa sürdüren bu araçlar vasıtasıyla psikolojik bir yük meydana geldiği de görülebilir.

Sistem; bankacılık, reklam, moda, estetik, yemek ve benzeri -semavi ve spiritüel dinlerin temel günahlar olarak kabul ettiği değerlere tekabül eden- unsurlarla bireyleri, kendi

Bir ihtiyacın bir kaynak tarafından hem yaratılması hem de yine aynı kaynak tarafından o ihtiyacın karşılanması için ekonomik bir pazar oluşturulması, kapitalizmin alışlageldik stratejisi olarak bilinmektedir. Zekânın, günümüzde bir sermaye aracı olmasından dolayı bir sektör oluşturulması; öncelikle çocukların ve ebeveynlerin sömürüye maruz kaldığını işaret ediyor.

benliğine hizmet eden hazza ve dolayısıyla yeni konformizme kilitleyerek sınıflandırma, onlardan faydalanma ve onları yönetme amacına hizmet eden (Niedzviecki, 2011; Twenge ve Campbell, 2015) gönüllü bir çark işletiyor. Tıpkı bu çarkın dişlileri gibi bir diğer gönüllü tahakküm/haz aracının da zekâ algısı olduğunu görebiliriz.

Sermaye ve tüketim ekonomisinin araçları ile doğaya, insanlara vs. tahakküm yolunun açılması, bir araç olarak hazların ve toplumsal hiyerarşinin ön plana çıkarılmasını ve anlam kurgusuna dahil edilmesini getirmiştir (Bookchin, 2014). Bir haz olarak üstünlük algısının yaygınlaştırılmasında sektörleşme ve piyasanın; hiyerarşi yaratılmasına, hiyerarşilerin yeniden üretilmesine ve böylece ekonomik döngüye katkı sağlamaya imkân oluşturduğu söylenebilir.

Zekânın sınıflandırılması, bu sınıflandırmanın etkisiyle pek çok insan grubunun haz yörüngesine çekilmesindeki hedef çok açıktır. Haz yörüngesi günümüzde toplulukları yönetmenin anahtarı olarak planlanmıştır. İşlem bitene kadar ağa düşen kimse hazzın etkisiyle ağır farkına kolay kolay varamaz. Farkına varıldığında ise artık istenen işlem çoktan tamamlanmış, kapitalist sisteme gerekli olan katkı sunulmuş olur. Hazzın etkisiyle çoğunlukla kalıcı fayda ve anlık haz karıştırılır; elde edilen hazzın kalıcı fayda olduğu zannedilir. Günümüzdeki sınıflı yapının ve bununla insanların yönetilmesinin önceki yüzyıllardan farkı işte tam da burada görülebilir. Önceki yüzyıllarda güçle, baskıyla açık ve net olarak yönetildiğinin farkında olabilen insan, yaklaşık son üç yüz yıldır, genel hatlarıyla sistem biliniyor olsa bile büyük çoğunlukla yönetildiğinin farkına varamamaktadır. Zekânın metalaşması ve bu işlevi görmesi elbette birdenbire gerçekleşmemiş, uzun bir inşâ sürecinin ve arka planındaki zihniyetin eseri olarak var olmuştur.

DEĞER YARATMA VE PAZARLAMA

Metalaşan zekâ ve onun piyasası, ekonomik bir pazarlama süreci ile yönetilmektedir. Pa-

zarlama düşüncesindeki yeni yaklaşım, değerlerin müşteri ile ortak hareket edilerek ve ancak onlara değer yaratacak kaynakların sağlanması ile oluşabileceği, ürünün sadece hizmet sunumu için bir mekanizma olduğu görüşüdür (Koçak, 2012). Hizmet baskın pazarlamanın temelinde bilgi ve yetenekler gibi elle tutulamayan, dinamik ve işlemsel kaynaklar en önemli rekabet gücü olarak görülür (Madhavaram ve Hunt, 2008). Rekabet ise neoliberalizmin arzu ettiği en önemli karakteristiklerdendir ve düşündüğümüzde rekabet modeli maalesef bütün ilişkilerimize sızmaktadır.

Bir ihtiyacın bir kaynak tarafından hem yaratılması hem de yine aynı kaynak tarafından o ihtiyacın karşılanması için ekonomik bir pazar oluşturulması, kapitalizmin alışlageldik stratejisi olarak bilinmektedir. Zekânın, günümüzde bir sermaye aracı olmasından dolayı bir sektör oluşturulması; öncelikle çocukların ve ebeveynlerin sömürüye maruz kaldığını işaret ediyor. Ebeveynlerde oluşturulan çocuğunun zekâsını önemseme ve gündemde tutma ihtiyacı ve bu ihtiyacın tatminine yönelik sektör yaratarak çözüm üretilmesi, bu stratejinin bir ürünü olarak karşımıza çıkmaktadır.

Özel potansiyel, üstün zekâ, üstün yetenek, parlak zekâ, özel yetenek, dâhîlik gibi kavramların toplumun çeşitli kesimlerinde giderek daha fazla değer bulduğu, bu durumun toplum üzerindeki psiko-sosyal etkileri, çalışmalara konu olmaktadır. Toplumda zekâ ve üstün zekâ kavramlarına atfedilen değerle birlikte bu kavramların yaygınlaştığı ve “üstün zekâ” piyasasının, bütün dünyada ve ülkemizde popülaritesi artmaya devam eden konulardan olduğu kolayca gözlemlenebilir. Değerinin artması ve popülarleşmesi sistemin birbirini besleyen iki yönüdür. Toplumda yaygınlaşan bir değer olarak üstün zekâyâ, çeşitli kaynaklar ilgi göstermektedir. Bu ilgi, zamanla bir sektöre dönüşme ve ekonomiye alan sağlama yönünde evrilmektedir. Dolayısıyla zekâ ve bilişsel beceriler piyasasının, hem mikro hem de makro düzeyde bir etkiye sahip olmasının temelinde yaygınlaşması, bir

değere dönüşmesi ve kazandığı popülarite yatmaktadır.

Zekânın bir değer olarak empoze edilmesi, ona günümüzde daha yüksek bir değer atfedilmesi, yaygınlaşması, popülarleşmesi ve ticarileşmesi, kavramın pazarlama aracı hâline geldiğinin ve etrafında bir sektörleşme başladığının göstergeleri olarak kabul edilebilir. Üstün zekâlılığın, döngüsel olarak arz-talep oluşturduğunu ve ebeveynlerle hizmet vericilerin birbirini besleyen bir düzenin parçaları olması sağlanarak bu ilişkiden beklentilerin ortaya çıktığı görülmektedir. Bu ilgi çekici döngü, sektör yaratıcıları tarafından fark edilmiştir. Son yıllarda ebeveynlerin çoğunun, çocuğunun üstün zekâlı olduğunu düşünmesi, meselenin ticarileşmesi ve bu iki noktanın birbirini beslemesi, bir döngü oluşturması durumu dikkat çekmektedir.

Zekânın, çocuk hayatının merkezinde tutulması, değer sistemlerindeki konumu, ona gösterilen özen, eylemlerin temel amacının ona hizmet etme ve geliştirme olması durumları piyasa için önemli bir dayanaktır. Aynı zamanda bu değeri yaratan, piyasanın kendisidir. Yapılan araştırmalarda tanılama sürecine katılan çocukların, aile içinde daha fazla ilgi ve destek gördüğü, ebeveynlerinin daha aktif olmaya çalıştığı anlaşılmaktadır (Belur, 2014).

Bu ilgi, hem günümüz post/modern insan tasavvurunu yaratmakta bir kurucu unsur hem de zamanın ruhundan etkilenerek şekillenen ve yükselen bir değeri ifade etmektedir. “Üstünler” üzerine oluşturulan dil, insanı mekanik düzeyde ve kendisini içinde bulduğu piyasa üzerinden değerlendiren algının en bariz göstergelerinden biri hâline gelmiştir (Öz, Yalçın ve Turan, 2014). İnsanın varlığından, insanlığından, emeğinden değer kazanması yerine bilişsel kapasitesinden değer kazanması söz konusu olduğunda, bu, kendisinin değerli olmadığı onun yalnızca dünyanın maddî varlığını ilerletmesi için kullanılan bir varlık, yalnızca bir “sermaye” olduğu mesajını içerir. Bu örtük mesajlarla bireye ulaşan düşünce, ona değer vermediği için onun da kendini anlamlandırmasını ve

bütün yönleriyle kendini tanımasını engeller. Bütün bu yönler göz önünde bulundurulduğunda, “üstün zekâ” konusunun mevcut paradigma dışında, artık daha farklı bir bakış açısıyla incelenmesi gerekliliği açıkça görülmektedir.

NE YAPMALI?

Benliğin üstünlük algısı gibi ayrıcalık yaratan bir özelliklerle şekillenmesi; zekâ seviyesi bazında bireyler arasında önyargı geliştirme; performans kaygısı, hataya tahammülün azalması; sonuç odaklılık; derecelendirmeye ve rekabet kültürüne dayalı başarı odaklılık; başarıyı yüksek not veya bir kuruma kabul edilmek gibi ölçütlerle sınırlı düşünme; yüksek ve çeşitli kaygılara sahip olma; hata veya kaybetme gibi hayatın rutini içinde karşılaşılabilecek durumların ciddi mutsuzluklara, duygu düzenleme zaafına sebep olma; başarısızlıkla karşılaşmamak için yönetici işlevler bakımından teşebbüs (initiate) işlevinde ve böylece motivasyonda azalma; zaten zekiyim/başarılıyım düşüncesiyle çabadan ve çalışma disiplininin uzaklaşma; koşullu kabul ve kendi değerini onay almaya bağlı görme; ötekine özellikleriyle değer biçme; değerini kaybetme kaygısı ve ispat etme ihtiyacı; normal gelişim gösterenlerde öğrenilmiş başarısızlık, hırs, kibir gibi kişilik özellikler ile iletişim, baş etme ve sosyal gelişim becerilerinde zayıflama; emekle kazanmaya değer verme eğilimi gibi riskler barındırmaktadır.

Piyasanın aile sistemine etkisi, kardeşler arasındaki iletişim ve kardeşlerin psikolojik sağlığı, kıyaslama odaklı ebeveyn tutumu, ebeveynin çocuğuna kendini adanması gibi ailevi özellikler üzerinde görülebilir. Alanın bütün paydaşlarını, etiketin ve dolayısıyla piyasanın öngörülen olumsuz etkilerinden, sermayenin manipülasyonundan ve istismarından korumak için alternatif yollar bulunmasına duyulan ihtiyaç, ihmal edilmemesi gereken bir boyuttur.

Burada anlatılanlar, bu sürecin sadece bir yüzü ve çok az bir miktardır. Ayrıca sistemin işleyişi hâlâ devam etmektedir. Çocukların ve

ebeveynlerin hazlarını ön plana çıkarmanın meşrulaştırıldığı bir vasata ve kişiliğin karalık dörtlüsüne sürüklenmesi yerine; aksine, ebeveynlere verilen eğitimler ve çocuklar için kurgulanan eğitim sistemlerinin, bu durumun farkında olunarak oluşturulması; ebeveyn ve çocukların, irade, hazzı erteleme gibi eğitimler ve duygu eğitimleri verilerek desteklenmesi; toplumda ayrıştıracı, sınıflayıcı bir yapının hâkim kılınmaması ve sosyal adaletin sağlanabilmesi için her zekâ profiline uygun olan eğitimin verilmesi, sadece küçük bir kesimin faydası yerine her insanın kıymetli ve bütünü vazgeçilmez bir parçası olduğu bilinciyle hareket edilmesi, en temel çözüm önerileri olarak görülebilir. Sonuç olarak, üstün zekâ sisteminin paydaşlarının zarar görmemesi, âzamî iyi oluşun sağlanabilmesi ve paydaşların birer araç hâline gelmemesi için iki temel dayanağın olduğu söylenebilir. Bunlardan ilki, bireyin hazlarının farkına varıp, kontrol altına alabileceği bireysel derinleşmenin yolunun açılması diğeri ise sermayenin kurguladığı hiyerarşik düzenin farkına varılmasıdır, denebilir.

Alanın bütün paydaşlarını, bireyi ve toplumu, sistemin ve tüketim ekonomisinin hâkimiyetinin üstün zekâyı bir istismar aracı olarak kullanmasından, etiketin olumsuz etkilerinden, onları sermayenin kısa hazlar sunarak manipüle etmesinden korumak için alternatif yollar bulunmasına duyulan ihtiyaç, her geçen gün artmaktadır.

Uygulama ve araştırma alanlarında mevcut bakış açısını değiştirmek, anaakımın dışından bakmak, çıkış yollarından biri olabilir. Böyle bir değişim yani hiyerarşik bir düzlem yerine her bireyin ihtiyaçlarını ve haklarını sosyal adalet perspektifiyle gözetebilmek, her bireyin bütün gelişim alanlarındaki ihtiyaçlarının kendine özgü olduğunu görebilmek, bilişsel ihtiyaçlar için kategorik değil profil analizi ile bakabilmek bireylerin ve toplumun psikolojik sağlığına, her gün karşılaştığımız için gözümüzde “normalleşen” bir düzenin farkındalığına ve hem birey olarak kendimizin

hem de içinde bulunduğumuz sistemin yeniden inşasında gereken irade ve hareketi sağlamasına yardımcı olabilir. İnsan onuru ve değerini, kategorilerden uzak bir şekilde anlayabilmek, çağın değerleri yerine hakikatin peşine düşmek, insanca bir hayata kapı aralayabilir. Hazların kontrolü için gösterdiğimiz gayretimize, kendimizle olan “büyük mücadelemize” mütevazı bir katkı sunmaya çalışmak; mevcut paradigma içinden bakıldığında normalleşmiş olan sistemi yeniden düşünmeye davet etme cesaretini göstermek dileğiyle...

KAYNAKÇA

- Belur, A. (2014). *BİLSEM'e kayıt hakkı kazanan ve kazanamayan öğrencilerin anne/babalarının rehberlik gereksinimlerinin incelenmesi*. (Yayın no. 372223) [Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi.
- Bookchin, M. (2014). *Ekolojik Bir Topluma Doğru*. Sümer.
- Huxley, A. (2018). *Cesur yeni dünya*. İthaki.
- Koçak, A. (2012). Sürdürülebilir rekabet için pazarlamayı yeniden düşünmek. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), 61-84.
- Kohn, M. L. (1963). Social class and parent child relationships: An interpretation. *American Journal of Sociology*, 68, 471-480.
- Madhavaram, S. ve Hunt, S. D. (2008). The service-dominant logic and a hierarchy of operant resources: Developing masterful operant resources and implications for marketing strategy. *Journal of the Academy of Marketing Sciences*, 36(1). 67-82.
- Niedzwiecki, H. (2011). *Ben özelim!*. Ayrıntı.
- Öz, M., Yalçın, M. ve Turan, S. (2014). Görülmeyeni görmek: ‘Üstünler’ söylemine ontolojik bir bakış. *Kalem Uluslararası Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 4(1), 11-40.
- Sezgin, A. S. (2020). *Ebeveynin “üstün zekâlı” çocuğa sahip olma algısı: Etiketleme*. (Yayın no. 660456) [Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi.
- Twenge, J. M. ve Campbell, W. K. (2015). *Asrın vebası: Narsisizm illeti*. Kaknüs.
- Vannetzel, L. (2009). “Is my child gifted?” What is the true question? *Pratiques Psychologiques*, 15(3), 327-341.
- Zincirli, M. (2016). Bilim ve sanat merkezleri öğrenci tanılama sürecinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Eğitime Bakış Eğitim-Öğretim ve Bilim Araştırmaları Dergisi*, 12(37), 80-86.

Bezmiâlem Valide Sultan Ömrünü Vakıf Hizmetlerine Adanmış Bir Hanım Sultan

Bezmiâlem Vâlide Sultan'ın bütün hayatı, vakıf hizmetleri ve hayır işleriyle geçmiştir. 3 Mayıs 1853 günü Beşiktaş Sarayı'nda vefat ettiğinde arkasında onlarca vakıf eser bırakmış, tarihe adını 'hayırsever ve gureba dostu' olarak yazdırmıştır. Günümüzde ise adı, yaptırdığı camiler, çeşmeler ve sayısız hayır kurumu ile yaşamaya devam etmektedir.

Dr. Ümmühan Zeynep Bilgili

Şehit Prof. Dr. İlhan Varank Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Portre / Bezmiâlem Valide Sultan

Bezmiâlem Vâlide Sultan'ın farklılığı şüphesiz ki küçük bir kız olarak saraya dahil olurken ona verilen ad ile adeta önceden belirlenmiş gibidir. Bezm, Farsça'da eğlenceli sohbet, muhabbet meclisi demektir, alem kelimesi ile birleştiğinde, dünyanın meclisi anlamı çıkmaktadır. Bezmiâlem'in gelecekte, önce haremi sonrasında devleti kapsayan hayırsever bir güç haline gelmesiyle bu isim anlamını bulmuştur.

Doğum tarihi ve yeri kesin olarak bilinmemekle beraber kayıtlarda Bezmiâlem'in küçük yaşlarda saraya teslim edilen bir Gürcü kızı olduğu belirtilmektedir. Sultan II.Mahmud'un hanımı olmakla **'kadınefendi'** ünvanını alan Bezmiâlem, oğlu Abdülmecid'in tahta geçmesi ile de **'Vâlide Sultan'** olur.

Bezmiâlem, Abdülmecid'den önce, 1820 ve 1822 yıllarında iki evladını daha yaşlarını göremeden kaybeder. 1825 yılında ise 12 yaşındaki şehzade Abdülhamid'in ölümü ile beş yıl içinde 3 çocuğunu toprağa veren Bezmiâlem Kadın, evlat acısı ve hastalıkların insanı ne denli çaresiz bıraktığını bizzat tecrübe etmiştir. Çaresiz durumdaki insanlara yardım etmek için hayatı boyunca çabalamasının arka planında muhtemelen kendi yaşadıkları acılar vardır.

Valide Sultanlık makamına geldiğinde, kaybettiği bu üç şehzadesi için 1843 yılında Üçler Çeşmesini yaptırmıştır. Bu çeşmede her bir şehzadeyi temsilen üç

Bezmiâlem Valide Sultan Camii
(Dolmabahçe Camii)

Günümüzde
Bezmiâlem Vakıf
Üniversitesi
yönetim binası
olarak kullanılan
Vakıf Gureba
Hastanesi

Sultan Abdülmecid'in devlet yönetimi ve halkın idaresi hakkında aldığı kararlarda en büyük destekçisi Valide Sultan olmuştur. Valide Sultan'ın padişah üzerindeki etkisinin en somut göstergelerinden biri, Vakıf Gureba Hastanesi'dir.

ayrı musluktan su akmaktadır. 1824 tarihli Harem mevâcip defterini incelediğimizde aynı tarihlerde Sultan Mahmud'un diğer yedi kadınıyla birlikte otuz kuruş yevmiye aldığı görülmektedir. Hal böyle iken, Bezmiâlem'in aynı gelir düzeyindeki diğer kişilerle kıyaslanamayacak kadar fazla hayır hasanat işlerine yönelmesi onun ne kadar yüce bir karaktere sahip olduğunu gösterir. Gerçekten de o, hayır ve hasanat işlerinde örnek bir gayret ortaya koymuştur.

Bezmiâlem Vâlide Sultan; akıllı, tedbirli, şefkatli ve cömert bir kadın, karakteri itibarı ile dünyevî hırs ve gösterişe meyiletmeyen seçkin bir kimse idi. Oğlunun yönetimi esnasında devletin kendisine tahsis etmiş olduğu maaş ve diğer gelirlerini fakirleri doyurmak, onların ihtiyaçlarını gidermek, camiler, köprüler, çeşmeler, sebiller gibi pek çok hayır eseri için sarfetmiştir. Bizzat halkın arasında dolaşarak fakir ve muhtaçlara yardım etmesi, yetim ve kimsesiz kızları evlendirmesi, borcunu ödemeye gücü yetmeyenlere ve hapse düşmüş kimselere çeşitli malî ve nakdî yardımlarda bulunması, ince ruhlu, şefkat ve merhamet sahibi bir insan olduğunun delilleridir.

Oğlu Sultan Abdülmecid Tahta çıktığında henüz on altı yaşındaydı ve devlet işlerinde tecrübesizdi. Annesinin devlet ve hükümet işlerinde bizzat yol gösterici ve müessir rol oynaması o dönemde devlet işlerinin aksamadan yürütülmesini sağlamıştır. Bezmiâlem Sultan, padişahın memleket içindeki seyahatleri sırasında saray ve devlet işleriyle ilgilendi, gerektiğinde devlet ve hükümet erkânına emirler verdi, hatta resmi kabul ve ziyafetler düzenledi. Sultan Abdülmecid'in devlet yönetimi ve halkın idaresi hakkında aldığı kararlarda en büyük

Bezmialem Valide Sultan Vakıf Gureba Hastanesi Vakfiyesi'nden iki sayfa.

Bezmialem Valide Sultan'ın yaptırdığı sayısız çeşmelerden biri. Nişantaşı, Şişli, İstanbul

Silivrikapı, Fatih, İstanbul

Bezmialem Vakıf Gureba Hastanesi Çeşmesi, Fatih, İstanbul

Vâlîde Sultan hayırsever kimliği ile Vakıf Gureba hastanesinin inşasına talip olmuştur. Onun sağlık hizmetlerine erişimin fakirler için güçlüklerini dikkate aldığı ve özellikle bu alana yöneldiği anlaşılmaktadır.

destekçisi Valide Sultan olmuştur. Valide Sultan'ın padişah üzerindeki etkisinin en somut göstergelerinden biri, **Vakıf Gureba Hastanesi**'dir. Sultan Abdülmecid'in devlet adamlarına sitemlerini ve tembihlerini vurguladığı hatt-ı hümayunlardan birinde **“Dersaadetimizde gureba ve fakara için müberrat-ı mahsusa olmak üzere bir müstevfi bina ve inşası”** ifadesi geçer. Bu ifade ile bu gibi hastanelerin kurulma iradesinde Bezmialem Valide Sultan'ın Sultan Abdülmecid üzerindeki tesirini görebiliriz. Hatt-ı hümayunun muhatabı devlet yöneticileri, emirleri yerine

Bezmialem Vakıf Gureba Hastanesi'nin Kapısındaki Kitabı

Bezmialem Valide Sultan'ın Hastanesinin yanına yaptırdığı Caminin Kitabesi

getirmek için henüz görüşmelere başlarken Bezmialem Vâlîde Sultan atik ve hayırsever kimliği ile Vakıf Gureba hastanesinin inşasına talip olmuştur. Onun sağlık hizmetlerine erişimin fakirler için güçlüklerini dikkate aldığı ve özellikle bu alana yöneldiği anlaşılmaktadır. O, bu insanî ve İslamî hasletleri bir hayat felsefesi haline getirmiş, gurebaya yönelik hastanelerin yaygınlaşmasını dert edinmiştir. Ömrünün son demlerinde dahi bu uğurdaki hizmetlerini sürdürmüştür. Mekke'de bir **Gureba-yı Müslimin** hastanesi inşası için başlattığı teşebbüs bunun en açık ispatıdır.

Portre / Bezmiâlem Valide Sultan

Valide Sultan, daima halkla iç içe olmuş, halkın dertlerine derman olmaya çalışmıştır. Bu şekilde yaptığı yardımlar nokta atışı misali yerini bularak toplumsal bir ihtiyaca cevap vermiştir. Öyle ki, halk doğrudan Valide Sultanı muhatap alan arzuhallerle dertlerini anlatmış, bunlar görevlendirilen ağalar tarafından toplanıp düzenlenmiştir. Arzuhallerin sahipleri incelendiğinde, asker, müderris, esnaf, tekke erbabı gibi halkın her kesiminden insanlar oldukları görülür. Kimi zaman bir topluluğu, mahalleyi ilgilendiren konularda toplu dilekçeler de verilmiştir. Kaynaklar bize, sadece müslümanların değil, gayrimüslim vatandaşların da Valide Sultan'a taleplerini rahatlıkla iletebildiklerini gösteriyor. Buradan Bezmiâlem'in tüm Osmanlı tebaası tarafından "valide" makamında görüldüğünü anlıyoruz. Bu dilekçelerin yaklaşık üçte birinin kadınlar tarafından gönderilmiş olması ise dikkati çeken bir başka husustur. Valide Sultan, döneminde kadınların da dertlerine çözüm aradıkları güvenilir bir merci olmuştur.

Kaynaklar bize, sadece müslümanların değil gayrimüslim vatandaşların da Valide Sultan'a taleplerini rahatlıkla iletebildiklerini gösteriyor. Buradan Bezmiâlem'in tüm Osmanlı tebaası tarafından "valide" makamında görüldüğünü anlıyoruz. Bu dilekçelerin yaklaşık üçte birinin kadınlar tarafından gönderilmiş olması ise dikkati çeken bir başka husustur.

Bezmiâlem Valide Sultan'ın kabri. İstanbul'un Fatih ilçesi Çemberlitaş semtinde Divanyolu caddesinde II. Mahmut Türbesi içindedir.

Vâlîde Sultan'ın, bütün hayatı vakıf hizmetleri ve hayır işleriyle geçmiştir. 3 Mayıs 1853 günü Beşiktaş Sarayı'nda vefat ettiğinden arkasında onlarca vakıf eser bırakmıştır. Cenazesi, Sultan II. Mahmud Türbesi'ne defnedilmiştir. Tarihe adını '**hayirsever ve gureba dostu**' olarak yazdırmıştır. Günümüzde ise adı, yaptırdığı camiler, çeşmeler ve çeşitli hayır kurumları ile yaşamaya devam etmektedir. Günümüze kadar gelen en önemli hayır kurumu olan **Vakıf Gureba Hastanesi** ise Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne bağlı **Bezmiâlem Vakıf Üniversitesi Hastanesi** adıyla şifa dağıtmaya devam etmektedir. Bezmiâlem Vakıf Üniversitesi ise dünya çapında bir eğitim kurumu olarak, tüm insanlığın ihtiyacı olan, hekimlerin, eczacıların ve sağlık personelinin yetişmesi için faaliyetini sürdürmektedir.

Bezmiâlem Vakıf Üniversitesinin, benzeri olmayan bir eğitim ve sağlık kuruluşu olarak tıp dünyasında edindiği konum, Sultan Abdülmecid ve Validesinin o dönemde arzulan hizmetlerin günümüzde geniş bir vizyonla devamını sağlamaktadır.

Sağlık alanında dünyadaki en önemli kurumların başında gelen **Johns Hopkins Üniversitesi** ile eğitim anlaşması yapan tek kurum Bezmiâlem Vakıf Üniversitesidir. Eğitim anlaşması gereği staj için bulunduğu Amerika Birleşik Devletleri'nde, alanında dünyanın sayılı isimlerden 'Bezmiâlem' adını bizzat duyduğumda, hafif bir tebessümle Valide Sultan'ın yüzyıllar sonrasına uzanan mirasını hatırlamıştım. Onun vizyonun sahip çıkarak bu dünyada bir iz bırakabilmek, Bezmiâlem'den yetişmiş bir hekim olarak en büyük temennimdir.

KAYNAKÇA

Terzi, Arzu. Bezmiâlem Valide Sultan. İstanbul: Kültür Bakanlığı, 2018.İ

İsmail Gürkan, Bezmiâlem Vâlîde Sultan Vakıf Gureba Hastanesi Tarihçesi. İstanbul: Özlü Matbaası,1967

M. Hüdaî Şentürk, «Bezmiâlem Vâlîde Sultan», TDV İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/bezmiâlem-valide-sultan>

Bezmiâlem'in Darülmârif kütüphanesine bağışladığı kitapların listesinden bir sahife.

EĞİTİM

Bezmiâlem Valide Sultan eğitime de büyük önem vermiştir. Bu sahadaki en önemli eseri Darülmârif (20 Nisan 1850), İstanbul'da, Sultanahmet semtinde II. Mahmud Türbesinin arkasında yer alır. Valide Mektebi veya Valide Rüşdiyesi olarak hizmete başlayan kurum, daha sonra Tanzimat reformlarının hayata geçirilmesi için, bürokrasinin ihtiyaç duyduğu bilgili yeni tip memur yetiştirmek amacıyla rüştiyelerden daha üst seviyede öğretim veren okul haline gelir.

Bezmiâlem burada bir de kütüphane yaptırmış ve özel kütüphanesindeki kitaplarının pek çoğunu buraya vakfetmiştir.

Bezmialem ve Johns Hopkins İşbirliği; ve Bir Hatıra

Ahmet Akça

Bezmialem Vakıf Üniversitesi Mütevelli Heyet Üyesi/
Başkanı (2010-2022 arası)

Boğaziçi Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Vedat Akgiray (daha sonra dört yıl BVU Mütevelli Üyeliği yaptı) hoca ile Bezmialem Vakıf Üniversitesi (BVU) ve dünyanın en iyi sağlık üniversitelerinin başında gelen Johns Hopkins Üniversitesi (JHU) arasında eğitim alanında işbirliği konusunu zaman zaman konuşurduk. Bize böyle bir işbirliğinin olabileceği fikrini veren, JHU’inde hoca olan Vedat Bey’in de bacanağı Prof. Dr. Ahmet Gürakar idi. Ahmet Bey, Turgut Özal döneminde yurt dışına üniversite eğitime gönderilenlerden. Turgut Bey, bu talebelerin bir kısmına eğitimden sonra geri gelmelerini, bir kısmına da oralarda kalmalarını tembih etmiş. Ahmet Hoca kalması istenenlerden. Vedat Beyle, bu işbirliği düşüncemi artık somutlaştıralım, uygulamaya geçirelim düşüncesi ile JHU’sini ziyaret edip yetkilileriyle görüşmeye karar verdik. Ahmet Hoca, Lübnan asıllı Kardiyolog Dr. Heitam Hassoun’un da desteği ile JHU Tıp Fakültesi yetkililerinden randevu aldı.

2013 Aralık ayının ilk haftasında, JHU Tıp Fakültesi Dekan Yardımcısı Prof. Dr. Roy Ziegelstein ile bir yuvarlak masa etrafına yardımcısı Dr. Lee Zieping, Vedat Bey ve ben buluştuk. Merhaba faslından sonra Dr. Roy mesafeli ve soğuk bir üslupla, şahsıma hitaben ‘bize dünyanın farklı yerlerinden her gün 5-6 işbirliği talebi geliyor, sizinle neden işbirliği yapalım ki’ sorusuyla konuşmaya başladı. Hakikat doğru idi. JHU’nin dünya üzerinde hastahane işletmeciliği alanında işbirlikleri vardı fakat sağlık eğitimi alanında yoktu. Bu durumda havanın daha fazla soğumasına fırsat vermeden, ‘bizi bir dinleyin lütfen’ dedim ve ara vermeden anlatmaya başladım, 20 dakika kadar konuştuğumu hatırlıyorum. Konuşmamda; Bezmialem Valide Sultanı, onun hayırseverliğini, sağlık alanında yoksullara nasıl sahip çıktığını ve Vakıf Gurebanın kuruluş maksadını, üniversiteye dönüştürülmesini, üniversitemizin hedeflerini ve işbirliği talebimizin sadece Tıp Fakültesi eğitimi konusunda olduğunu ifade ettim.

Bu kısa konuşmaya heyecanlı ve duygusal bir psikoloji ile biraz daha devam edebileceken, Mr. Roy devreye girdi, Ahmet Bey ben sizin maksadınızı ve kurumunuzu anladım. 2014 Nisan ayında ekibimle birlikte Türkiye’ye ge-

leceğim ve üniversitenizi ziyaret ederek, hangi alanlarda, nasıl bir işbirliği yapılabileceğini birlikte müzakere dereceğiz dedi ve toplantı böyle pozitif bir netice ile tamamlandı. Tahmin ettiğim; başta oluşan soğuk havayı Bezmialem Valide Sultan’ın hayatı ve yaptıkları ortadan kaldırmış ve Mr. Roy’un kanaatini değiştirmişti. Aslında Vakıf ruhunun yaşayan bir neticesi idi bu durum.

2014 Nisanında JHU heyeti geldi, detaylı değerlendirmeler ve müzakerelerden sonra işbirliğine karar verildi. Sözleşme içerik ve şartlarında da mutabık kalınarak 2014 Temmuzunda ilk sözleşme imzalandı. Başarılı ilk üç yıldan sonra, taraflar 2017 Temmuzunda ikinci üç yıllık süreci başlattılar. İkinci üç yıl daha değerli ve bereketli oldu.

2020 Temmuzunda ise üçüncü üç yıllık dönem başlamış oldu. Pandemi döneminde dahi bazen online bazen fiziki olarak işbirliğinin gereği olan çalışmalar devam etmiştir. 2022 de Tıp eğitiminin yanında hemşirelik eğitimi alanında da işbirliğine gidilmiştir. Umuyorum bu birlikte çalışma iradesi bugün olduğu gibi her iki üniversitenin kurumsallığına, hocaların bilgi paylaşımına, talebelerimizin ufkunu açmaya, akademik alana yönelmelerine hizmet ederek devam eder. Tıpkı Vakıf gureba ruhu gibi.

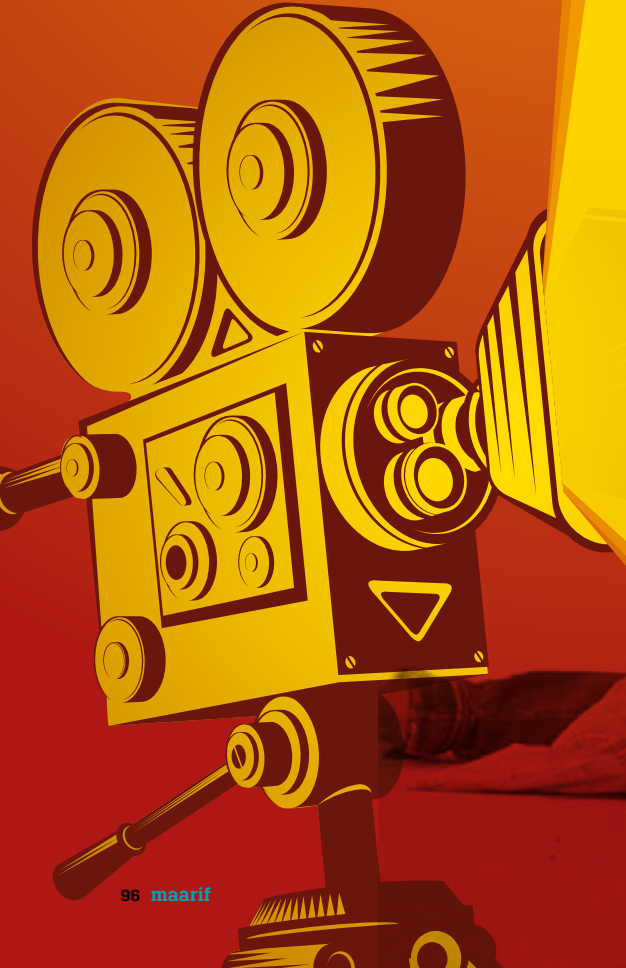

Türk dünyası
sinemaları
için önemli bir
adım

II. Korkut Ata Film Festivali

Geçen yıl İstanbul'da düzenlenen Korkut Ata Türk Dünyası Film Festivali'nin ikincisi, Türk Dünyası Kültür Başkenti ilan edilmesi nedeniyle bu sene Bursa'da tertip edildi. İki yarışma ve diğer dallardaki gösteri ve etkinliklerle festival, tüm Türk dünyası sinemaları için önemli bir adım oldu.

 Kâmil Engin - Araştırmacı Yazar

Uluslararası Sinema Derneği tarafından 1-5 Kasım 2022 tarihlerinde Bursa'da düzenlenen II. Korkut Ata Türk Dünyası Film Festivali, yakın geçmişin birikiminden güç ve kuvvet olarak Türk cumhuriyet ve topluluklarından 150'yi aşkın sanat insanını ağırladı. Katılımın yoğunluğu ve katılımcıların niteliği Türk dünyasında sektörün yukarıda dile getirilen beklentilerimizin karşılanması için hazır olduğunu gösteriyor.

TÜRK DÜNYASI SİNEMALARI İÇİN İLK VE TEK: KURMACA FİLM YARIŞMASI

Festivalin önemli bölümünü teşkil eden Kurmaca Film Yarışması, hâlen Türk dünyası coğrafyasında düzenlenmekte olan tek uzun metrajlı kurmaca film yarışması olduğu için özel bir önem taşıyor. Geleneksel hâle gelerek kurumsallaşacağına inandığımız festivalin ve onun en önemli basamağı Kurmaca Film Yarışmasının da süreklilik kazanması başlıca dileklerimizden biridir. Film yarışmaları, her türlü uluslararası sanat yarışmasında olduğu gibi, her ülkenin o dalda, o alanda ortaya koyduğu veya ortaya koyabileceği en başarılı eserleri, yani kültürel mirasın bir parçasını oluşturan sinema varlığını sergileme imkânı bulduğu önemli organizasyonlardır.

Film yarışmalarında dereceye giren filmlerin başarıları, sadece yapımcı, yönetmen veya senaryo yazarının başarısı olmakla kalmaz, filmin yarışmada temsil ettiği ülkenin başarı hanesine de eklenir. Çünkü mesele, filanca yönetmen veya yapımcının kişisel başarı kazanmasının ötesinde, ülkelerin temsili söz konusu olduğu için film festivallerinin ulusal gurur ve

Kültür Sanat

propaganda aracı hâline gelmiş olmasıdır. Bu yüzden dünyadaki tüm saygın film festivallerinin yarışmaları ve bu yarışmalarda alınacak sonuçlar sektör tarafından ilgiyle takip ediliyor.

YARIŞMA DIŞI BÖLÜMLER

Yarışma kategorilerinin yanı sıra, geçen sene olduğu gibi bu yıl da festivalde, Tarihî Panorama, Güncel İnsan Manzaraları, Turkuaz Belgesel ve Animasyon başlıklı bölümlere yer verildi.

Tarihî Panorama'da, Türk devlet ve topluluklarının tarihî geçmişlerinden farklı öykülere yer veren yapımlar gösterildi. Akan Satayev'in yönettiği "Büyük Bozkırın Şafağı", Kazak Türklerinin önemli tarihî şahsiyetlerinden Kasım Han'ın mücadelesini konu alıyordu. Öte yandan, bu bölümde yer verilen Rusya'ya bağlı Saha Cumhuriyeti yapımı "Bilmediğimiz Çocukluk" filmi ise, Sovyet devrimi öncesi Saha halkının hayatı hakkında ciddi bir çalışma olmanın ötesinde, titizlikle çekilmiş tabiat manzaralarıyla ilgimizi çeken görsel bir şölen havasında idi. Yine bu bölümde seyirciye sunulan "Mukagali" filmi, Kazakistan'ın Sovyet devrinde gözden düşmüş ve sansürlenmiş şairi Mukagali Makatayev'in hayatını yansıtan kayda değer bir tarihî drama idi.

Güncel İnsan Manzaraları kategorisinde, Türkiye, Özbekistan, Azerbaycan, İran, Kırgız Cumhuriyeti ve Macaristan'dan günümüz insan hikâyelerini işleyen filmlere yer verildi.

Festivalin yarışma bölümlerinin yanında, Turkuaz Belgesel Kuşağı adıyla çeşitli ülkelerden sunulan belgeseller ile dört animasyon yapımı, festivalin sadece kurmaca türüne değil belgesel ve animasyon dallarına da önem verdiğinin bir göstergesiydi.

ÖDÜLLER

Kurmaca Film Yarışması'nda Seçici Kurulun en iyi film tercihi, Özbekistan yapımı "Kadının Kismeti - Ayol Qismati" oldu. Or-

Kurmaca Film Yarışması'nda Seçici Kurulun en iyi film tercihi, Özbekistan yapımı "Kadının Kismeti – Ayol Qismati" oldu.

tadoğu coğrafyasında ortaya çıkan DAESŞ terör örgütünün bir Özbek kadınının hayatında yol açtığı felâketleri konu alan film, hareketli hikâyesi ve dinamik anlatımıyla olduğu kadar günümüze ait uluslararası bir sorunu ele alması nedeniyle de jürinin dikkatini çekmiş olmalı.

En iyi yönetmen ödülünü Azerbaycan'dan "Hayat Galiba Güzeldir" isimli filmiyle oldukça ilginç bir komedi örneği ortaya çıkaran yönetmen ve senaryo yazarı Vagif Mustafayev lâyık görüldü. İkinci Karabağ Savaşı sırasında geçen filmde, Ermenistan ordusunda savaşırken, Azer-

baycan ordusu tarafından esir edilen iki kardeşin trajikomik öyküsü anlatılıyor.

En iyi senaryo ödülünde jüri üyelerinin tercihi Türkiye yapımı "Bağlılık Hasan" filmindeki senaryo çalışmasıyla Semih Kaplanoğlu olurken, en iyi erkek oyuncu ödülüne "İssız Yurt" filmindeki oyunculuğuyla Kazak sinema oyuncusu Kayrat Kemalov, en iyi kadın oyuncu ödülüne ise "Satılık Ev" filmindeki oyunculuğuyla Kırgız sanatçı Kalipa Taştanova lâyık görüldü.

Belgesel yarışmada ise, Özbekistan'dan "İnsan: Karanlığın Ardındaki Işık" belgeseli, birinciliğe lâyık görüldü. Ortadoğu'daki

Türkan Şoray festival yönetimi tarafından onur ödülünü almak için sahneye çıktığında dakikalarca alkışlandı, büyük tezahüratla karşılandı.

terör örgütlerine katılmak için yurtlarını terk eden kocalarının ardından zor günler geçiren kadınların hayatını konu alan "İnsan", günümüze ait bir konuyu ilgi çekici bir şekilde yansıtmısıyla jüri üyelerinin beğenisini kazandı. Belgesel dalında dereceye giren yapımlardan "Avrasya'nın Hükümranları" ile Türkiye'yi temsil eden İsmet Arasan'ın yönettiği "Balkanların Türkçe Hafızası" isimli çalışmalar da yarışmanın favorileri arasındaydı. Özellikle, Türkçe'nin Balkanlardaki son dönemdeki varoluş çabasını, Balkanlardaki Türkoloji ve Türk kültür, eğitim ve bilim dünyasının yaşayan canlı hazineleri olarak kabul edilen Prof. Dr. Nimetullah Hafız ve eşi Prof. Dr. Tacida Hafız'ın hayat mücadelelerini konu alan İsmet Arasan'ın çalışması kayda değer bir belgesel olarak ilgiyle izlendi.

KORKUT ATA TÜRK DÜNYASI FİLM FESTİVALİNE DOĞRU...

Sinema sanatının günümüzde kültürlerin canlı tutulmasının en önde gelen araçlardan biri olduğu bilinmektedir. Bu itibarla, sinema topyekûn gelişme yolunda büyük mücadele içinde olan Türk dünyasını oluşturan bağımsız ve özerk cumhuriyetlerle, toplulukların yaşadıkları sorunların gün ışığına çıkmasına ve bu sorunlara çözümler üretilmesine hizmet edecektir.

Film festivalleri, sanatın eğitici ve dayanışma bilincini geliştirici özelliklerini geniş kitlelerle buluşturur. Sinema endüstrisinin gelişmesinde ve bu endüstri içinde genç kuşakların alana katılmalarının sağlanmasında film festivallerinin önemli işlevleri vardır.

Uluslararası Sinema Derneğinin ön ayak olduğu ve kurumsallaşarak gelenek hâline gelmesini beklediğimiz bu güzel adım, tüm Türk cumhuriyetleri ve toplulukları sinemaları için elzem olan ve doldurulması gereken boşluğun telafisi olacaktır.

Öte yandan, aynı kökten gelen kültürlerin birlik ve beraberliğinden doğan uyumu, Türk dünyası ülkelerinin sinema işbir-

liğinin güzel meyvelerini daha çok kişiyle paylaşmak için film festivallerinin yanında başka organizasyonlar da düşünülmelidir. Bu sahada üretilecek uygulanabilir yeni fikirler, dinamik etkinliklerle işbirliği ve ilişki ortamı güçlendirilmelidir. Misal olarak, Türkiye'de üretilen filmlerin, düzenli bir şekilde diğer Türk cumhuriyetleri sinema salonlarında gösterime girmesi veya o bölgelerde çekilenlerin her mevsim Türkiye'de ticari dolaşıma girmesi, salon dışında televizyon ve diğer mecralarda seyirciye sunulması gibi uygulamalar geliştirilebilir. Bu gibi hedeflere ulaşmak için festivallerin yanı sıra, "Film Market" gibi organizasyonlar düzenlenebilir.

Maalesef her geçen gün artan ilişkilere rağmen, kültürel ve tarihî bağlarla içinde bulunduğumuz Türk dünyası kültürel örgütlenme bakımından hâlâ dağınık bir resim sergiliyor. Halbuki tüm Türk cumhuriyetleri ve toplulukları, sahip oldukları müşterek manevi ve kültürel değerleri sayesinde dünya kültürü düzleminde yüksek sanat eserleri üretme imkânına sahip bulunmaktadır.

Daha yapılacak pek çok iş, atılacak pek çok yeni adım önümüzde durmaktadır. Periyodik olarak düzenlenecek ortak film festivalleri, film marketler, yarışmalar, ortak yapım girişimleri, ortak senaryolar, Türk dünyası sinema eğitim programları, öğretim üyesi ve uzman değişimleri, kurulacak film arşivleri... vs. Türk cumhuriyet ve toplulukları arasında sinema alanındaki diyalog ve işbirliğini artıracak adımlardan bazılarıdır.

Ancak yeni girişimleri düşünürken, başlatılmış adımlara sahip çıkarak onu sürdürmek gerekir. Bu nedenle, 2023 yılında Şuşa'da tertip edilecek 3. Korkut Ata Türk Dünyası Film Festivali büyük önem taşıyor. Bu festivali ilk ikisinin gerisinde kalmayacak şekilde tamamlamak için Azerbaycan'ın yetkili makamlarının ve sinemacılarının yükledikleri sorumluluğu şimdiden hatırlatmak isteriz.

Çin'de Bir Osmanlı Mektebi: Darû'l Ulûm-îl Hamidiyye Medresesi Pekin Hamidiyye Üniversitesi

Çin'de Müslüman çocukların eğitimi için XIX. ve XX. yüzyılda mektepler açılmaya başlanmıştır. Osmanlı Devleti'nin Çinli Müslümanlarla artan ilişkilerinin bir neticesi olarak 1908'de kurulan ve Çin kaynaklarında "Hui Ciao Şi Fan Şüe Tang" olarak anılan Darû'l Ulûm-îl Hamidiyye Medresesi, ülkedeki Osmanlı Nüfuzunun en önemi göstergelerindedir.

👤 Mehmet Gündüz

Eğitim Uzmanı Millî Eğitim Bakanlığı

Eğitimi insanlığa hizmet etmenin en önemli yollarından biri olarak gören Osmanlılar, bu amaçla farklı yerlerde birçok eğitim kurumu kurmuşlardır. Kurulan bu eğitim kurumlarından biri de II. Abdülhamid döneminde Çin'in Pekin şehrinde açılan Pekin Hamidiye Üniversitesi olarak bilinen **Darû'l Ulûm-il Hamidiye Medresesi**'dir. Padişahlığı döneminde dünyanın farklı yerlerindeki Müslümanların birliği için gayret sarfeden II. Abdülhamid, hem Müslümanlar arasındaki ilişkilerin gelişmesi hem de Müslümanların ve diğer mazlum milletlerin daha da bilinçlenmesi için eğitime büyük önem vermiştir. Bu yüzden hem ülke içinde hem de ülke dışında birçok faaliyette bulunmuştur.

Muhammed Ali, Şangay imamı Wang Harun ile görüşerek Sultan Abdülhamid'in Çin'de yapılmasını arzu ettiği bir İslam üniversitesinden bahseder.

II. Abdülhamid'in takip ettiği **İslam Birliği Siyaseti**, 1890 senesinden itibaren Çin'deki Müslümanlar arasında Halife sıfatıyla etkisini göstermeye başlamış, Pekin başta olmak üzere, ülkedeki Müslümanlar Cuma namazlarındaki hutbeyi II. Abdülhamid adına okumaya başlamışlardır. Bu dönemde Çin, Batı'nın sömürgesi altında bulunmaktaydı.

XIX. yüzyılın sonlarına doğru sömürgecilere karşı başlayan isyan hareketlerine Çinli Müslümanlar da katılmıştır. Çin'de ayaklanan Müslümanları yatıştırmak için, **Alman İmparatoru II. Wilhelm**, II. Abdülhamid'den yardım istemiştir. II. Abdülhamid bu amaçla Çin'e bir **nasihat heyeti** göndermeye karar vermiştir. Gidecek heyetin seçiminde hassas davranan II.

Eğitim Tarihi

Abdülhamid, bu heyet için başkan olarak Mirliva Enver Paşa'yı seçmiştir. Heyette Abdülhamid'in emri ile Kolağası Yaver Ömer Nazım Bey de yer almıştır. Heyette bu su-bayların dışında Beyazıt Medresesi hocalarından Mustafa Şükrü Efendi ve Fetvahane görevlilerinden Kadı Hacı Tahir Efendi de yer almıştır. Heyetin asli görevlileri olan bu dört kişiden başka, muhafız olarak Hamuslu Mahmut ve Hasan adlı Sarıklı Zuhaf Alayı'ndan iki er, tercüman Viçinço Kinyoli ve kızı ile birlikte hizmetçi olarak İstanbullu Mehmet Efendi de heyete katılmışlardır.

İLK TEMASLAR

Nasihah heyeti, 18 Nisan 1901'de İstanbul'dan Rus bandıralı bir gemiyle yola çıkarak Süveys'e gelmiş, buradan bir Alman gemisiyle 4 Mayıs'ta Kolombo'ya, 10 Mayıs'ta da Singapur'a ulaşmıştır. Güzergâhı üzerinde Müslümanların yaşadığı yerlere uğrayan heyet yaklaşık bir ay sonra, 2 Haziran'da Şangay'a ulaşmıştır. Heyet Çin'de yirmi gün kaldıktan sonra 22 Haziran 1901'de Vladivostok üzerinden İstanbul'a dönmek üzere Şangay'dan ayrılmıştır. Bu seyahatte heyet,

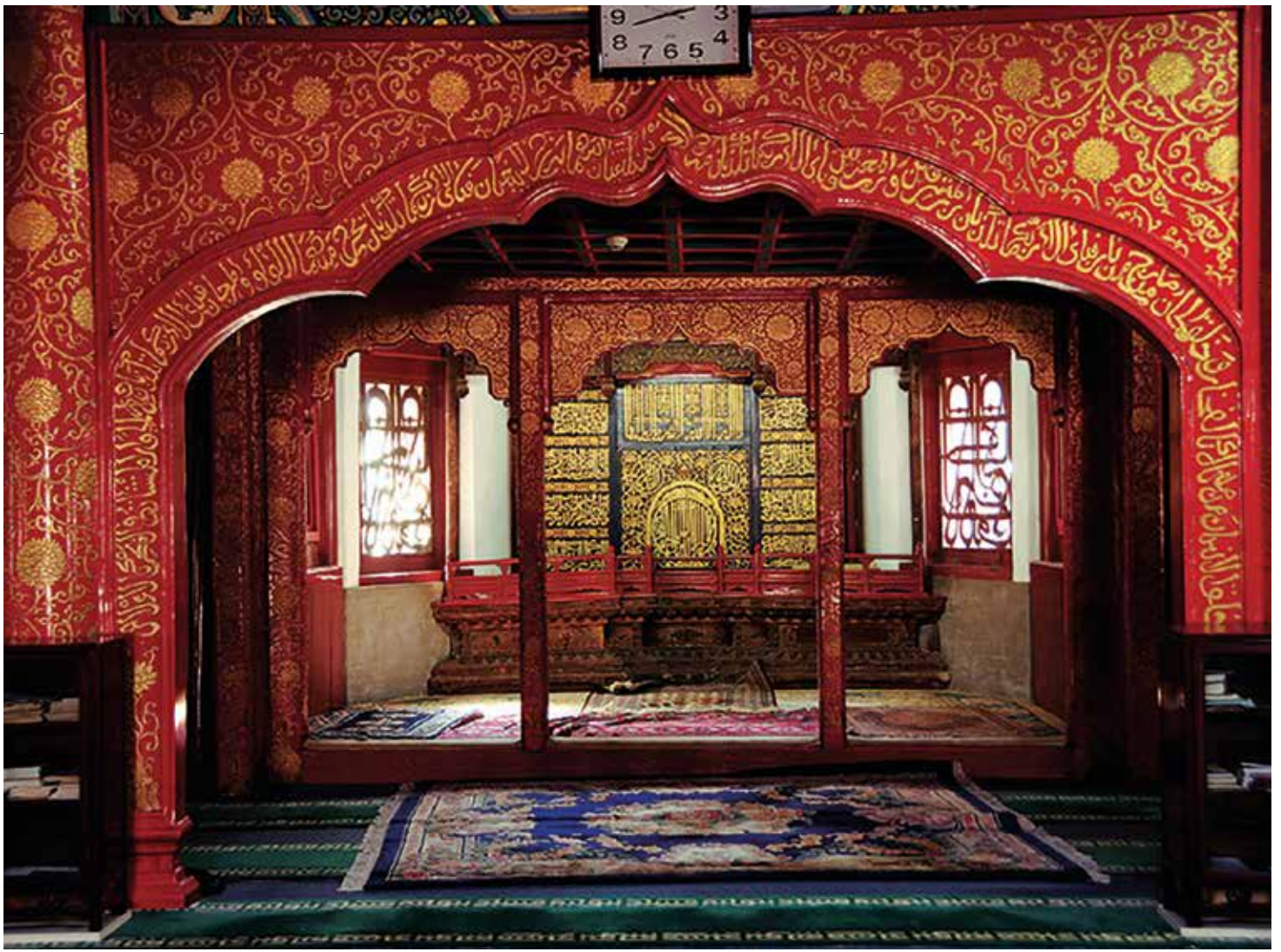

Pekin Hamidiye Üniversitesi'nin döneminin şartlarında önemli bir yeri olduğu açıktır. Osmanlı Sultanının adıyla adlandırılması, kapısında Osmanlı bayrağının dalgalanması ve İstanbul'dan gönderilen hocalarla eğitime başlaması Osmanlı Devleti'nin bilinirliği ve saygınlığına şüphesiz olumlu etkiye bulunmuştur.

Müslümanlarla yeterince temas kuramamıştır. Ancak Nasihat heyeti sonrasında Osmanlı Devleti'nin Çin'e yönelik ilgisi daha da artmıştır. 1902 yılında bu sefer Muhammed Ali adında bir Osmanlı vatandaşı II. Abdülhamid tarafından Çin'e gönderilerek oradaki Müslümanlarla yeni bir temas kurulmuştur. Muhammed Ali, Çin'de **Wang** isimli bir imamın misafiri olmuş ve faaliyetlerini buradan yürütmüştür.

Gönderilen heyetlerinin yanı sıra bu dönemden sonra Çin Müslümanları arasında Osmanlı Devleti daha bilinir olduğu gibi Halife'nin saygınlığı da artmıştır. Nitekim yüzyıllardan beri Hac için doğrudan Çin'den Hicaz'a seyahat etmekte olan Müslümanlar artık önce İstanbul'a uğrayıp sonrasında Hicaz'a gitmeye başlamışlardır. Hilâfet merkezi İstanbul'a da uğ-

rayan Çin Müslümanlarına ilgi gösterilmiş, ihtiyacı olanlara yardımda bulunulmuş, ülkelerine güvenlik içinde dönebilmeleri için önlemler alınmıştır. Bu şekilde İstanbul'a ilk gelen Çinli Müslümanlardan biri Muhammed Ali'nin Çin'e gittiği dönemde misafiri olduğu **Pekin Niuje Camii** imamı **İmam Abdurrahman (Wang Haoren)** olmuştur. Mating Yuan isimli öğrencisi ile Hacca gitmek üzere 1906 yılı sonunda yola çıkan İmam Abdurrahman, II. Abdülhamid'in daveti üzerine İstanbul'a gelmiştir.

İmam Abdurrahman Çin'de misyonerlerin Müslümanlara yönelik faaliyetlerine karşı Halife tarafından kendilerine vaaz ve nasihatte bulunmak üzere âlim ve fazıl kişilerin gönderilmesini talep etmiştir. İyi bir şekilde ağırlanan İmam Abdurrahman dönüşünde de kitaplar ve hediyelerle

Eğitim Tarihi

2008 Pekin Olimpiyatları çerçevesinde restore edilen Pekin'in Xuanwu semtinde bulunan bin yıllık Niujie Camii ve bahçesindeki Pekin Hamidiye Üniversitesi devlet korumasındadırlar.

uğurlanmıştır. Wang, İstanbul'da bulunduğu günlerde, Osmanlı eğitim sitemini incelemiş ve Çin'e döndüğünde sohbet ve hutbelerinde Osmanlı'dan, Sultan ve Türklerin Müslümanlığından bahsetmiştir. Çin Müslümanlarının ileri gelenlerine İstanbul'da ilgi gösterilmesi ve Çinli hacılara yardım edilmesi ve Çin'de okunan hutbelerde Abdülhamid'in adının anılmaya başlanması ilişkilerin gelişmesine katkı sunmuştur.

CAMİ YANINDA BİR MEDRESE

Çin'in çeşitli yerlerinde Müslüman çocuklarına özel okullar bulunmaktaydı. Bu okullar genel olarak camilerin yanında yer almaktaydı. XIX. ve XX. yüzyılda modern eğitim çerçevesinde bazı mektepler açılmıştır. Bunlar içerisinde Çin'deki Osmanlı nüfuzunun en önemli yansımalarından biri ve Osmanlı Devleti'nin Çinli Müslümanlarla artan ilişkilerinin bir neticesi olarak 1908'de kurulan ve Çin kaynaklarında "**Hui**

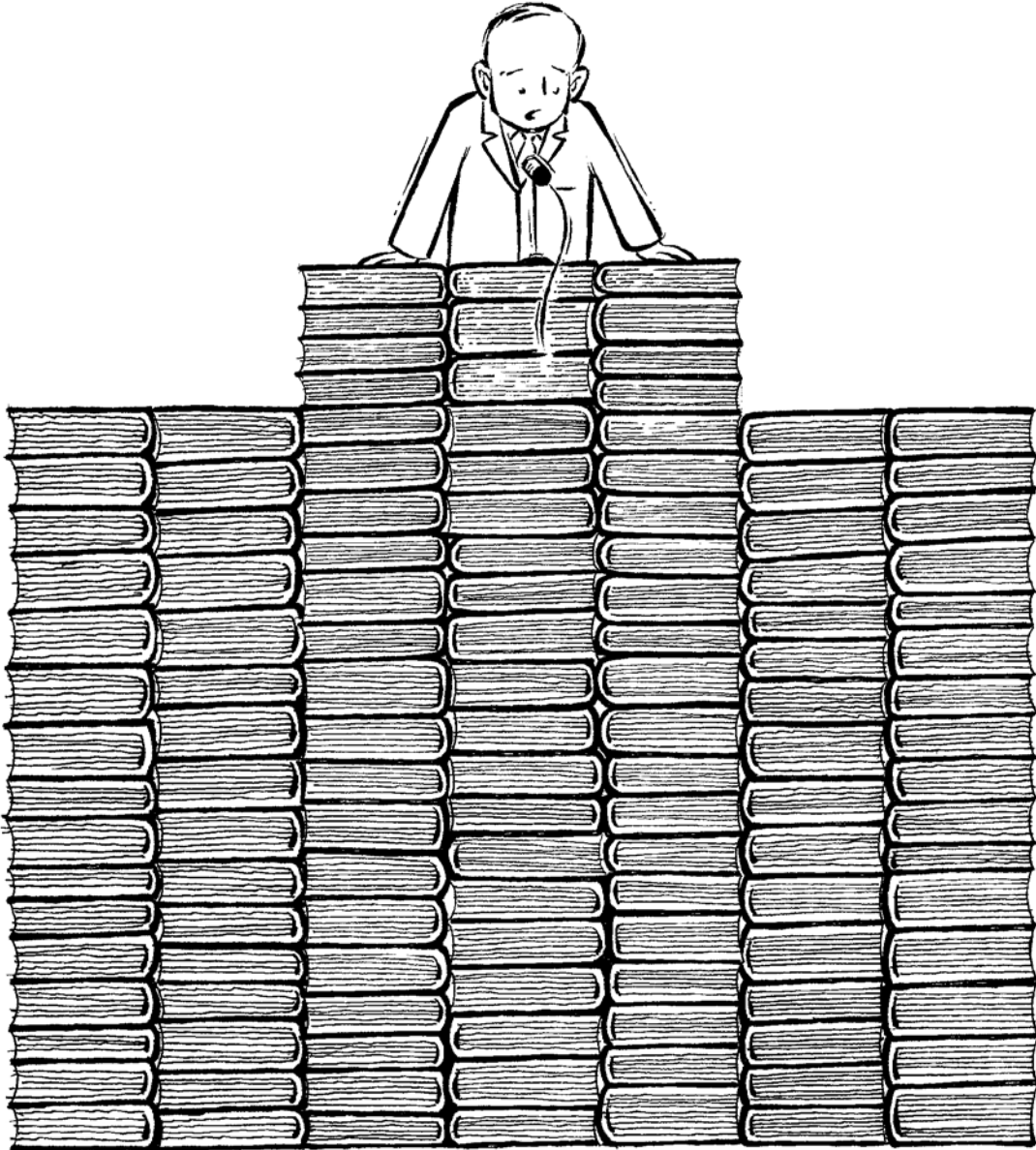
Ciao Şı Fan Şüe Tang" olarak anılan **Darû'l Ulûm-il Hamidiye Medresesi'**dir.

Darû'l Ulûm-il Hamidiye Pekin'deki **Niou Kiai (Niujie) Camii** yanında kurulmuştur. Okulun açılışına Çinli yetkililer katılarak okulun kuruluşuna destekleri göstermişlerdir. Üç derslik ve bir ana bina-dan oluşan okulda her yaşta öğrenciye Osmanlı Devleti'nin görevli olarak gönderdiği Hafız Ali Rıza ve Hafız Hasan Efendiler ders vermişlerdir. Okulun açılıyla ilgili *Tercüman-ı Hakikat* gazetesinde bir yazı yayımlanmıştır. Yazıda Pekin'de bulunan 38 camiye binlerce Müslümanın günde beş defa ibadetlerini yapmak ve halifeye dua etmek için geldikleri belirtilmiştir. Cuma günleri Arapça okunan hutbelerin, Pekin müftüsü ve diğer din adamları tarafından Çin diline tercüme edildiği eklenmiştir. Ayrıca Çinli Müslümanların, imparatorluğun çeşitli yerlerinde Müslüman çocuklarına mahsus okullar açtıklarına yer verilmiştir. Pekin Hamidiye Üniversitesi'nde görevli

hocalar burada bir yıl kaldıktan sonra Hafız Hasan Efendi İstanbul'a geri dönmüş, Ali Rıza Efendi ise Güney Çin'deki Hankav şehrine gitmiştir.

GÜNÜMÜZDE MEDRESENİN DURUMU

Pekin Hamidiye Üniversitesi'nin döneminin şartlarında önemli bir yeri olduğu açıktır. Osmanlı Sultanının adıyla adlandırılması, kapısında Osmanlı bayrağının dalgalanması ve İstanbul'dan gönderilen hocalarla eğitime başlaması Osmanlı Devleti'nin bilinirliği ve saygınlığına şüphesiz olumlu etkide bulunmuştur. Bu okul öncesinde Halife Pekin'deki Müslümanlar tarafından pek tanınmazken bu okulla birlikte Halife'nin adı her Cuma Pekin'in bazı köylerinde bile muhabbetle dinlenmeye başlandı. İstanbul'dan gönderilen hocaların ayrılmasından sonra Pekin Hamidiye Üniversitesi'nde eğitime Çinli Müslümanlarca devam edilmiştir. Ancak okulda Arapça eğitime 1949'da **Mao Devrimi** ile son verilmiştir. Sonraki yıllar maddi imkânsızlıktan dolayı kapanan okul günümüzde tek derslikte İslâmi kurslar verilen bir kurum olarak varlığını sürdürmektedir. Zaman içinde okuldaki Osmanlı motifleri silinse de İslami mimari olduğu gibi durmaktadır. Dersliklerden biri aradan geçen yıllarda Niujie Camii'nin tanıtımının yapıldığı bir müzeye dönüştürülmüştür. 2008 Pekin Olimpiyatları çerçevesinde restore edilen Pekin'in Xuanwu semtinde bulunan bin yıllık Niujie Camii ve bahçesindeki Pekin Hamidiye Üniversitesi devlet korumasındadırlar.

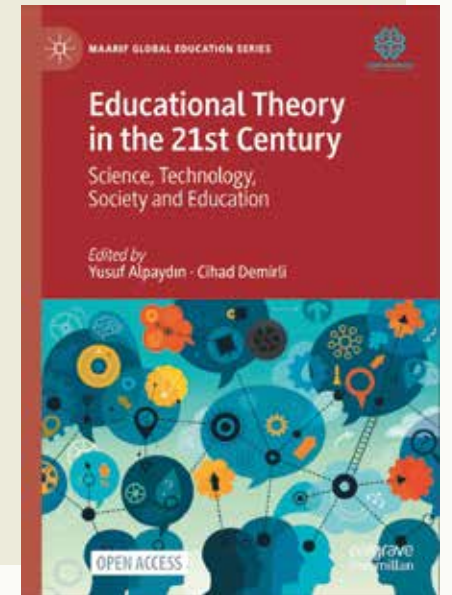
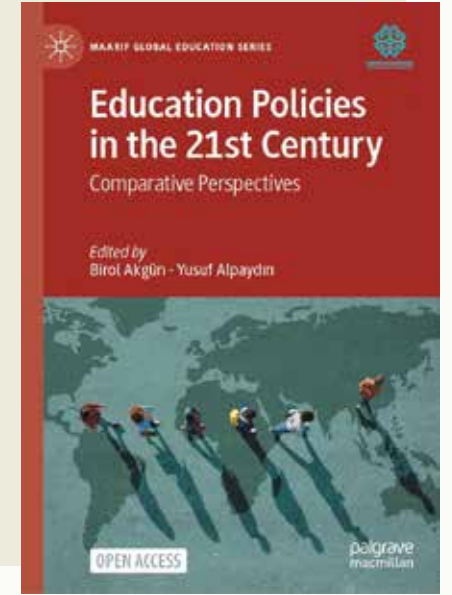
Türkiye Maarif Vakfı'ndan İki Önemli Eser

Eğitim konusunda yaptığı akademik yayın ve faaliyetlerle de öne çıkan Türkiye Maarif Vakfı, geçen aylarda dünyanın çeşitli yerlerinde bulunan ve alanında uzman bilim insanlarıyla hazırladığı “21. Yüzyılda Eğitim Teorileri” ve “21. Yüzyılda Eğitim Politikaları” isimli iki önemli eseri, küresel bir bilim platformu olan Springer ve Palgrave Macmillan yayınevinden İngilizce dilinde ücretsiz olarak tüm dünyanın erişimine açtı.

Temel bir sosyal kurum olarak eğitim, dünya tarihi boyunca diğer sosyal sistemlerle birlikte dönüşmüştür. Özellikle bilimde, felsefede, kültürde ve ekonomide yaşanan değişimler eğitimin amacını, içeriğini ve yöntemlerini derinden etkilemiştir. 19.yüzyıldan 20. yüzyıla geçişte eğitimin pragmatik karakteri, sanayi toplumu içinde daha belirgin hale gelerek, sanayi ekonomisinin ve ulus-devlet siyasetinin taleplerine karşı daha duyarlı bir politik araca dönüşmüştür. 1970'lerden itibaren bilgi topluma geçiş, bilgi teknolojilerindeki gelişmeler, küreselleşme ve post-modernite eğitimde yapılandırmacı paradigmayı doğurmuş görünmektedir. Postmodern ve yapılandırmacı eğitim kuramı günümüzde etkisini sürdürürken, 21. yüzyılın ilk çeyreği bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlanan gelişmelere ve küresel fenomenlere bağlı olarak eğitimde bazı yapısal dönüşümleri daha belirgin hale getirmiştir.

Eğitim konusunda yaptığı akademik yayın ve faaliyetlerle de öne çıkan Türkiye Maarif Vakfı, geçen aylarda dünyanın çeşitli yerlerinde bulunan ve alanında uzman bilim insanlarıyla hazırladığı “21. Yüzyılda Eğitim Teorileri” ve “21. Yüzyılda Eğitim Politikaları” isimli iki önemli eseri, küresel bir bilim platformu olan Springer'da Palgrave Macmillan yayınevinden İngilizce dilinde ücretsiz olarak tüm dünyanın erişimine açtı.

Önümüzdeki günlerde Türkçe olarak da yayınlanacak bu iki eser, adından da anlaşılacağı üzere ilk on yıllarını geride bıraktığımız 21. yüzyıl eğitim politikaları ve teorilerini mercek altına alırken, eğitimin geleceği konusunda kuramsal ve politik projeksiyonlara da yer vermektedir.

21. Yüzyılda Eğitim Politikaları

Education Policies in the 21st Century

21. Yüzyılda Eğitim Politikaları isimli ilk kitapta; eğitimde siyasi aktörler, ulus-devletlerin dönüşümü, eğitim modelleri, Dünya Bankası'nda eğitim politikaları, 21. yüzyıl yeni politik ekonomi ve eğitim, eğitimde hesap verebilirlik, yükseköğretimden istihdama geçiş gibi konular ele alınmaktadır.

Prof. Dr. Birol Akgün ve Doç. Dr. Yusuf Alpaydın editörlüğünde hazırlanan kitap, eğitimin politik, ekonomik ve uluslararası gelişmelerden, ne şekilde etkilendiği ve bu alanları nasıl etkilediği kurgusu üzerinde gelişmektedir. Kitaptaki konular karşılaştırmalı bir yaklaşımla üç bölümde ele alınmaktadır. Aynı zamanda Türkiye'den örneklerin de bulunduğu araştırmalar,

ülkelerin mevcut eğitim modelleri ve süreçlerini analiz etmekte ve uygulanan politikaları gözler önüne sermektedir. Kitapta ele alınan başlıklar altında eğitimde siyasi aktörler, ulus-devletlerin dönüşümü, eğitim modelleri, Dünya Bankası'nda eğitim politikaları, 21. yüzyıl yeni politik ekonomi ve eğitim, eğitimde hesap verebilirlik, yükseköğretimden istihdama geçiş, mesleki eği-

tim ve geleceği, mesleki eğitime karşı genel eğitim, eğitimde uluslararasılaşma ve uluslararası okullar, eğitimde yeni trend ve beklentiler, acil durumlarda eğitim ve dijitalleşme, yüksek öğrenimi keşfetmek, yüksek öğrenim ve öğrenci hareketliliği, uluslararası okullar ve eğitim programları, uluslararası eğitim modelleri transferi gibi politikalar analiz edilmiştir.

21. Yüzyılda Eğitim Teorileri

Educational Theories in The 21st Century

21. Yüzyılda Eğitim Teorileri isimli ikinci kitap, eğitimin daha araçsal bileşenleri olan öğrenme-öğretme süreçleri, okul tasarımları, eğitim yönetimi ve öğretmen yetiştirme uygulamaları üzerindeki etkilerini incelemektedir. Bu kitabın bölümleri makro bir bakış açısı kullanarak yirmi birinci yüzyıl eğitiminin ana konularını ele almaktadır.

Editörlüğünü **Prof. Dr. Cihad Demirli** ve **Doç. Dr. Yusuf Alpaydın**'ın yaptığı kitap, 21. yüzyıl eğitim teorisinin temel tartışmalarını gözden geçirmeyi ve eğitimin geleceğine mütevazı bir katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda öncelikle değişimlerin bilim ve felsefeye nasıl yansıdığını, ardından yeni toplumsal anlayışların ve kültürel paradigmalardan eğitim amaç ve içeriğine nasıl bir etkide bulunduğu ele alınmaktadır. Son olarak kitap, bu değişikliklerin

eğitimin daha araçsal bileşenleri olan öğrenme-öğretme süreçleri, okul tasarımları, eğitim yönetimi ve öğretmen yetiştirme uygulamaları üzerindeki etkilerini incelemektedir. Bu kitabın bölümleri makro bir bakış açısı kullanarak yirmi birinci yüzyıl eğitiminin ana konularını ele almaktadır. Kitapta ele alınan başlıklar altında, eğitim alanında yaşanan bilimsel ve teknolojik gelişmeler, eğitim felsefesinin karşılaştığı güçlükler, müfredat, din eğitimi, küresel eğitimde

toplumsal ve kültürel dönüşümler, etkili okul, öğretmen ve öğretim stratejileri, okul liderliğinde güncel trendler, sürdürülebilir kalkınma ve eğitim arasındaki ilişkiler, Türkiye ve Singapur örnekleri üzerinden sosyal yapılandırıcı eğitime geçiş bağlamındaki deneyimler, uzaktan eğitim gibi konular geniş bir çerçevede bilimsel paradigmalardan ele alınmıştır. Kitapların araştırmacılar, uzmanlar ve eğitimciler için bir başvuru kaynağı olması beklenmektedir.

Eğitimin Geleceğine Işık Tutan Kitaplar

İnsanoğlunun doğumdan ölüme yaşam serüveni aynı zamanda bir eğitim sürecidir. Sürekli yeni şeyler keşfeder, hayatımızı devam ettirmek ve hem kendimiz hem toplumumuz için yararlı olabilmek adına durmadan yeni bilgiler öğreniriz. Bu yüzden eğitime dair konular ve bu alanda ortaya konulan teoriler daima ilgimizi çeker. Uluslararası Maarif dergisi olarak sizlere kitap önerilerinde bulunurken işin teorik boyutuyla pratik yönü arasında bir denge yakalamaya gayret ediyoruz.

KÜLTÜREL DEĞERLERE DUYARLI EĞİTİM

Yazar: Geneva Gay

Yayınevi: Anı Yayınları

Beyaz olmayan öğrencilerin okul başarıları eğitimin her seviyesinde orantısız bir şekilde devam etmektedir. Her zamankinden çok, Geneva Gay'in kültürel değerlere duyarlı öğretim kitabı, bugünün dünyasında farklı etnik ve kültürel değerlere sahip olan öğrencilerin ihtiyaçlarına hitap eden temel bir eserdir. Gay bu çalışmasında, çokkültürlü eğitim teorisi ve araştırmasını birleştiren bir anlayış ile yaşanmış hikâyelere yer vermiştir. Aynı zamanda Gay bu eserde, kendi kültürel tecrübesi ile eğitime tabi tutulan her öğrencinin çoklu başarı ölçütleri dâhilinde daha iyi bir performans sergilediğini göstermiştir. Çok satan bu kitap geniş bir şekilde gözden geçirilmiş ve kitabın aşağıdaki konular ilave edilmiştir:

- Öğrenci etnik gruplarının kapsamı genişletilmiş olup: Afrika ve Latin Amerikalılar ile birlikte Asyalı ve Yerli
- Amerikalılar da bu kapsama dâhil edilmiştir.
- Çeşitlilik ve standartlar üzerine yeni bir bölüm eklenmiştir.
- Müfredat bağlamında yeni kültürel çeşitlilik örneklerine yer verilmiştir.
- Kültürel değerlere duyarlı öğretim kapsamında yeni program ve teknikler örnekler ile gösterilmiştir.
- Öğrenci-Öğretmen ilişkilerinde pozitif ve hareketli-işler olasılıklar vurgulanmıştır.
- Kültürel çeşitlilik iletişimi üzerine yeni materyaller, dil çeşitliliği ile ilgili ortak mitler ve 'Artı İngilizcenin' öğretimi bu çalışmaya eklenmiştir.

Geneva Gay, eğitim profesörü olup; Washington Üniversitesi Çokkültürlü Eğitim Merkezi'nde öğretim üyeliği yapmaktadır.

TÜRK AYNŞTAYNI OKTAY SİNANOĞLU

Yazar: Oktay Sinanoğlu (Söyleşi: Emine Çaykara)

Yayınevi: Alfa Yayınları

1953 yılında Ankara'da TED'in Yenışehir Lisesi'ni birincilikle bitirdi. Burslu öğrenci olarak ABD'ye giderken kendi kendine bir söz vermişti: 'Gideceğim ve kismetse orada söz sahibi olacağım, ondan sonra gelip o namussuzlarla burada uğraşacağım.'

Oktay Sinanoğlu'nun, İtalya'nın Bari kentinde başlayan yaşamı başarılarla dolu olmasının yanı sıra hem Türkiye hem yurtdışında pek çok önemli tanıklıklarla dolu.1956 yılında Kaliforniya Üniversitesi, Berkeley'de Kimya Mühendisliği'ni birincilikle bitiren, sekiz ayda MIT'yi birincilikle bitirerek Yüksek Kimya Mühendisi olan Sinanoğlu, henüz 26 yaşındayken ABD'nin Yale Üniversitesinde son üç yüz yıldır Batı'nın en genç profesörü unvanıyla bir rekorun sahibi oldu.

Sinanoğlu, kimyaya matematiği sokarak önemli buluşlara imza attı, fizik, astrofizik, nükleer fizik, moleküler biyoloji gibi çeşitli dallarda 'Harika Çocuk' olarak görülüp uluslararası bilim dünyasını şaşırttı.

Hayatı boyunca dünya çapında bilimsel pek çok ödül aldı, Türkte'nin önemine dikkat çekti ve Türkiye'de bilimin gelişmesi için mücadele verdi. Anadilin bir toplumun sürekliliği için yaşamsal olduğunun altını çizerek büyük çapta bir bilinçlenme yarattı.

Prof. Oktay Sinanoğlu'nun yaşamının kendi ağzından soru cevaplar eşliğinde anlatıldığı Türk Aynştayı kitabında ünlü bilim insanlarıyla ilişkisinden yarattığı teorilere, bir dönemin sözlü tarihinden Türkiye'nin yaşadığı sorunlara kadar pek çok konu yer alıyor

EĞİTİMİN ULUSLARARASI LAŞMASI

Editörler: Birol Akgün – Metin Çelik

Yayınevi: Altınbaş Üniversitesi Yayınları

Kitap, 50 soruda eğitimin uluslararasılaşmasını ve bu bağlamda farklı yönleriyle Türkiye'nin eğitimdeki uluslararasılaşma tecrübesini tartışmaktadır. Dört bölümden oluşan kitap, eğitiminin uluslararasılaşmasını tarihi seyri, gelişimi ve kurumsallaşma süreçleriyle derinlikli olarak incelerken, dijitalleşme ve yeni trendler bağlamında eğitimin geleceğine de ışık tutmaktadır.

Eğitimde uluslararasılaşma, günümüz dünyasının çok boyutlu bir gerçeği olarak yabancı dil eğitiminden öğrenci hareketliliğine, akademisyen değişiminden yurt dışı ile ortak program yürütülmesine, farklı ülkelerde yabancı dilde eğitim programları açılmasından ortak müfredat ve eğitim standartları geliştirilmesine, farklı toplumlar arasında kültürel etkileşime kadar çok geniş yelpazedeki araç, yöntem, politika ve uygulamaları kapsamaktadır.

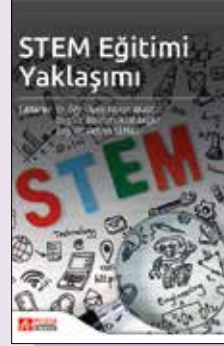
Kitapta, eğitimin uluslararasılaşmasının Batı ve Doğu'daki tarihsel kökleri irdelenmekte, ayrıca Osmanlı'dan günümüze Türkiye'deki eğitimin uluslararasılaşma sürecine ilişkin örnekler Millî Eğitim Bakanlığı bünyesindeki 1416'lı burslu öğrencilerden YÖK bünyesindeki Erasmus, Mevlâna ve Orhun değişim programlarına, YTB bünyesindeki Türkiye Burslarından Türkiye Maarif Vakfının yurt dışı okullarına kadar farklı kurumlar bağlamında ayrıntılı olarak analiz edilmektedir. Bu süreci, kuruluşunun yüzüncü yılında yeniden küresel bir güç olarak yükselen Türkiye'nin dünya ile entegrasyonunun bir aracı olduğu kadar kendi kültür ve medeniyet değerlerine güveninin bir sonucu olarak da görmek gerekir.

STEM EĞİTİM YAKLAŞIMI

Yazan: Murat Akarsu, Nilüfer Okur Akçay, Rıdvan Elmas

Yayınevi: Pegem Yayınları

STEM eğitimi; öğrenci merkezli işbirliğinin ve akran öğrenmesinin ön planda olduğu disiplinlerarası bir program geliştirme yaklaşımıdır. Ülkemizde daha çok bir öğretim yöntemi olarak kullanılmaktadır. STEM eğitimi yaklaşımı konusunda ülkemizde doğru uygulamalar yapılmamaktadır. Sınırlı zaman diliminde gerçekleştirilen fen bilgisi etkinlikleri kapsamında mühendislik tasarım becerilerinin kazandırılabileceği konusunda bir yanlışlığı mevcuttur. Bu kitap, STEM eğitimi yaklaşımına ilişkin daha nitelikli ve detaylı açıklamaları içeren farklı bölümlerden oluşmaktadır. Bu bölümlerin, daha nitelikli STEM eğitimi modüllerinin geliştirilmesinde katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kitapta, 17 akademisyen STEM eğitimi yaklaşımını farklı boyutları ile ele almıştır. Ayrıca; STEM eğitimi yaklaşımının farklı öğretim kademelerine yönelik uygulamalarıyla ilgili bölümler de bulunmaktadır. Bu nedenle kitabın, geleceğin inşasında önemli bir yeri olan STEM eğitimi yaklaşımı ile ilgili alanyazındaki eksikliği gideren, öğretmen ve araştırmacılara yol gösteren kılavuz bir kitap olacağı beklenmektedir.

EĞİTİM-BİR KİTLE İMHA SİLAHI

Yazar: John Taylor Gatto

Yayınevi: Edam

Okulun gerçek meselesi öğrenmek değil, başardır. Okulda dikkatler hiçbir zaman düşünme ya da performans kalitesine yönelmiş değildir; dikkatler tamamen farklı bir şeye, başarıların attıkları şeref turuna yönelmeye yönelmiştir.

Eğitim: Bir Kitle İmha Silahı adlı çalışma, John Taylor Gatto'nun, geleneksel okul eğitimi yaklaşımlarına geliştirilen eleştirilere eklediği tüyler ürpertici bir metafor...

Gatto bu çalışmasında, okulun insana verdiği zararın rasyonel ve kasıtlı olduğunu gösteriyor. Gatto'ya göre modern pedagojinin esas işlevi, nüfusu yönetilebilir kılmak. Zorunlu eğitim tuzağından kurtulmayı başarabilmiş insanlara ilişkin örneklerle dolu bu kitap, kişisel potansiyeli gerçekleştirimin temel şartının farklı bir yetiştirilme ve beceri edinme şekli ile mümkün olabileceğini ortaya koyuyor. Gatto buna, "açık kaynak öğrenme" adını veriyor. Acil sorunlara cevap veren ve bazı tartışmaları da beraberinde getireceği muhakkak olan bu kitap, mevcut eğitim sistemine dair şüphelere sahip olan herkesin ilgisini çekecek.

YETİŞİN ÇOCUKLAR

Yazar: Selçuk Şirin

Yayınevi: Doğan Kitap

Çocuklarımız için her şeyi "doğru" yapmanın reçetesini ararken çoğunlukla kendimizi strese boğuyoruz. Bu gerçeklikten yola çıkan Prof. Dr. Selçuk Şirin, 20 yıl süren akademik çalışmaların bir ürünü olan Yetişin Çocuklar'da ebeveyn ve eğitimcilerle sesleniyor. Şirin, bu kitapla özellikle "mükemmel ebeveynlik" baskısını hissedenlere bilimsel ve yalın bir yaklaşımla iç ferahlatıcı bir başucu kitabı sunuyor. Bu kitap çocuk yetiştirirken somut, uygulanabilir çözümler arayan herkese çok iyi gelecek!

Bebeklerle ilk diyalogu nasıl kurmalıyız? Erken yaşta zihinsel gelişimi desteklemek için ne yapmalıyız?

Disiplin ama nereye kadar? Çocuklara ikinci dil öğretmenin ideal yaşı nedir? Tatilde öğrenme kaybı nasıl önlenir? Çocukları ekran bağımlılığından nasıl koruyabiliriz? Ergenlerle sağlıklı diyalogun formülü nedir? Okul tercihinde nelere dikkat etmeli? Gençleri hangi adımlar zirveye taşıyır?

Okulöncesinden ergenliğe, Türkiye ve dünyada pek çok bilimsel çalışmaya imza atan, ABD Bilimler Akademisi'nin çocuk yetiştirme komisyonunda görev alan Selçuk Şirin, bu kitabın hikâyesini şöyle anlatıyor: "20 yıl önce yazmayı tasarladığım bu kitabı ve notlarımı kendi çocuklarımı yetiştirmeye başlayınca rafa kaldırdım. Çünkü ebeveyn olmak, çocuk gelişimi üzerine bildiğim her şeyi temize çekmek mi sağladı. Şimdi pratikle terbiye edilmiş kuramsal bilgileri paylaşma zamanı. Bu kitapta, içime sinmeyen hiçbir şeyi okura önermiyorum."

İmtihan

Başlığı görünce hepinizin yüzü ekşidi değil mi, eğitimin olmazsa olmaz sonucu olan bu durumun kelime kökeni de her şeyi ortaya koyuyor. Arapça “**mhn**” kökünden gelen **imtihân** إمتحان “**mihnet**, zahmet çekme” sözcüğünden alınmıştır. Arapça aynı anlama gelen **mihnet** محنة sözcüğünün iftî’âl kalıbıyla oluşturulmuş hâlidir.

Kelimenin diğer yabancı dillerdeki anlamı da sınavın neden önemli olduğunu göstermek için yeterli olacaktır sanırım. İngilizce sözcük **to test** “altın ve gümüşü sınamak, denemek, sınamak” fiilinden türetilmiştir. Eski Fransızca **test** “altın ve gümüşü tahlil etmek için kullanılan toprak kâse” sözcüğünden alınıdır. Latince **testa** “sakı, kâse” sözcüğünden evrilmiştir. Gördüğünüz gibi eskiden hangi amaç için kullanıldığına bakılarak bu kelime eğitimde de sarsılmayacak yerini almıştır. Bizler de sınav olarak bilgi açısından bir bakıma hangi değere sahip olduğumuzu öğreniyoruz.

Üniforma/Önlük

Türkçeye, İtalyanca “**uniforma**” sözcüğünden geçmiştir. Latince kökenli “**uni-**” öneki “**tek**” anlamına gelir. “**forma**” sözcüğü ise “**biçim**” anlamındadır. Yani tek tip kıyafet. Bizim eğitim hayatımızda da üniforma yerine önlük ilk zamanlarda kullanılmıştır.

Siyah önlük, 1990'lara kadar bir çoğumuzun hayatında yer etmiş

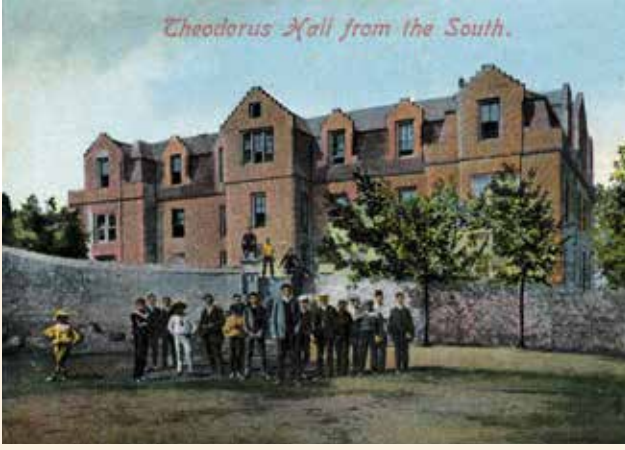
ve âdeta öğrenciliğin sembollerinden biri hâline gelmiş mecburi bir okul kıyafetiydi. Aslında eğitimde üniforma ve okul kıyafeti uygulamasına Osmanlı Devleti'nin son döneminde geçilmişti. Siyah önlük- beyaz yaka ise ilk olarak 1930'lardaki tek parti döneminde kullanılmaya başlandı. Görünen amaç, öğrencilerin okulda tebeşirle tahtada yazı yazması ve okulda

oyunlar oynaması dolayısıyla kıyafetin çabuk kirlenmesiydi. Asıl amaç ise “öğrencilerin maddi durumlarının eğitim ortamına yansıtılmaması”ydı.

Bu dönemde dünyada yaşanan ekonomik krizin de etkisiyle, öğrencilerin kıyafetleri en ucuz kumaş olan krizetten siyah önlük ile boyna takılan beyaz yaka olarak belirlenmişti. ‘Siyah önlük-beyaz yaka’nın serüveni Türkiye’de Cumhuriyet dönemiyle başlamış olsa da Avrupa’da yüzyıllar öncesine dayanır. Nitekim Orta Çağ Avrupa’sında Cizvit papazları açtıkları okullardaki öğrencilere diğerlerinden ayrılması için siyah önlük giymeyi ve beyaz yaka takmayı mecburi hâle getirmiştir. Ülkemizde bu uygulamaya 1989-90 eğitim öğretim yılında yayınlanan bir genelgeyle son verildi ve mavi

önlüğe geçildi. Sonraki yıllarda da farklı renkte önlükler tercih edildi. Günümüzde ise okul idaresi ve okul aile birliğinin birlikte aldığı karara göre okul kıyafetleri giyimeye devam edilmektedir. Hülâsa, yaklaşık elli yıl boyunca okula beyaz yakalı siyah önlükle gitmiş olduk. Bu arada önlük kelimesi İngilizcede “**apron**” sözcüğünden alınmıştır. Hani havaalanında hangar ve terminal binaları etrafındaki düzeltilmiş alan olarak da bilinen bu kelime aslında Fransızca **naperon** “önlük” sözcüğünden alınıdır. Fransızca **nape** “masa örtüsü” sözcüğünden türetilmiştir. Masaların üzerine serilen ve temizliği sağlayan bu ürün öğrenciler için de temizliği sağlamak adına kullanılarak eğitim hayatımıza girmiştir. Önlük, TDK Sözlüğüne göre “İlköğretim öğrencilerinin giydiği bir örnek giysi.” olarak tanımlanmaktadır.

Kolej

Günümüz eğitim dünyasında yerini alan bu kelime Türkçeye Fransızca'dan gelmiştir. Fransızca **collège** "bir üniversiteyi oluşturan loncaların her biri, yüksek okul" sözcüğünden alınıdır. Latince collegium "tüzel kişilik, lonca, ortaklık" sözcüğünden evrilmiştir. Kelime aynı zamanda Latince **collégare** "ortak yükümlülük yüklenmek" fiilinden türetilmiştir. Latince **légare** "yükümlülük yüklemek" fiilinden **con+** önekiyle oluşmuştur. Kelimenin kökeni Latince **kol** (kollektif/birlikte anlamında) ve **lege** (lego: "kendim seçiyorum" ya da legal: kanuni/kurallı anlamında) sözcüklerinin birleşiminden gelir. "Aynı kurallara uyma konusunda anlaşmış bir topluluk, aynı özellikleri taşıyan gönüllüce bir araya gelmiş

bilim, meslek ve beceri ortaklığı içinde olan çok değişik gruplar" için de kullanılmıştır.

TDK Sözlüğünde "Öğretim programında yabancı bir dil öğretimine ağırlık veren okul." olarak tanımlanmıştır. İrlanda ve ABD'de kolej, genel anlamda lise üstü yüksek eğitim olarak kullanılır. ABD'de kolej genellikle lisans seviyesinde derece veren yüksek okul demektir. Avustralya'da üniversite öncesi iki yıla da kolej denir. Kelimenin antik çağdaki kullanımı da eğitimle alakalıdır fakat ilginç bir anlam barındırmaktadır. "Rulo şeklinde olmayıp bugünkü anlamda katlanıp kesilmiş kitap veya defter" anlamı taşır.

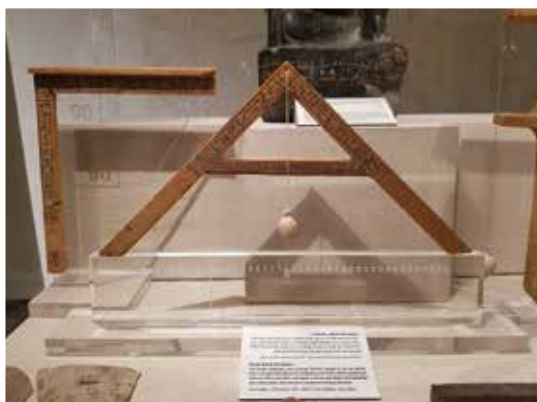
Şönil

Eğitim hayatımızda özellikle anaokullarının yaygınlaşmasıyla kelime dünyamızda yerini almıştır. Biz insanlar çevremizdeki varlıklardan ve olaylardan esinlenerek yeni şeyler üretmede oldukça mahiriz. Sıkı durun şönilin anlamı da hepimizi hayrete düşürecek türdendir. Bu kelime köken olarak Fransızcadır (**chenille**) ve "tırtıl" anlamına gelmektedir. Kelime aynı zamanda İngilizcede "saçaklı" anlamında da kullanılır.

Eğitim materyali olarak da gerçekten çok yaratıcı bir kelimedir. Zira şönil, şekli itibarıyla tırtıla benzemektedir. Yün, pamuk veya ipek gibi ham hâlde bulunan malzemelerden en az ikisinin alaşımı sonucunda şönil kumaş elde edilebilir. Zengin bir görünümü ve dayanıklı bir kumaş vardır. Şönil kumaş, genelde döşemelik olarak kullanılmaktadır. Oldukça kullanışlı ve uzun ömürlü olan bir kumaş çeşidi olduğu için sıkça tercih edilmektedir. Dökülme de yapmayan bu kumaşların temizliği oldukça kolaydır. Rahat şekil alıp sağlık açısından da zararlı olmadığından minik ellerin hayal dünyasının yansımasına yardımcı olur.

Gönye

TDK Sözlüğünde "Dik açları ölçmeye ve çizmeye yarayan dik üçgen biçiminde araç." olarak tanımlanan bu aleti, geometri derslerinde bazen zorlanarak bazen zevk alarak kullanırdık. Bu kelimenin kökeni Yeni Yunanca **gōniá** sözcüğünden alınıdır. Eski Yunancadaki **gōniá γωνία** "1. köşe, açı, 2. dik açı elde etmeye mahsus marangoz aleti" kelimesinden evrilmiştir. Gönyenin kullanım şeklini göz önüne getirdiğimizde kelimenin Hint-Avrupa dil ailesinde yazılı örneği bulunmayan genu- "diz, çene" kökünden türetildiği kabul edilmektedir. Çünkü gönyeyi sanki dizini yere koyarak bir tarafından tutup istediğimiz açıyı çizdiğimiz bir alet olarak kullanılmaktadır. Bununla birlikte Eski Yunanca **gōnywvú**, İngilizce knee, Almanca **Knie**, Fransızca **genou**, Sanskritçe **jānu** जानु, Farsça **zānū**, Ermenice **tsunr օնուր**, (diz) ve Eski Yunanca **genýs γενύς**, Almanca **kinn** (çene) kelimeleri de gönyeyle ilişkilendirilmiştir.

İLETİŞİM VE HESAP BİLGİLERİ

GENEL MERKEZ

Ord. Prof. Dr. Fahrettin Kerim Gökay Caddesi Erdem Sokak No: 5
Altunizade Üsküdar / İSTANBUL

Telefon: +90 216 323 35 35

• iletisim@turkiyemaarif.org • www.turkiyemaarif.org

TÜRKİYE MAARİF VAKFI BAĞIŞ HESAP BİLGİLERİ

IBAN

VakıfBank

TL	TR61 0001 5001 5800 7306 0925 82
USD	TR84 0001 5001 5804 8018 0952 52
EUR	TR42 0001 5001 5804 8018 0810 70

Ziraat Bankası

TL	TR37 0001 0008 2481 9873 6050 01
USD	TR69 0001 0008 2481 9873 6050 07
EUR	TR42 0001 0008 2481 9873 6050 08

Halk Bank

TL	TR94 0001 2009 7530 0016 0000 38
USD	TR33 0001 2009 7530 0058 0003 90
EUR	TR60 0001 2009 7530 0058 0003 89

Türkiye Finans Katılım Bankası

TL	TR49 0020 6003 1903 6485 7400 01
USD	TR65 0020 6003 1903 6485 7401 01
EUR	TR38 0020 6003 1903 6485 7401 02

Albaraka Türk Katılım Bankası

TL	TR33 0020 3000 0398 8457 0000 01
USD	TR06 0020 3000 0398 8457 0000 02
EUR	TR76 0020 3000 0398 8457 0000 03

IBAN

Emlak Katılım Bankası

TL	TR49 0021 1000 0005 2211 0000 01
USD	TR65 0021 1000 0005 2211 0001 01
EUR	TR38 0021 1000 0005 2211 0001 02

Yapı Kredi Bankası

TL	TR84 0006 7010 0000 0052 5409 64
USD	TR62 0006 7010 0000 0052 5400 02
EUR	TR07 0006 7010 0000 0052 5400 22

Vakıf Katılım Bankası

TL	TR49 0021 0000 0000 8566 0000 01
USD	TR65 0021 0000 0000 8566 0001 01
EUR	TR38 0021 0000 0000 8566 0001 02

Ziraat Katılım Bankası

TL	TR10 0020 9000 0014 8794 0000 10
USD	TR32 0020 9000 0014 8794 0000 02
EUR	TR05 0020 9000 0014 8794 0000 03

Garanti Bankası

TL	TR82 0006 2000 4220 0006 2934 05
USD	TR92 0006 2000 4220 0009 0599 56
EUR	TR22 0006 2000 4220 0009 0599 55

Kuveyt Türk Katılım Bankası

TL	TR58 0020 5000 0948 1373 6000 02
USD	TR04 0020 5000 0948 1373 6001 01
EUR	TR74 0020 5000 0948 1373 6001 02

CONNECT TO HOSPITALITY

with our caring cabin crew

TURKISH AIRLINES

DÖVİZ VE ALTIN DÖNÜŞÜMLÜ KUR KORUMALI TL KATILMA HESABI ZİRAAT KATILIM'DA

GELİR
VERGİSİ
STOPAJI
YOK!

Müşteri İletişim
Merkezi

www.ziraatkatilim.com.tr

Ziraat Katılım

Paylaştıkça daha fazlası